

Ocena wsparcia w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020

RAPORT KOŃCOWY

LISTOPAD 2020



**Rzeczpospolita
Polska**



**WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne



Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

BADANIE EWALUACYJNE PN.:
„OCENA WSPARCIA W OBSZARZE EDUKACJI W RAMACH RPOWŚ 2014-2020”

Raport końcowy

Zamawiający:



Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

al. IX Wieków Kielc 3

25-516 Kielce

Wykonawca:



Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j.

ul. Spławie 53

61-312 Poznań

*Badanie realizowane w ramach Działania 11.1 Skuteczny i efektywny system wdrażania RPOWŚ 2014-2020
Osi Priorytetowej 11 Pomoc Techniczna Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020
współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego*

1. Spis treści

1. Spis treści.....	3
2. Wykaz skrótów	4
3. Streszczenie	5
4. Executive Summary.....	12
5. Wprowadzenie.....	19
5.1 Informacje wstępne.....	19
5.2 Uzasadnienie i kontekst realizacji badania	19
5.3 Cel badania	21
5.4 Zakres badania.....	21
5.5 Kryteria ewaluacyjne.....	22
6. Opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystywanych w badaniu.....	23
6.1 Pytania badawcze	23
6.2 Metodologia badania	25
6.2.1 Desk research.....	25
6.2.2 Wywiady IDI.....	26
6.2.3 Badanie ankietowe Mixed-Mode	27
7. Opis wyników badania	30
7.1 Charakter i struktura interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020	31
7.2 Adekwatność interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020.....	62
7.3 Skuteczność i efektywność interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020	90
7.4 Komplementarność między- i wewnątrzprogramowa interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020.....	118
7.5 Bariery i trudności w realizacji projektów z obszaru edukacji.....	121
7.6 Stopień realizacji wybranych wskaźników rezultatu	126
8. Wnioski i rekomendacje.....	130
9. Infografika	144
10. Spisy ilustracji.....	146
10.1 Spis wykresów.....	146
10.2 Spis tabel	148

2. Wykaz skrótów

SKRÓT	ROZWIĘNIĘCIE SKRÓTU
CATI	ang. <i>Computer Assisted Telephone Interview</i> (Komputerowo wspomagany wywiad telefoniczny)
CAWI	ang. <i>Computer Assisted Web Interview</i> (Komputerowo wspomagany wywiad internetowy)
CKZ	Centrum Kształcenia Zawodowego
CKZiU	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
CT	Cel Tematyczny
EFMiR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ERDF	ang. <i>European Regional Development Fund</i> (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego)
ESF	ang. <i>European Social Fund</i> (Europejski Fundusz Społeczny)
FS	Fundusz Spójności
ICT	ang. <i>Information and Communication Technologies</i> (Technologie informacyjno-komunikacyjne)
IDI	ang. <i>Individual in-Depth Interview</i> (Indywidualny wywiad pogłębiony)
IP	Instytucja Pośrednicząca
ITI	ang. <i>Integrated Territorial Investments</i> (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne)
IZ	Instytucja Zarządzająca
KOF	Kielecki Obszar Funkcjonalny
OWP	Ośrodek Wychowania Przedszkolnego
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
RPO	Regionalny Program Operacyjny
ROPŚV	ang. <i>Regional Operational Programme for Świętokrzyskie Voivodeship</i> (Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego)
RPOWŚ	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego
SOPZ	Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
TIK	Technologie Informacyjno-Komunikacyjne
UE	Unia Europejska
WE	Wspólnota Europejska
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

3. Streszczenie

Cele i metodologia badania

Celem przeprowadzonego badania była ocena efektów i wpływu działań podjętych w ramach RPOWŚ 2014-2020, w zakresie edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego, zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych w województwie świętokrzyskim.

W ramach niniejszej ewaluacji zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

Analiza desk research: w tej analizie uwzględniono dokumenty regionalne RPOWŚ 2014-2020, dane na temat beneficjentów i realizowanych przez nich projektów oraz dane uczestników projektów, dane pochodzące ze statystyki publicznej, dane dotyczące efektów nauczania w badanych placówkach oświaty, obowiązujące ustawy, rozporządzenia, wytyczne i dokumenty dotyczące przedmiotu badania oraz inne dostępne dane z monitoringu i materiały robocze istotne dla przedmiotu badania przekazywane przez Zamawiającego w trakcie jego trwania.

Badanie ankietowe Mixed-Mode: ta technika badawcza została zastosowana wobec beneficjentów analizowanych Działań/Poddziałań RPOWŚ 2014-2020 oraz uczestników projektów, tj. nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu i pracowników placówek oświaty. Badanie ankietowe realizowane było z uwzględnieniem technik badawczych CAWI oraz CATI.

Wywiady IDI: badaniem IDI objęto przedstawicieli IZ oraz IP RPOWŚ 2014-2020, dyrektorów szkół i innych placówek systemu oświaty lub/i ich zastępców oraz przedstawicieli Kuratorium Oświaty.

Charakter i struktura interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020

Inwestycje w obszarze edukacji mogą być realizowane, w ramach EFRR, w Działaniu 6.6, które skupia się na infrastrukturze edukacyjnej oraz Działania 7.4, zajmującego się rozwojem infrastruktury edukacyjnej (w ramach, którego podpisano 132 umowy). W ramach EFRR podpisano 133 umowy na łączną kwotę ok. 197 mln zł. **Wsparcie realizowane w ramach EFS dotyczy Działań: 8.3, 8.4 i 8.5. Działanie 8.3 odnosi się do zwiększania dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, Działanie 8.4**

skupia się na kształceniu, podnoszeniu umiejętności i kwalifikacji osób dorosłych, natomiast Działanie 8.5 dotyczy się kształcenia zawodowego i ustawicznego. W ramach EFS podpisano 473 umowy na łączną kwotę ok. 277 mln zł. Powyższy zakres Działań to całościowy obraz wsparcia edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020.

W badaniu istotną kwestią było określenie jakie są potrzebne zmiany na etapie planowania wsparcia edukacji w okresie finansowania 2021-2027. Jako efekt oceny eksperckiej logiki i struktury tego wsparcia, nasunęły się następujące wnioski:

- zasadne jest rozluźnianie niektórych wymogów ograniczających wsparcie, poza tymi, które w sposób bezwzględny wynikają z dokumentów nadrzędnych;
- uwzględnienie wsparcia w obszarze TIK, w obszarze edukacji ogólnej oraz zawodowej;
- skupienie się na bardziej szczegółowym określaniu kwalifikowalnych typów projektów;
- ograniczanie stosowania mechanizmów zawężania wsparcia, gdy brak jest w określonym zakresie nadrzędnych wymagań (oraz poszerzenie wsparcia stypendialnego o przedmioty humanistyczne);
- zastosowanie trybu pozakonkursowego dla przedsięwzięć współfinansowanych z EFS, realizowanych z zastosowaniem instrumentu ZIT.

Występowanie form wsparcia podejmowanych w ramach poszczególnych Działań, ma we RPOWŚ w obszarze edukacji, zróżnicowaną częstotliwość, co można było dostrzec w wynikach badania z beneficjentami. W Działaniu 7.4 dwie formy wsparcia zdecydowanie dominują nad pozostałymi (mowa tu o wsparciu budowy, rozbudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury szkolnej oraz wyposażenia lub doposażenia w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni szkolnych). Podobna sytuacja dotyczy Działania 8.4, które charakteryzowało się dwoma dominującymi typami wsparcia (szkolenia lub inne formy uzyskiwania kwalifikacji lub zdobywania i poprawy kompetencji cyfrowych oraz szkolenia lub inne formy uzyskiwania kwalifikacji z zakresu języków obcych). Z kolei w Działaniu 8.3 i 8.5 mieliśmy do czynienia z większą różnorodnością podejmowanego wsparcia. **Ogólna ocena dystrybucji form wsparcia w analizowanych Działaniach może zostać oceniona jako pozytywna, trafnie oddziałująca na istniejące potrzeby edukacji w województwie.**

Drugą grupą, poza beneficjentami, która została objęta badaniem ilościowym, stanowili uczestnicy projektów realizowanych w ramach Działań 8.3 i 8.5, spośród których aż 90% stanowili nauczyciele. **Uczestnicy projektów najczęściej korzystali ze wsparcia polegającego**

na kursach podnoszących ich kompetencje cyfrowe oraz uczących nowych metod rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych.

Uwzględniając wyniki analiz stwierdzić należy, że mamy do czynienia z generalnie właściwym określeniem logiki interwencji i katalogu kwalifikowalnych form wsparcia.

Ewentualne modyfikacje zakresu wsparcia powinny polegać przede wszystkim na zwiększeniu elastyczności i możliwości ich stosowania, oczywiście z uwzględnieniem możliwości, jakie dla interwencji w obszarze edukacji stworzą regulacje nadrzędne, o charakterze krajowym lub wspólnotowym oraz kierunków wsparcia nakreślonych w krajowych i regionalnych dokumentach diagnostycznych.

Adekwatność interwencji RPOWŚ 2014-2020 w obszarze edukacji

Ocena adekwatności wsparcia RPOWŚ 2014-2020 dla obszaru edukacji w pierwszej kolejności została oparta o analizę trzech dokumentów: „Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego”, „Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020” oraz „Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020”. W dokumentach tych mowa jest przede wszystkim o potrzebie wspierania kształcenia zawodowego i uczenia się przez całe życie, edukacji pozaformalnej i wczesnoszkolnej, podwyższaniu kompetencji osób dorosłych oraz o niwelowaniu różnic między miastami a wsiami w dziedzinie edukacji.

Wyniki całości przeprowadzonych analiz wskazują najczęściej na deficyt odpowiedniego wyposażenia w szkołach, zbyt małą ilość szkoleń dla nauczycieli czy problemy dydaktyczne wynikające z COVID-19. Wyniki badania ilościowego potwierdzają również występowanie barier utrudniających wprowadzenie wysokiej jakości kształcenia – są nimi głównie zmiany w ustawodawstwie oraz niedostateczne przygotowanie nauczycieli do istniejących wyzwań. W kontekście relatywnie dużej ilości wskazywanych barier trudno jest jednak w sposób jednoznaczny określić dominujący czynnik utrudniający zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.

Zidentyfikowane bariery ostatecznie prowadzą do problemów takich jak: niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, nierówny dostęp do usług edukacyjnych, zbyt niska jakość edukacji czy niska świadomość mieszkańców w zakresie podnoszenia własnych kwalifikacji.

Biorąc pod uwagę powyższe bariery i problemy, wsparcie oferowane w RPOWŚ ocenić należy generalnie jako adekwatne, co dodatkowo potwierdza – zidentyfikowany w badaniu ilościowym – wysoki stopień dopasowania wsparcia dostępnego w ramach konkretnych Działań do aktualnych potrzeb grup docelowych. Z drugiej strony, uczestnicy projektów pytani czy dostrzegają wsparcie lepiej dopasowane do ich potrzeb niż to oferowane w projekcie, najczęściej odpowiadali „nie wiem”, następnie dopiero „nie”. Badanie jakościowe przyniosło pozytywną ocenę adekwatności wsparcia udzielonego w ramach interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 – badani wspominali przy tym przede wszystkim o jej różnorodności. Można tutaj również wspomnieć o pozytywnym działaniu rozwiązań związanych z łagodzeniem skutków pandemii COVID-19, które zastosowano w ramach wsparcia EFS (nawiązując do tych rozwiązań sformułowano rekomendację dotyczącą uwzględnienia w przyszłym okresie finansowania rozwiązań pozwalających na zapewnienie adekwatności interwencji w obszarze edukacji wobec problemów i wyzwań spowodowanych pandemią COVID-19 oraz – szerzej – innych sytuacji kryzysowych).

W raporcie sformułowano zalecenia odnoszące się do przyszłej perspektywy, które zorientowane są na zapewnienie możliwie najwyższego stopnia adekwatności wsparcia w obszarze edukacji (odnoszące się do poszczególnych etapów edukacji, jak i bardziej ogólnych rozwiązań). Dotyczą one przede wszystkim: zapewnienia odpowiedniej jakości diagnoz stanowiących podstawę określenia założeń projektowych, zapewnienia odpowiedniej skali wsparcia z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych oraz wprowadzenia określonych rozwiązań zwiększających adekwatność interwencji w jej szczegółowych obszarach – z zastrzeżeniem wymogu ich zgodności z diagnozami i kierunkami wsparcia odnoszącymi się do przyszłego okresu finansowania.

W badaniu ocenie zostały poddane kryteria, a zwłaszcza zwrócono uwagę na kryterium uzależniające możliwość uzyskania wsparcia od wyników egzaminów zewnętrznych.

Kryterium to, w badaniu beneficjentów spotkało się z pozytywnym odbiorem, natomiast opinie uczestników badania jakościowego, silnie uzależnione były od tego, czy placówka danego respondenta skorzystała na istnieniu tego kryterium, czy nie. Uwzględniając całość przeprowadzonych analiz, sformułowano **zalecenie postulujące rezygnację z niniejszego kryterium, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych mechanizmów kierunkowania wsparcia do podmiotów, które cechuje relatywnie niższy poziom kształcenia.**

Skuteczność i efektywność interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020

Wyniki analizy postępu rzeczowego ewaluowanych obszarów interwencji wskazują na bardzo dużą skuteczność zrealizowanego wsparcia. W wielu przypadkach można powiedzieć o stopniu realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu przekraczającym założoną wartość docelową.

Wyniki badania realizowanego wśród beneficjentów wskazują, że efekty najczęściej osiągnane w projektach to: „lepsze wyposażenie pracowni szkolnych” (Działanie 7.4), „nabycie lub rozwój kompetencji kluczowych u uczniów” (Działanie 8.3), „uzyskanie certyfikatów kwalifikacji lub kompetencji cyfrowych posiadanych przez użytkowników” (Działanie 8.4) oraz „lepsze wyposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt i materiały dydaktyczne” (Działanie 8.5).

Z kolei uczestnicy projektów jako najczęściej uzyskiwane efekty w projektach wskazywali: „zdobycie umiejętności wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu”. Uczestnicy badania deklarują też, że projekty wpływają pozytywnie na pracę dydaktyczną, zwłaszcza na modyfikację doboru pomocy dydaktycznych oraz doboru metod dydaktycznych. **Nauczyciele biorący udział w projektach stwierdzili również w zdecydowanej większości, że dzięki ich uczestnictwu w ewaluowanych przedsięwzięciach, ich uczniowie mogą osiągać lepsze wyniki w nauce.**

Przeprowadzone badanie pokazało, że nadal występuje potrzeba tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego, choć skala tego zapotrzebowania jest aktualnie mniejsza niż w okresie początkowym wdrażania RPOWŚ 2014-2020. Należy tutaj zauważyć, że choć ogólnie liczba miejsc wychowania przedszkolnego wzrosła w ostatnich latach, to występują duże zróżnicowania pomiędzy poszczególnymi powiatami w zakresie liczby tych miejsc. Istotne jest wobec tego **utrzymanie wsparcia w zakresie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego przy jednoczesnym stosowaniu mechanizmów terytorialnego kierunkowania wsparcia, zapewnienia trwałości tworzonych miejsc wychowania przedszkolnego oraz prowadzeniu bieżącego monitoringu stopnia zaspokojenia potrzeb w zakresie wychowania przedszkolnego w województwie.**

W ramach ewaluacji przeprowadzono także identyfikację czynników skuteczności realizowanych projektów. Badanie jakościowe pozwoliło stwierdzić, że na skuteczność realizowanych projektów

istotny wpływ ma kilka kwestii takich jak: trafnie przeprowadzona diagnoza problemu, kompleksowość wsparcia, stawianie nacisku na zdobywanie nowych kompetencji, czy choćby stosowanie instrumentów terytorialnych (choć sami beneficjenci nie akcentują bardzo mocno przewagi formuły ZIT nad przedsięwzięciami, które nie są realizowane z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych). W przypadku osiągania efektów przez uczestników projektów, na skuteczność w aspekcie wprowadzania zmian w nauczaniu wpływ mają głównie: stopień awansu nauczyciela oraz płeć.

Jednocześnie, wyniki badania ilościowego jednoznacznie potwierdzają, że realizacja określonych działań projektowych byłaby bez otrzymanego dofinansowania niemożliwa, nawet przy zaangażowaniu mniejszych nakładów finansowych. Opinie te mają swoje silne odzwierciedlenie w badaniu jakościowym.

W kontekście skuteczności interwencji sformułowano zalecenie o uwzględnianiu w procesie oceny wniosków o dofinansowanie oraz premiowaniu tych projektów, w których stosowane są mechanizmy powiązane z czynnikami skuteczności realizacji przedsięwzięć edukacyjnych.

Komplementarność między- i wewnątrzprogramowa interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego cechuje w obszarze edukacji wyraźna komplementarność z innymi Programami, takimi jak PO WER, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Erasmus i wiele innych. **Generalnie jednak podkreślano, że w relacji do RPOWŚ 2014-2020 wszelkie identyfikowane inicjatywy nie mają charakteru konkurencyjnego, trudno je też traktować w kategoriach ewentualnego dublowania pomocy, nawet jeśli zakres i charakter oferowanego wsparcia jest zbliżony.** Wynika to z faktu, że zapotrzebowanie w sektorze edukacji na wszelkie inicjatywy pomocowe jest tak duże, że duża ilość dostępnych form pomocy powinna być oceniana pozytywnie.

Z komplementarnością wewnątrzprogramową mamy do czynienia przede wszystkim w odniesieniu do EFRR (Działanie 7.4), gdzie sformułowano kryterium dotyczące tego, by inwestycje z EFRR z dziedziny edukacji możliwe były wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS.

Jednocześnie, uwzględniając zidentyfikowane trudności dotyczące zapewnienia komplementarności międzyfunduszowej, **uzasadnione jest w przyszłym okresie finansowania wprowadzenie dodatkowych rozwiązań w tym zakresie.**

Bariery i trudności w realizacji projektów z obszaru edukacji

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, że zdaniem większości beneficjentów w trakcie realizacji projektów nie występowały znaczące problemy. Ci, spośród respondentów, którzy identyfikowali występowanie jakichś trudności, wspominali głównie o negatywnych skutkach pandemii COVID-19, a dopiero w następnej kolejności o innych problemach, takich jak problemy z rekrutacją uczestników projektów, czy z nadmierną biurokracją.

Wśród uczestników projektów również bardzo rzadko pojawiały się deklaracje występowania jakichkolwiek problemów podczas udziału w projektach.

W odniesieniu do kwestii barier i trudności w realizacji projektów z obszaru edukacji sformułowano **zalecenie o podejmowaniu w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zniwelowanie skali problemów dotyczących uczestnictwa w projektach.**

Stopień realizacji wybranych wskaźników rezultatu

W ramach przeprowadzonej ewaluacji dokonano również pomiaru stopnia realizacji wybranych wskaźników rezultatu: liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS; liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych; liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

W każdym z analizowanych wskaźników rezultatu wartości są bliskie wartościom osiągniętym w analogicznych wskaźnikach produktu. Ze względu na bardzo dużą liczbę projektów uwzględnionych w badaniu (w relacji do całkowitej liczby dofinansowanych przedsięwzięć objętych niniejszą ewaluacją) jest prawdopodobne, iż podobna sytuacja występuje w całej populacji projektów. **W przypadku wszystkich trzech wskaźników dotychczasowy postęp realizacji pozwala na osiągnięcie zaplanowanych w Programie wartości docelowych.**

4. Executive Summary

Purposes and methodology of the research

The purpose of the research was to assess the effects and impact of activities undertaken under the Regional Operational Program of the Świętokrzyskie Voivodeship 2014-2020 in the field of pre-school education, general education, vocational education and adult education in the Świętokrzyskie Voivodeship.

The evaluation involved the following research methods and techniques:

Desk research analysis: this analysis includes regional documents of the ROPŚV 2014-2020, data on beneficiaries and projects implemented by them, as well as data of project participants, data from public statistics, data on the effects of teaching in the examined educational institutions, applicable laws, regulations, guidelines and documents relating to the subject of the research as well as other available monitoring data and working materials relevant to the subject of the research provided by the Ordering Party during the term of the Program.

Mixed-Mode questionnaire survey: this research technique was applied to the beneficiaries of the analysed Measures/Sub-measures of the ROPŚV 2014-2020 and project participants, i.e. teachers, apprenticeship instructors and employees of educational institutions. The survey was carried out considering CAWI and CATI research techniques.

IDI interviews: the IDI survey covered representatives of the Managing Authority and Intermediate Body for ROPŚV 2014-2020, principals of schools and other institutions of the education system or/and their deputies and representatives of the Board of Education

The nature and structure of interventions in the field of education under the ROPŚV 2014-2020.

Investments in the field of education can be implemented under the ERDF, Measure 6.6, which focuses on educational infrastructure, and Measure 7.4, dealing with the development of educational infrastructure (under which 132 contracts were signed). Under the ERDF, 133 contracts were signed for a total amount of approximately PLN 197 million Support provided under the ESF relates to Measures: 8.3, 8.4 and 8.5. Measure 8.3 relates to increasing access to high-quality pre-school, primary, lower secondary and upper secondary education. Measure 8.4

focuses on education, improving skills and qualifications of adults. The last but not least, Measure 8.5 relates to vocational and continuing education. Under the ESF, 473 contracts were signed for a total amount of approximately PLN 277 million. The aforementioned scope of Measures is a comprehensive support for education under the ROPŚV 2014-2020.

An important issue in the research was to determine what changes are needed at the stage of planning education support in the financing period 2021-2027. As a result of the expert assessment of the logic and structure of this support, the following conclusions were drawn:

- it is justified to exclude some of the limiting requirements for support, apart from those that arise strictly from parent documents;
- including support in the field of ICT, in the field of general and vocational education;
- focusing on the more detailed definition of eligible project types;
- limiting the support narrowing mechanisms when there are no overriding requirements within a certain scope (and extending scholarship support to include humanities);
- application of the non-competitive mode for projects co-financed from the ESF, implemented with the use of the ITI instrument.

The occurrence of forms of support undertaken within the individual Measures, in the Regional Development Programme in the area of education, varies in frequency, which could be seen in the results of the research with the beneficiaries. Two forms of support definitely dominate over the others in Measure 7.4 (we are talking about supporting the construction, expansion and modernization of the existing school infrastructure as well as equipping or retrofitting with modern equipment and teaching materials for school laboratories). A similar situation applies to Measure 8.4, which was characterized by two dominant types of support (training or other forms of obtaining qualifications or acquiring and improving digital competences, and training or other forms of obtaining qualifications in the field of foreign languages). On the other hand, Measure 8.3 and 8.5 provided a greater variety of undertaken support. **The general assessment of the distribution of forms of support in the analysed Measures can be assessed as positive, correctly influencing the existing educational needs in the voivodeship.**

The second group, apart from the beneficiaries, covered by the quantitative research, involved the participants of projects implemented under Measures 8.3 and 8.5, as many as 90% of whom were teachers. **The project participants most often benefited from the support consisting**

of courses increasing their digital competences and teaching new methods of developing key competences in students.

Considering the results of the analyses, it should be stated that the generally correct definition of the intervention logic and the catalogue of eligible forms of support are applied. Possible modifications of the scope of support should involve first of all increased flexibility and possibilities of their application, of course considering the possibilities that superior regulations, national or Community in nature, will create for interventions in the field of education, and the directions of support outlined in national and regional diagnostic documents.

Adequacy of the intervention of the ROPŚV 2014-2020 in the area of education

The assessment of the adequacy of the support of the ROPŚV 2014-2020 for the area of education was first based on the analysis of three documents: "Strategy for the Development of the Świętokrzyskie Voivodeship", "Regional Operational Program of the Świętokrzyskie Voivodeship for 2014-2020" and "Strategy for Integrated Territorial Investments of the Kielce Functional Area for the years 2014-2020". These documents mention, first of all, the need to support vocational education and lifelong learning, non-formal and early school education, increasing the competences of adults and reducing the gap between towns and villages in the field of education.

The whole results of the carried out analyses most often indicate a deficit of adequate equipment in schools, too less trainings for teachers or teaching problems resulting from COVID-19. The results of the quantitative study also confirm the existence of barriers to the introduction of high-quality education - mainly changes in legislation and insufficient preparation of teachers to the existing challenges. However, in the context of a relatively large number of indicated barriers, it is difficult to clearly define the dominant factor hindering the provision of high-quality education

The identified barriers ultimately cause problems such as: lack of adjustment between the educational offer and the needs of the labour market, unequal access to educational services, insufficient quality of education or low awareness of the inhabitants in terms of raising their own qualifications.

Considering the above barriers and problems, the support offered in the ROPŚV should generally be assessed as adequate, which is additionally confirmed by the high degree of

adjusted support available under specific Measures to the current needs of target groups, identified in the quantitative research. On the other hand, the project participants asked whether they perceived support better adjusted to their needs than that offered in the project, most often answered "don't know", then "no". The qualitative research revealed a positive assessment of the adequacy of the support provided as part of the intervention in the field of education under the ROPŚV 2014-2020 - the respondents mentioned above all its diversity. One can also mention here the positive effect of solutions related to the mitigation of the effects of the COVID-19 pandemic, which were used as part of the ESF support (referring to these solutions, a recommendation was formulated to include in the future financing period solutions to ensure adequacy of interventions in the field of education in the face of problems and challenges caused by COVID-19 pandemic and, more broadly, other crisis situations).

In the report, recommendations relating to the future perspective, which are oriented towards ensuring the highest possible level of adequacy of support in the field of education (referring to individual stages of education as well as more general solutions) were specified. They mainly concern: ensuring the appropriate quality of diagnoses as the basis for determining project assumptions, ensuring an appropriate scale of support with the use of territorial instruments and introducing specific solutions increasing the adequacy of intervention in its specific areas, subject to the requirement of their compliance with diagnoses and directions of support relating to the future period financing.

In the research, the criteria were assessed. Particular attention was paid to the criterion which makes the possibility of obtaining support dependent on the results of external examinations. This criterion was received positively in the survey of beneficiaries. However, the opinions of participants in the qualitative survey strongly depended on whether the institution of a given respondent benefited from the existence of this criterion or not. Considering the whole carried out analyses, **a recommendation was formulated to abandon this criterion, while considering other mechanisms of targeting support to entities with a relatively lower level of education.**

Efficiency and effectiveness of interventions in the area of education under the ROPŚV 2014-2020

The results of the material progress analysis of the assessed areas of intervention indicate a very high effectiveness of the implemented support. In many cases, it is possible to say

about the degree of implementation of individual product and result indicators exceeding the assumed target value.

The results of the research carried out among beneficiaries indicate the effects most often achieved in the projects, such as: "letter equipment of school classrooms" (Measure 7.4), "acquisition or development of key competences in students" (Measure 8.3), "obtaining certificates of qualifications or digital competences held by users" (Measure 8.4) and "better equipment of schools and vocational training institutions in teaching equipment and materials" (Measure 8.5).

On the other hand, the project participants indicated as the most frequently achieved project effects: "Acquiring the ability to use modern technologies in teaching". The participants of the research also declare that the projects positively impact on the didactic work, especially the modification of the selection of teaching aids and the selection of teaching methods. **In addition, the teachers participating in the projects stated in the vast majority that thanks to their participation in the evaluated activities, their students may achieve better learning results.**

The research presented that there is still a need to create new places for pre-school education, although the scale of this demand is currently lower than in the initial period of the implementation of the ROPŚV 2014-2020. It should be noted here that although the number of places of pre-school education has generally been increased in recent years, there are large differences between individual poviats in terms of the number of these places. This is the reason why **it is important to maintain support for the creation of new pre-school education places while applying the mechanisms of territorial targeting of support, ensuring the durability of the created pre-school education places and conducting ongoing monitoring of the degree of meeting the needs of pre-school education in the voivodeship.**

As part of the evaluation, the factors of the effectiveness of the implemented projects were also identified. The qualitative research allowed to state that the effectiveness of the implemented projects is significantly influenced by several issues such as: an accurately diagnosed problem, the comprehensiveness of support, emphasis on acquiring new competences, or even the use of territorial instruments (although the beneficiaries themselves do not emphasize the advantage of the ITI formula over projects that are not implemented with the use of territorial instruments). In the case of achieving effects by project participants, the effectiveness in terms of introducing changes in teaching is mainly influenced by: the teacher's degree of promotion and gender.

At the same time, the results of the quantitative research clearly confirm that the implementation of specific project activities would be impossible without the received funding, even when lower financial outlays would be implemented. These opinions are strongly reflected in the qualitative research.

As far as the context of the effectiveness of the intervention is concerned, a recommendation was formulated to include applications for co-financing in the evaluation process and awarding bonuses to those projects where mechanisms related to the effectiveness factors of the implementation of educational projects are used.

Inter- and intra-curricular complementarity of interventions in the area of education under the ROPŚV 2014-2020

In the area of education, the Regional Operational Program of the Świętokrzyskie Voivodeship is clearly complementary to other programs, such as Operational Programme Knowledge Education Development, Operational Program Digital Poland, Erasmus and many others.

Generally, it was emphasized that in relation to the ROPŚV 2014-2020, all identified initiatives are not competitive, and it is difficult to consider them in terms of possible duplication of aid, even if the scope and nature of the support offered is similar. This is due to the fact that the demand in the education sector for all aid initiatives is so high that a large number of available forms of aid should be assessed positively.

We deal with intra-program complementarity mainly in relation to the ERDF (Measure 7.4), where the formulated criterion stated that investments from the ERDF in the field of education could only be possible in connection with measures implemented under the ESF.

Simultaneously, considering the same difficulties in ensuring inter-fund complementarity, it is justified to introduce additional solutions in this respect in the next financing period.

Barriers and difficulties in implementing projects in the field of education

The results of the carried out research indicate that, according to the majority of beneficiaries, there were no significant problems during the implementation of the projects. Those respondents who identified the occurrence of some difficulties mentioned mainly the negative effects of the COVID-19 pandemic, and only then other problems, such as problems with recruiting project participants or excessive bureaucracy.

Among the project participants, there were also very rarely declarations of any problems during participation in the projects.

With regard to the issue of barriers and difficulties in the implementation of the projects in the field of education, **it was recommended to undertake activities in the future financing period aimed at reducing the scale of problems related to participation in the projects.**

Degree of implementation of selected result indicators

The degree of implementation of selected result indicators was also measured within the evaluation: number of pre-school education places that operate 2 years after receiving funding from the ESF; number of schools and education system facilities that use the ICT equipment to carry out educational activities; number of schools where subject laboratories use additional equipment to conduct educational activities.

In each of the analysed result indicators, the values are close to the values achieved in the corresponding product indicators. Due to the very large number of projects included in the research (in relation to the total number of co-financed projects covered by this evaluation), it is likely that a similar situation occurs in the entire population of projects. **In the case of all three indicators, the implementation progress so far allows the achievement of the target values planned in the Program.**

5. Wprowadzenie

Poniżej przedstawiono informacje odnoszące się do uzasadnienia i kontekstu realizacji badania, celu i zakresu badania oraz zastosowanych w procesie badawczym i analitycznym kryteriów ewaluacyjnych.

5.1 INFORMACJE WSTĘPNE

Niniejszy dokument został przygotowany jako jeden z produktów badania pn. „Ocena wsparcia w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020” realizowanego przez Pracownię Badań i Doradztwa „Re-Source” na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Do niniejszego raportu zostały załączone – w formie odrębnych plików – aneksy zawierające narzędzia badawcze oraz dane z badań pierwotnych, tj.: transkrypcje wywiadów jakościowych oraz bazy wynikowe dokumentujące realizację badań ilościowych.

5.2 UZASADNIENIE I KONTEKST REALIZACJI BADANIA

Na poziomie regionalnym wsparcie w ramach CT 10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie, skierowane zostało na zwiększanie dostępności do edukacji przedszkolnej, podnoszenie jakości edukacji oraz jej większego powiązania z rynkiem pracy. W związku z tym w ramach RPOWŚ 2014-2020 przewidziano działania związane z upowszechnianiem edukacji przedszkolnej, wyrównaniem szans edukacyjnych dzieci (na wszystkich poziomach nauczania), poprawą jakości szkolnictwa zawodowego oraz wsparciem osób dorosłych w procesie podnoszenia wiedzy, które realizowane są w osi priorytetowej 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo (finansowanej z EFS), a także inwestycje w infrastrukturę edukacyjną realizowane w osiach priorytetowych 6. Rozwój miast i 7. Sprawne usługi publiczne (finansowanych z EFRR).

Na etapie programowania RPOWŚ 2014 – 2020 wśród podstawowych problemów w województwie wskazywano niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, nierówności w dostępie do usług edukacyjnych, niedostatecznie wysoką jakość edukacji oraz niską świadomość mieszkańców w zakresie podnoszenia własnych kwalifikacji. W opracowaniach i analizach dotyczących funkcjonowania systemu szkolnictwa w województwie świętokrzyskim również wskazuje się na szereg zagadnień istotnych z perspektywy problematyki oraz zakresu

niniejszego badania. W opracowaniu „*Analiza szkół podstawowych lub placówek systemu oświaty, które osiągają najniższe wyniki edukacyjne w skali regionu*” dostrzeżono istotne zróżnicowanie w wynikach edukacyjnych uczniów mierzonych wynikami egzaminów zewnętrznych w ramach poszczególnych jednostek terytorialnych oraz poszczególnych placówek. Wniosek ten stał się – jak należy domniemywać – motywem wprowadzenia kryterium wyboru projektów o charakterze dostępowym „*Projekt realizowany jest w szkole/placówce systemu oświaty, w której uczniowie uzyskali w 2016 roku wyniki z egzaminów zewnętrznych na poziomie niższym niż średnia dla województwa świętokrzyskiego lub realizowany jest w szkole specjalnej*”, które było stosowane w Działaniu 8.3 RPOWŚ.

Analogiczne wnioski do sformułowanych powyżej, lecz w odniesieniu do szkół zawodowych, przedstawiono w opracowaniu „*Analiza dotycząca poziomu szkolnictwa zawodowego na obszarze województwa świętokrzyskiego*”. Wskazano tu na zróżnicowanie wyników egzaminów zawodowych i zalecono, aby w celu wyrównania poziomu kształcenia zawodowego w województwie świętokrzyskim objąć wsparciem w pierwszej kolejności szkoły zawodowe, w których poziom zdawalności egzaminów zawodowych dla poszczególnych zawodów/kwalifikacji był niższy od średniej wojewódzkiej zdawalności egzaminu zawodowego dla określonego zawodu/kwalifikacji w danej sesji egzaminacyjnej oraz szkoły w których średni wojewódzki poziom zdawalności dla danego zawodu/kwalifikacji nie przekroczył 50%. Jednak wniosek ten nie znalazł przełożenia na kryteria wyboru projektów.

Z kolei, w opracowaniu „*Analiza zapotrzebowania na usługi edukacji przedszkolnej na obszarze województwa świętokrzyskiego*” zauważono, że w województwie świętokrzyskim sygnalizowany był deficyt miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego w 2014 roku. Wskaźnik uprzedzskolnienia na obszarach o najgorszym dostępie do usług w poszczególnych powiatach regionu świętokrzyskiego w większości przypadków nie przekraczał w tym okresie poziomu 75%. W analizie zasugerowano wspieranie w ramach RPO w pierwszej kolejności obszarów o najgorszym dostępie do usług. Istotna jest w tym kontekście nie tylko ocena wsparcia w RPOWŚ w zakresie zwiększania dostępności wychowania przedszkolnego, ale także weryfikacja aktualności ww. problemu świętokrzyskiego systemu edukacji.

Natomiast w badaniu ewaluacyjnym „*Ewaluacja mid-term dotycząca postępu rzeczowego RPOWŚ 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania*” w odniesieniu do wsparcia infrastrukturalnego szkół zidentyfikowano wysokie zainteresowanie wsparciem. Szczególnie wysokie zapotrzebowanie na projekty w zakresie

modernizacji i wyposażenia zgłaszają zdaniem ewaluatorów szkoły podstawowe z obszarów wiejskich i średnich miast. Dostępna lista projektów zgłoszonych do dofinansowania w ostatnim naborze wniosków sugeruje, że potrzeby znacznie przewyższają dostępne środki. Uznano więc za zasadną realokację środków z rezerwy wykonania na Działanie 7.4. Z kolei w odniesieniu do wsparcia „miękkiego” zauważono problemy w osiągnięciu założonych wartości wskaźników w ramach Działań związanych z upowszechnieniem edukacji przedszkolnej. Wśród wymienianych powodów takiego stanu rzeczy znajduje się zmniejszenie zainteresowania godzeniem opieki nad dziećmi z życiem zawodowym wynikające z wprowadzanych zmian w polityce społecznej państwa.

5.3 CEL BADANIA

Głównym celem niniejszego badania była ocena efektów i wpływu działań podjętych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 w zakresie edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego, zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych w województwie świętokrzyskim.

Badanie objęło także pomiar wartości wybranych wskaźników rezultatu w RPOWŚ, które dotyczyły obszaru edukacji:

- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS;
- Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych;
- Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

5.4 ZAKRES BADANIA

Badanie objęło swym zakresem okres od początku realizacji RPOWŚ 2014-2020 do dnia rozpoczęcia realizacji badania (7 lipca 2020) i odnosiło się do obszaru całego woj. świętokrzyskiego.

Ewaluacja dotyczyła kompleksowej oceny projektów w obszarze edukacji realizowanych w ramach RPOWŚ 2014-2020. Przedmiotem prowadzonych analiz były zagadnienia odnoszące się do:

- wsparcia dostępności infrastruktury przedszkolnej, edukacji ogólnej i zawodowej,
- jakości kształcenia we wspartych placówkach, oceny postępów w tych szkołach oraz wpływu interwencji na zachodzące zmiany,
- pomiaru wartości wskazanych wskaźników rezultatu.

Zakres badania objął podejmowane i realizowane działania w obszarze edukacji: w ramach EFRR w Osi priorytetowej 6. Rozwój miast – Działanie 6.6 (PI 10a), Osi priorytetowej 7. Sprawne usługi publiczne - Działanie 7.4 (PI 10a) oraz w ramach EFS w Osi priorytetowej 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo - Działania 8.3 (PI 10i), 8.4 (PI 10iii), 8.5 (PI 10iv).

Analizy w badaniu zostały przeprowadzone w czterech obszarach tj. edukacja przedszkolna, kształcenie ogólne, kształcenie zawodowe i kształcenie osób dorosłych. W ramach analizy wyodrębnione zostały działania dedykowane i realizowane w ramach ZIT KOF.

W ramach poszczególnych technik badawczych objęto badaniem zróżnicowane kategorie interesariuszy interwencji w obszarze edukacji wdrażanej w RPOWŚ, tj.: przedstawicieli Instytucji zaangażowanych w zarządzanie i realizację RPOWŚ 2014-2020 tj. IZ, IP WUP i IP ZIT; dyrektorów szkół i innych placówek systemu oświaty; nauczycieli, nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu i innych pracowników placówek oświaty; przedstawicieli Kuratorium Oświaty; beneficjentów RPOWŚ 2014-2020.

5.5 KRYTERIA EWALUACYJNE

W badaniu zostały uwzględnione następujące kryteria ewaluacyjne:

- **Skuteczność** – pozwalająca ocenić czy założone cele wsparcia RPOWŚ 2014-2020 w obszarze edukacji są osiągnięte dzięki realizowanym projektom.
- **Użyteczność** – pozwalająca ocenić na ile efekty działań podejmowanych przez instytucje zaangażowane w realizację RPOWŚ 2014-2020 okazały się zgodne z potrzebami grup docelowych.
- **Efektywność** pozwalająca ocenić stopień osiągniętych efektów w zakresie edukacji w stosunku do poniesionych nakładów.
- **Trafność** – pozwalająca ocenić w jakim stopniu działania podejmowane przez instytucje w odniesieniu do systemu zarządzania i wdrażania oraz zrealizowane wsparcie w programie jest adekwatne w stosunku do zmieniających się potrzeb i wyzwań społeczno-gospodarczych zidentyfikowanych w obszarze edukacji.

6. Opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystywanych w badaniu

W niniejszym rozdziale przedstawiono syntetyczny opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystanych w badaniu, z jednoczesnym określeniem problematyki ewaluacji.

W ramach niniejszego badania zastosowano katalog zróżnicowanych metod i technik badawczych o ilościowym i jakościowym charakterze (opisanych szczegółowo w dalszej części). Proces badawczy realizowany był w trzech etapach: eksploracji, diagnozy oraz fazy konsolidacyjno-weryfikacyjnej (w ramach której sformułowano główne wnioski i rekomendacje pobadawcze). W toku realizacji procesu badawczego uwzględniono zasadę triangulacji w odniesieniu do: źródeł danych oraz metod i technik badawczych.

6.1 PYTANIA BADAWCZE

W ramach przeprowadzonej ewaluacji udzielono odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Czy wsparcie zaplanowane w ramach RPOWŚ 2014-2020 odpowiada na wyzwania województwa świętokrzyskiego w kontekście aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb edukacyjnych regionu?
2. Jaka jest dostępność do usług opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym w województwie świętokrzyskim i jak zmieniła się w wyniku interwencji RPOWŚ 2014-2020 (w tym analiza terytorialna)?
3. Czy kryteria wyboru projektów i regulaminy konkursów zapewniały i zapewniają wybór projektów, odpowiadających na aktualne potrzeby?
4. Jakie typy działań dominują w projektach realizowanych w ramach każdego w/w obszaru edukacji?
5. Czy i w jakim stopniu działania realizowane w ramach Programu (finansowane z EFRR i EFS) są komplementarne wobec siebie? Jeśli nie, to dlaczego i jakie działania należały podjąć, aby wzmocnić komplementarność?

6. Czy identyfikuje się komplementarność i/lub nakładanie się zakresu interwencji z krajowymi programami operacyjnymi lub innymi programami (np. w edukacji przedszkolnej: program Maluch+)? Czy i w jakim zakresie ma to wpływ na realizację interwencji RPOWŚ? Czy i jakie działania należy podjąć, aby wzmocnić pozytywne lub ograniczyć negatywne efekty?
7. Które typy projektów są najbardziej skuteczne, tzn. osiągnęły najlepsze efekty (analiza postępu rzeczowego wskaźników) a które najbardziej efektywne, tj. mierzone stosunkiem poniesionych nakładów do osiągniętych efektów?
8. Jakie efekty uzyskano w ramach realizowanej interwencji (zwiększenie dostępu, podniesienie jakości edukacji i kompetencji nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, zmiany w sposobie nauczania/prowadzenia zajęć/systemie nauczania zawodu, inne - jakie)? Czy efekty te można byłoby osiągnąć bez wsparcia środkami Programu lub przy niższych nakładach?
9. Jakie czynniki wpływają na osiągnięte efekty, z uwzględnieniem charakterystyki uczestników projektów oraz specyfiki wykorzystywanych instrumentów wsparcia? Jakie działania można byłoby wdrożyć, aby zwiększyć pozytywne efekty interwencji?
10. Jaka jest efektywność kosztowa utworzenia jednego miejsca wychowania przedszkolnego oraz dostosowania jednego miejsca do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami?
11. Jakie bariery i trudności w realizacji projektów z obszaru edukacji występują w ramach RPOWŚ 2014-2020? Jakie działania należałoby podjąć, aby ograniczyć ich wpływ na realizację interwencji? Które rozwiązania należy ocenić pozytywnie i dlaczego?
12. Czy i w jakim zakresie realizacja projektów w obszarze edukacji w ramach różnych form współpracy terytorialnej wpływa na ich jakość i efektywność w stosunku do projektów realizowanych odrębnie przez poszczególnych beneficjentów?
13. Na ile zidentyfikowane problemy i potrzeby systemu szkolnictwa w dalszym ciągu pozostają aktualne oraz czy mamy do czynienia z pojawieniem się nowych problemów i potrzeb systemu szkolnictwa w województwie świętokrzyskim?
14. Czy zasadny jest sposób kierowania interwencji przyjęty w Działaniu 8.3 oraz jak zmieniła się sytuacja szkół osiągających wyniki edukacyjne niższe niż średnia dla województwa w porównaniu do szkół osiągających wyniki edukacyjne na poziomie średniej dla województwa lub wyższe?

15. Jakie działania zaradcze wprowadzano w odniesieniu do problemów z wdrażaniem wsparcia edukacji przedszkolnej oraz jakie rezultaty przyniosły te działania?

6.2 METODOLOGIA BADANIA

Poniżej przedstawiono charakterystykę metod i technik badawczych zastosowanych w ramach przeprowadzonej ewaluacji wraz z informacjami na temat zastosowanego doboru próby.

6.2.1 Desk research

Analiza danych zastanych (*desk research*) nazywana również wtórną analizą danych polega na zbieraniu, porządkowaniu, analizie i interpretacji wszelkich danych, które nie powstały na potrzeby niniejszego badania, lecz zostały opracowane czy zgromadzone przez inne podmioty i ze względu na zakres informacji w nich zawarty są związane z problematyką badania.

W ramach niniejszej ewaluacji wykorzystano przede wszystkim następujące źródła informacji:

a) Dokumenty regionalne RPOWŚ 2014-2020, w tym:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 wraz z załącznikami,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020,
- Regionalna Strategia Innowacji (RIS 3),
- Dokumentacja naborów w trybie konkursowym i pozakonkursowym z obszaru edukacji (m.in. kryteria naboru wniosków, regulaminy konkursów, wezwania do złożenia wniosków),
- Sprawozdania roczne i informacje kwartalne z wdrażania i kontroli RPOWŚ 2014-2020,
- Badania ewaluacyjne i inne opracowania powiązane z tematyką analizy

b) Dane na temat beneficjentów i realizowanych przez nich projektów oraz dane uczestników projektów

c) Dane pochodzące ze statystyki publicznej

d) Dane dotyczące efektów nauczania w badanych placówkach oświaty

e) Obowiązujące ustawy, rozporządzenia, wytyczne oraz dokumenty dotyczące przedmiotu badania:

- Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Umowa Partnerstwa,

- Rekomendacje Rady dla Polski (*Country Specific Recommendations*) w sprawie krajowego programu reform dla Polski na 2014 r. (zalecenia 1, 2, 3),
- EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020; Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFFROW oraz EFMiR.

f) Inne dostępne dane z monitoringu i materiały robocze istotne dla przedmiotu badania przekazywane przez Zamawiającego w trakcie jego trwania.

6.2.2 Wywiady IDI

Wywiady indywidualne są jakościową techniką badawczą, która jest rozmową prowadzoną według określonego scenariusza, gdzie prowadzący nadaje ogólny kierunek i przeprowadzając wywiad kładzie nacisk na tematy związane z problematyką badania i najbardziej go interesujące. W przypadku niniejszej techniki zastosowano dobór celowy polegający na selekcji respondentów posiadających cechy ważne z perspektywy celów badania. Technika jakościowych wywiadów indywidualnych została zastosowana odniesieniu do następujących grup respondentów:

- **przedstawiciele IZ/IP RPOWŚ 2014-2020 zaangażowani w realizację Programu** (N=6; w celu uzyskania możliwie najpełniejszego zakresu informacji od tej kategorii respondentów dokonano zwiększenia o 2 wywiady liczebności próby określonej w raporcie metodologicznym; dobór został przeprowadzony w taki sposób, by uwzględnić respondentów posiadających wiedzę o poszczególnych rodzajach interwencji (wsparcie w

ramach EFRR i EFS) oraz poszczególnych etapach istotnych dla realizacji interwencji: programowanie, wybór projektów, wdrażanie);

- **dyrektorzy szkół i innych placówek systemu oświaty lub/i ich zastępcy** (N=20; w przypadku niniejszej kategorii respondentów dobór został przeprowadzony w taki sposób, by zapewnić reprezentację możliwie najszerszej liczby typów respondentów; zapewnienie reprezentatywności typologicznej przebiegało w oparciu o trzy kryteria: rodzaj otrzymanego wsparcia (w przypadku placówek objętych wsparciem w ramach RPOWŚ 2014-2020), typ placówki (poziom edukacji realizowany w placówce), lokalizacja (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów miejskich i wiejskich);
- **przedstawiciele Kuratorium Oświaty** (N=1; pierwotnie zaplanowano w przypadku niniejszej kategorii respondentów 2 wywiady z przedstawicielami: Wydziału Nadzoru Pedagogicznego i Strategii oraz Wydziału Organizacji i Rozwoju Edukacji; decyzją Kuratorium Oświaty odpowiedź na pytania zawarte w scenariuszu wywiadu została udzielona pisemnie przez trzy zespoły problemowe oddelegowane do uczestnictwa w badaniu ewaluacyjnym).

łącznie zrealizowano 27 wywiadów jakościowych (wobec liczby 26 wywiadów określonej w raporcie metodologicznym. Ze względu na sytuację epidemiologiczną wywiady były realizowane w formie telefonicznej.

6.2.3 Badanie ankietowe Mixed-Mode

Głównym założeniem podejścia Mixed-Mode jest zastosowanie zróżnicowanych technik badawczych oraz sposobów dotarcia do respondentów. Takie podejście pozwala zniwelować ewentualne błędy pomiaru, które wynikają z faktu zastosowania tylko jednej techniki badawczej, a tym samym pominięcia pewnych kategorii respondentów, z którymi kontakt w ramach tej techniki jest niemożliwy lub znacząco utrudniony. W ramach niniejszej ewaluacji, w ramach podejścia Mixed-Mode, uwzględniono technikę CAWI (ankieta internetowa) oraz technikę CATI (komputerowo wspomagany wywiad telefoniczny). Technika CATI w założeniu stanowiła technikę uzupełniającą wobec techniki wyjściowej, czyli CAWI, i miała zostać uruchomiona w sytuacji, gdy nie udałoby się zrealizować założeń doboru próby w ramach badania internetowego. Przy czym w przypadku badania beneficjentów kontakt telefoniczny nawiązywany był z respondentami nawet po zrealizowaniu minimalnych założeń dotyczących doboru próby, co pozwoliło na znaczące zwiększenie wskaźnika responsywności. W przypadku

uczestników projektów nie było potrzeby uruchamiania telefonicznego etapu badania ilościowego.

Technika Mixed-Mode została zastosowana w odniesieniu do następujących kategorii respondentów:

- beneficjentów analizowanych Działań/Poddziałań RPOWŚ 2014-2020 (tj. podmiotów realizujących projekty na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie),
- uczestników projektów – nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu i pracowników placówek oświaty.

Beneficjenci:

W ramach badania beneficjentów zastosowany został dobór zupełny, który w praktyce miał charakter quasi-zupełny, co oznacza, iż ankiety skierowane zostały do wszystkich niepowtarzających się beneficjentów. Zaproszenia do ankiet rozesłane zostały do 474 niepowtarzających się beneficjentów, przy czym wypełnionych zostało 400 ankiet. Współczynnik responsywności wyniósł zatem 84,4%, co oznacza znaczące przekroczenie minimalnej responsywności założonej w badaniu, która wynosiła 60%.

Uczestnicy projektów:

W przypadku badania Mixed-Mode z nauczycielami, instruktorami praktycznej nauki zawodu i pracownikami placówek oświaty zastosowany został dobór losowo-warstwowy nieproporcjonalny, którego warstwy tworzyły Działania, w ramach których realizowane były projekty, których uczestnikami byli badani nauczyciele, instruktorzy praktycznej nauki zawodu i pracownicy placówek oświaty. Nieproporcjonalność próby polegała w tym przypadku na zwiększeniu udziału w próbie Działania 8.3 i zmniejszeniu udziału Działania 8.5 w stosunku do struktury populacji.

Tabela 1. Liczebność i struktury próby badania ankietowego Mixed-Mode uczestników ewaluowanych projektów

Działanie	Próba założona		Próba zrealizowana	
	n	%	n	%
Działanie 8.3	232	66,5%	327	64,9%
Działanie 8.5	117	33,5%	177	35,1%
SUMA	349	100,0%	504	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Wielkość populacji wynosiła 3785 (na dzień 30.06.2020). Aby zapewnić wielkość błędu statystycznego na wymaganym poziomie 5% przy założonej populacji, poziomie ufności 0,95 i współczynniku proporcji 0,5 niezbędna była realizacja 349 wywiadów / ankiet. Ostatecznie zrealizowano 504 ankiety, co pozwoliło na zmniejszenie wielkości błędu statystycznego do 4%.

7. Opis wyników badania

W ramach niniejszego rozdziału raportu przedstawiono analizę, interpretację i uzasadnienie wyników przeprowadzonej ewaluacji, udzielając tym samym odpowiedzi na poszczególne pytania ewaluacyjne. Struktura rozdziału jest następująca. W pierwszej kolejności przedstawiono dane odnoszące się do struktury interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020. Następnie zaprezentowano wyniki oceny adekwatności udzielonego wsparcia, zarówno w kontekście potrzeb jego odbiorców, jak i aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej woj. świętokrzyskiego. Kolejne wymiary analiz odnoszą się do zagadnienia skuteczności oraz efektywności interwencji RPOWŚ 2014-2020 w obszarze edukacji, a także jej między- i wewnątrzprogramowej komplementarności. Identyfikacji Rozdział analityczny zamyka część poświęcona stopniowi realizacji wybranych wskaźników rezultatu dotyczących interwencji odnoszącej się do sfery edukacji (wskaźniki te określił Zamawiający w ramach SOPZ).

Zgodnie z przyjętymi założeniami, dominującym sposobem podejścia w ramach prezentowania danych (oraz formułowania wniosków i rekomendacji) jest wyodrębnienie czterech głównych obszarów, tj.:

- edukacji przedszkolnej,
- kształcenia ogólnego,
- kształcenia zawodowego,
- kształcenia osób dorosłych.

Takie podejście jest uzasadnione nie tylko ze względu na specyfikę każdego z ww. obszarów, ale także ze względu na fakt, że interwencja w obszarze edukacji została zaprojektowana w sposób uwzględniający ww. obszary. Jednocześnie, niniejsze podejście nie było stosowane w sposób bezwzględny, gdyż niejednokrotnie łączna prezentacja danych wynikowych była bardziej uzasadniona lub formułowane wnioski lub identyfikowane problemy mają charakter wykraczający poza specyfikę danego obszaru edukacji (poza tym, niekiedy precyzyjne i jednoznaczne przypisanie określonego wniosku tylko do jednego obszaru edukacji jest niemożliwe).

7.1 CHARAKTER I STRUKTURA INTERWENCJI W OBSZARZE EDUKACJI W RAMACH RPOWŚ 2014-2020

W ramach niniejszego podrozdziału przeprowadzono opis i analizę charakteru i struktury interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020. Udzielono tym samym odpowiedzi na pytania badawcze dotyczące tego, jakie typy działań dominują w projektach realizowanych w ramach każdego obszaru edukacji.

Przedmiotem niniejszej ewaluacji jest interwencja RPOWŚ 2014-2020 realizowana w obszarze edukacji. Badaniem objęto całość tej interwencji, uwzględniając zarówno wsparcie współfinansowane ze środków EFRR, jak i EFS.

W przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego inwestycje w obszarze edukacji mogą być realizowane w ramach Działań: 6.6 i 7.4¹.

Celem **Działania 6.6 „Infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – ZIT KOF”** jest zwiększona dostępność infrastruktury szkolnictwa zawodowego i edukacji ustawicznej. W ramach Działania wsparcie znajdują przedsięwzięcia w zakresie:

- adaptacji i modernizacji istniejącej infrastruktury jednostek dydaktycznych służących kształceniu zawodowemu i uczeniu się przez całe życie oraz ośrodków i centrów egzaminacyjnych.
- zakupu niezbędnego wyposażenia na potrzeby działalności tych placówek.

Ze względu na fakt, iż projekty w ramach Działania 6.6 realizowane są w formule ZIT, muszą być one wpisane w Strategię ZIT KOF. Uprawnionymi kategoriami beneficjentów są w przypadku Działania 6.6: jednostki samorządu terytorialnego z obszaru funkcjonalnego objętego ZIT, Związek ZIT KOF.

W ramach Działania 6.6 podpisano 1 umowę na realizację projektu, wartość projektu stanowi całość alokacji przewidzianej dla tego Działania². Projekt dotyczy utworzenia Kieleckiego Centrum Kształcenia Zawodowego.

¹ Charakter interwencji w obszarze edukacji realizowanej w ramach RPOWŚ 2014-2020 opisano na podstawie zapisów SZOOP, wersja 38. W momencie opracowywania raportu końcowego pojawiła się kolejna wersja SZOOP (39), jednak fakt jej opublikowania 21 października 2020 roku uniemożliwił jej uwzględnienie w ramach prowadzonych prac analitycznych.

² Wszystkie dane dotyczące postępu wdrażania dotyczą stanu na dzień 30.06.2020.

Drugie spośród Działań współfinansowanych z EFRR, realizowanych w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 to **Działanie 7.4 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej**. Cele tego Działania to poprawiona dostępność: infrastruktury szkolnictwa zawodowego oraz szkół, infrastruktury przedszkolnej, infrastruktury szkolnictwa wyższego i wyższego zawodowego.

W ramach Działania 7.4 możliwe jest dofinansowanie następujących typów przedsięwzięć:

- budowa (tylko w uzasadnionych przypadkach), rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury szkolnej w tym infrastruktury sportowej służącej wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów, o ile służą zajęciom dydaktycznym,
- wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni szczególnie matematycznych i przyrodniczych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, o ile służą zajęciom dydaktycznym,
- infrastruktura szkolnictwa zawodowego (poza szkolnictwem wyższym) na podstawie kompleksowych planów rozwoju szkolnictwa zawodowego w województwie, lub innych dokumentach strategicznych
- komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem infrastruktury ośrodków i centrów egzaminacyjnych,
- infrastruktura przedszkolna – w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS).

Uprawnionymi kategoriami beneficjentów są w przypadku Działania 7.4: jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa świętokrzyskiego, organy prowadzące szkoły i przedszkola, centra kształcenia ustawicznego, centra kształcenia praktycznego; ośrodki i centra egzaminacyjne, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego.

W ramach Działania 7.4 podpisano 132 umowy, które dotyczą projektów realizowanych przez 100 beneficjentów. Zakontraktowane środki stanowią niemalże całą przewidzianą alokację dla niniejszego Działania (blisko 99%).

Interwencja w obszarze edukacji współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowana jest poprzez trzy Działania: 8.3, 8.4 i 8.5.

Działanie 8.3 Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz

kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego realizowane jest poprzez 6 Poddziałania. Łączna liczba projektów,, które otrzymały dofinansowanie w ramach Działania 8.3 wynosi 236 (przy liczbie podmiotów realizujących projekty wynoszącej 180). Stopień kontraktacji wyniósł w tym przypadku blisko 83% całej alokacji przewidzianej dla Działania.

Celem Poddziałania 8.3.1 Upowszechnianie i wzrost jakości edukacji przedszkolnej

(projekty konkursowe) jest zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.

Kwalifikowalne typy projektów to:

- tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w nowo utworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP) na obszarach z terenu województwa świętokrzyskiego o najwyższym zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej, z możliwością doposażenia w sprzęt, zakup materiałów dydaktycznych i/lub modernizacja/remont istniejącej infrastruktury do potrzeb i możliwości dzieci w wieku przedszkolnym;
- tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących OWP na obszarach z terenu województwa świętokrzyskiego o najwyższym zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej, z możliwością doposażenia w sprzęt, zakup materiałów dydaktycznych i/lub modernizacja/remont istniejącej infrastruktury do potrzeb i możliwości dzieci w wieku przedszkolnym;
- rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, poprzez realizację zajęć wspierających, wyłącznie w zakresie: zajęć specjalistycznych, zajęć w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju w rozumieniu Prawa oświatowego, zajęć stymulujących rozwój psychoruchowy;
- rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci, poprzez realizację zajęć wspierających w zakresie kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.
- dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami i/lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności.

- doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli OWP do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami.

Kwalifikowalność podmiotowa w ramach Poddziałania 8.3.1 obejmuje wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.: przedszkola, a także ich organy prowadzące (w tym przedszkola z oddziałami integracyjnymi), przedszkola specjalne oraz inne formy wychowania przedszkolnego), szkoły/placówki realizujące kształcenie ogólne w rozumieniu ustawy o systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe i ich organy prowadzące, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, osoby prawne.

Grupę docelową w ramach Poddziałania 8.3.1 stanowią: dzieci w wieku przedszkolnym, w tym dzieci z niepełnosprawnościami określone w prawie oświatowym, przedszkola (w tym z oddziałami integracyjnymi), przedszkola specjalne oraz inne formy wychowania przedszkolnego, nauczyciele OWP, rodzice dzieci w wieku przedszkolnym (w tym rodzice dzieci z niepełnosprawnościami).

Celem **Poddziałania 8.3.2 Wsparcie kształcenia podstawowego w zakresie**

kompetencji kluczowych (projekty konkursowe) jest podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) na każdym etapie edukacji ogólnej, w tym podstawowej i ponadpodstawowej, w kontekście potrzeb rynku pracy. Kwalifikowalne typy projektów to:

- budowanie i rozwijanie kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy poprzez: a) realizację dla uczniów dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, doradztwa edukacyjno zawodowego, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, b) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli/pracowników pedagogicznych w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a), c) doposażenie bazy dydaktycznej jest możliwe tylko w zakresie niezbędnym do realizacji zadań projektu w obszarze rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a lub a i b);

- tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez: a) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. b lub c), b) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli/pracowników pedagogicznych, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a), c) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a lub a i b);
- indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w tym wsparcie ucznia młodszego, poprzez: a) wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty, b) przygotowanie nauczycieli/pracowników pedagogicznych, do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy, c) doposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomaganie rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, a także w podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystano mechanizm racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji.

Kwalifikowalność podmiotowa w ramach Poddziałania 8.3.2 obejmuje wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.: szkoły/placówki realizujące

kształcenie ogólne w rozumieniu ustawy o systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe i ich organy prowadzące, organizacje pozarządowe, osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego.

Grupę docelową w ramach Poddziałania 8.3.2 stanowią: nauczyciele kształcenia ogólnego oraz specjalnego, z wyłączeniem nauczycieli szkół prowadzących kształcenie zawodowe, pracownicy pedagogiczni, szkoły/placówki realizujące kształcenie ogólne na poziomie podstawowym w rozumieniu ustawy o systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych, szkół policealnych i szkół prowadzących kształcenie zawodowe), uczniowie i wychowankowie (w tym z niepełnosprawnościami) szkół/placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz specjalne na poziomie podstawowym (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych, szkół policealnych i uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe).

Celem **Poddziałania 8.3.3 Rozwój edukacji kształcenia ogólnego w zakresie stosowania TIK (projekty konkursowe)** jest podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) na każdym etapie edukacji ogólnej, w tym podstawowej i ponadpodstawowej, w kontekście potrzeb rynku pracy.

Kwalifikowalny typ projektów to: rozwój nowoczesnego nauczania ogólnego (w tym specjalnego) przez kontynuację działań rządowego programu „Cyfrowa szkoła” oraz wykorzystania rozwiązań innych programów w zakresie stosowania TIK: a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej, b) podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów/pracowników pedagogicznych, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania; c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń (Pkt. a musi być realizowany wyłącznie w powiązaniu z pkt. b i/lub c).

Kwalifikowalność podmiotowa obejmuje wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.: szkoły/placówki realizujące kształcenie ogólne w rozumieniu ustawy o

systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe i ich organy prowadzące, organizacje pozarządowe, osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego.

Grupę docelową Poddziałania 8.3.3 stanowią: nauczyciele kształcenia ogólnego oraz specjalnego, z wyłączeniem nauczycieli szkół prowadzących kształcenie zawodowe, pracownicy pedagogiczni, szkoły/placówki realizujące kształcenie ogólne w rozumieniu ustawy o systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych, szkół policealnych i szkół prowadzących kształcenie zawodowe), uczniowie i wychowankowie (w tym z niepełnosprawnościami) szkół/placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz specjalne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych, szkół policealnych i uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe).

Celem **Poddziałania 8.3.4 Rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego w budowaniu**

kompetencji kluczowych (projekty konkursowe) jest podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) na każdym etapie edukacji ogólnej, w tym podstawowej i ponadpodstawowej w kontekście potrzeb rynku pracy. Kwalifikowalne typy projektów to:

- budowanie i rozwijanie kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy poprzez: a) realizację dla uczniów dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, doradztwa edukacyjno-zawodowego, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, b) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli / pracowników pedagogicznych, w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a), c) doposażenie bazy dydaktycznej jest możliwe tylko w zakresie niezbędnym do realizacji zadań projektu w obszarze rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a lub a i b);
- tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu, poprzez: a) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki, wyłącznie w powiązaniu z pkt. b lub c), b) doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli/pracowników pedagogicznych, w

tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a), c) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki (wyłącznie w powiązaniu z działaniami wskazanymi w pkt. a lub a i b).

- indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi poprzez: a) wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty, b) przygotowanie nauczycieli / pracowników pedagogicznych, do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy, c) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, a także w podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania lub w przypadku braku możliwości jej zastosowania wykorzystano mechanizm racjonalnych usprawnień, zgodnie z warunkami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji;
- rozwój współpracy szkół i placówek kształcenia realizowanego na poziomie wyższym niż podstawowy z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu realizacji programów edukacyjnych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, poprzez m.in.: a) dodatkowe zajęcia realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół, umożliwiające uczniom uzyskiwanie oraz uzupełnianie wiedzy i umiejętności, b) uwzględnianie opinii zgłaszanych przez interesariuszy, organizowanie wspólnych przedsięwzięć dydaktyczno-naukowych (np. warsztatów, wykładów, seminariów, konferencji), c) rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Dopuszczalne typy beneficjentów w ramach Poddziałania 8.3.4 obejmują: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.: szkoły/placówki realizujące kształcenie ogólne w rozumieniu ustawy o systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe i ich organy prowadzące, organizacje pozarządowe, osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego.

Grupami docelowymi / ostatecznymi odbiorcami wsparcia w przypadku Poddziałania 8.3.4 są: uczniowie i wychowankowie (w tym z niepełnosprawnościami) szkół/placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz specjalne na poziomie wyższym niż podstawowy, (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych, szkół policealnych i uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe), nauczyciele kształcenia ogólnego oraz specjalnego, z wyłączeniem nauczycieli szkół prowadzących kształcenie zawodowe, pracownicy pedagogiczni, szkoły/ placówki realizujące kształcenie ogólne na poziomie wyższym niż podstawowy w rozumieniu ustawy o systemie oświaty/ustawy Prawo oświatowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych, szkół policealnych i szkół prowadzących kształcenie zawodowe).

Celem **Poddziałania 8.3.5 Realizacja programu stypendialnego skierowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych (projekt pozakonkursowy)** jest podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) na każdym etapie edukacji ogólnej, w tym podstawowej i ponadpodstawowej, w kontekście potrzeb rynku pracy. Kwalifikowalnym typem projektu jest w tym przypadku realizacja programu stypendialnego skierowanego do uczniów zdolnych, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej lub trudnej sytuacji życiowej/rodzinnej szkół 261 ponadpodstawowych w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, ICT oraz języków obcych.

Realizatorem przedsięwzięć projektowych w ramach Poddziałania 8.3.5 może być wyłącznie komórka organizacyjna/departament Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego lub jednostka organizacyjna samorządu województwa świętokrzyskiego w zakresie projektu stypendialnego.

Ostatecznymi odbiorcami wsparcia oferowanego w ramach Poddziałania 8.3.5 są uczniowie i wychowankowie (w tym z niepełnosprawnościami) szkół ponadpodstawowych / placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz specjalne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla

dorosłych, szkół policealnych i uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe).

Cele Poddziałania 8.3.6 Wzrost jakości edukacji ogólnej – ZIT (projekty konkursowe)

obejmują: zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz podniesienie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów (w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi) na każdym etapie edukacji ogólnej, w tym podstawowej i ponadpodstawowej, w kontekście potrzeb rynku pracy. Poddziałanie 8.3.6 stanowi interwencję analogiczną do Poddziałania: 8.3.1, 8.3.2 i 8.3.4, przy czym w całości dedykowane jest obszarowi funkcjonalnemu Kielc i realizowane jest w formule ZIT.

Kwalifikowalne typy projektów oraz grupy docelowe / kategorie ostatecznych odbiorców wsparcia są w przypadku Poddziałania 8.3.6 takie same jak w ww. Poddziałaniach, w których wsparcie adresowane jest do całego obszaru woj. świętokrzyskiego.

Działanie 8.4 Kształcenie ustawiczne osób dorosłych realizowane jest poprzez 3 Poddziałania. Łączna liczba projektów,, które otrzymały dofinansowanie w ramach Działania 8.3 wynosi 46 (przy liczbie podmiotów realizujących projekty wynoszącej 38). Zakontraktowane środki stanowią niemalże całą przewidzianą alokację dla niniejszego Działania (99%).

W odniesieniu do **Poddziałania 8.4.1 Podnoszenie umiejętności lub kwalifikacji osób dorosłych w obszarze ICT i języków obcych – Operator PSF (projekty konkursowe)**, decyzją KE ustalono, że w ramach PI 10iii nie będzie wdrażany Podmiotowy System Finansowania usług rozwojowych, co sprawiło, że Poddziałanie 8.4.1 nie jest realizowane w bieżącej perspektywie finansowej.

Celem **Poddziałania 8.4.2 Podnoszenie umiejętności lub kwalifikacji osób dorosłych w obszarze ICT i języków obcych poprzez realizację oddolnych inicjatyw edukacyjnych (projekty konkursowe)** jest nabycie, podniesienie kompetencji lub uzyskiwanie kwalifikacji osób dorosłych w zakresie języków obcych i ICT. O dofinansowanie w ramach Poddziałania 8.4.2 mogą ubiegać się realizatorzy jednego z dwóch typów projektów:

- nabywanie, uzupełnianie, podwyższenie kompetencji lub kwalifikacji osób dorosłych (z przyczyn osobistych, społecznych lub zawodowych), w obszarze ICT i języków obcych, zakończonych formalną oceną i/lub certyfikacją przez realizację: a) szkoleń lub innych form uzyskiwania kwalifikacji z zakresu języków obcych (angielskiego, francuskiego i niemieckiego); b) szkoleń lub innych form uzyskiwania kwalifikacji lub zdobywania i poprawy kompetencji cyfrowych (informatycznych i informacyjnych);

- programy walidacji i certyfikacji kompetencji uzyskanych poza projektem w zakresie ICT i języków obcych (angielskiego, francuskiego, niemieckiego).

O wsparcie ubiegać się mogą: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym: organizacje pozarządowe, partnerzy społeczno-gospodarczy, jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne.

Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są: osoby dorosłe zainteresowane potwierdzeniem, nabywaniem, uzupełnianiem, podwyższeniem swoich kompetencji lub kwalifikacji z obszaru ICT i języków obcych, w szczególności osoby powyżej 50 roku życia, o niskich kwalifikacjach.

Poddziałanie 8.4.3 Podnoszenie umiejętności lub kwalifikacji osób dorosłych w obszarze ICT i języków obcych poprzez realizację oddolnych inicjatyw edukacyjnych – ZIT (projekty konkursowe) stanowi interwencję analogiczną do Poddziałania 8.4.2, przy czym w całości dedykowane jest obszarowi funkcjonalnemu Kielc i realizowane jest w formule ZIT.

Kwalifikowalne typy projektów oraz grupy docelowe / kategorie ostatecznych odbiorców wsparcia są w przypadku Poddziałania 8.4.3 takie same jak w Poddziałaniu 8.4.2, w którym wsparcie adresowane jest do całego obszaru woj. świętokrzyskiego.

Działanie 8.5 Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego realizowane jest poprzez 3 Poddziałania. Łączna liczba projektów, które otrzymały dofinansowanie w ramach Działania 8.5 wynosi 191 (przy liczbie podmiotów realizujących projekty wynoszącej 102). Zakontraktowane środki stanowią blisko 86% całej alokacji przewidzianej dla Działania 8.5.

Celem **Poddziałania 8.5.1 Podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju CKZiU (projekty konkursowe)** jest podniesienie jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego w kontekście przyszłego zatrudnienia uczniów/słuchaczy szkół prowadzących kształcenie zawodowe. Kwalifikowalne typy projektów obejmują następujące formy wsparcia:

- realizacja kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanego w miejscu pracy, w tym realizacja staży zawodowych uczniów u pracodawców, oraz kursy/szkolenia, które prowadzą do zdobycia dodatkowych uprawnień zwiększających szanse na rynku pracy;

- realizacja/wspieranie dualnego systemu kształcenia i szkolenia- teoria plus praktyka dla uczniów objętych wsparciem projektowym;
- rozwój współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno – gospodarczym, szczególnie z pracodawcami/ przedsiębiorcami;
- realizacja kompleksowych programów doradztwa zawodowego (oparta na współpracy różnych instytucji);
- doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne wyłącznie jako część projektów wspierających kształcenie zawodowe;
- upowszechnianie nowoczesnego nauczania poprzez rozwijanie metod aktywnego i praktycznego uczenia się (m.in. wykorzystanie TIK);
- zwiększanie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy uczniów i/lub słuchaczy szkół/placówek prowadzących kształcenie zawodowe;
- doskonalenie umiejętności nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz podnoszenie kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu jako część projektów wspierających kształcenie zawodowe;
- tworzenie i rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz wsparcie usług edukacyjnych realizowanych przez te podmioty lub inne zespoły realizujące zadania CKZiU na rzecz kształcenia zawodowego uczniów, a także podejmujących działania w zakresie poradnictwa edukacyjno-zawodowego i informacji zawodowej poprzez: a) przygotowanie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe do utworzenia CKZ lub CKZiU lub innego zespołu realizującego zadania CKZ lub CKZiU dla określonej branży/zawodu; b) wsparcie realizacji zadań dla określonych branż/zawodów przez CKZ lub CKZiU lub inne zespoły realizujące zadania CKZ lub CKZiU.

W ramach Poddziałania 8.5.1 projekty mogą być realizowane przez następujące typy podmiotów: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.: szkoły/placówki prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące, placówki kształcenia ustawicznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego i ich organy prowadzące, szkoły policealne różnego typu i ich organy prowadzące, pracodawcy/przedsiębiorcy/uczelnie, jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne,

partnerzy społeczno-gospodarczy.

W Poddziałaniu 8.5.1 wsparcie adresowane jest do następujących grup docelowych: uczniowie szkół/placówek kształcenia zawodowego (w tym specjalnego), nauczyciele, w tym nauczyciele kształcenia zawodowego, instruktorzy praktycznej nauki zawodu, słuchacze szkół/placówek prowadzących kształcenie zawodowe, szkoły/placówki prowadzące kształcenie zawodowe, placówki kształcenia ustawicznego.

Celem **Poddziałania 8.5.2 Realizacja programu stypendialnego skierowanego do uczniów zdolnych szkół kształcenia zawodowego (projekt pozakonkursowy)** jest podniesienie jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego w kontekście przyszłego zatrudnienia uczniów/słuchaczy szkół prowadzących kształcenie zawodowe. Realizacja Poddziałania 8.5.2 odbywa się poprzez dofinansowanie jednego typu projektu: realizacja programu stypendialnego skierowanego do uczniów zdolnych szkół kształcenia zawodowego, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej lub trudnej sytuacji życiowej/rodzinnej w zakresie przedmiotów zawodowych, ICT oraz języków obcych.

Realizatorem przedsięwzięć w ramach Poddziałania 8.5.2 może być wyłącznie komórka organizacyjna/departament Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego lub jednostka organizacyjna samorządu województwa świętokrzyskiego.

Grupę docelową w przypadku Poddziałania 8.5.2 stanowią uczniowie szkół/placówek prowadzących kształcenie zawodowe (w tym specjalnego).

Celem **Poddziałania 8.5.3 Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych (projekty konkursowe)** jest upowszechnienie kształcenia się osób dorosłych z własnej inicjatywy ukierunkowane na podnoszenie kompetencji i kwalifikacji istotnych na rynku pracy. W ramach niniejszego Poddziałania dofinansowane są następujące typy projektów:

- wspieranie podnoszenia, zmiany lub nabywania nowych umiejętności, kwalifikacji oraz kompetencji osób dorosłych przez udział w edukacji pozaformalnej (możliwych do realizacji we współpracy z pracodawcami), w zakresie: a) kwalifikacyjnych kursów zawodowych (zakończonych egzaminem potwierdzającym uzyskanie kwalifikacji w zawodzie), b) kursów umiejętności zawodowych (zakończonych zaliczeniem zgodnie z prawodawstwem krajowym, dotyczącym kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych), c) kursów kompetencji ogólnych (zakończonych formalną oceną zgodnie z prawodawstwem krajowym) realizowanym wyłącznie jako uzupełnienie kształcenia

zawodowego, d) kursów, które umożliwiają uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych;

- kursy i szkolenia przygotowujące do kwalifikacyjnych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich;
- realizacja programów walidacji i certyfikacji odpowiednich efektów uczenia się zdobytych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej oraz kształcenia nieformalnego, prowadzące do zdobycia kwalifikacji zawodowych, w tym również kwalifikacji mistrza i czeladnika w zawodzie.

Uprawnione do uzyskania dofinansowania podmioty to: wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.: pracodawcy/przedsiębiorcy/uczelnie, placówki kształcenia ustawicznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego i ich organy prowadzące, partnerzy społeczno-gospodarczy.

Ostatecznymi odbiorcami wsparcia w Poddziałaniu 8.5.3 są osoby dorosłe.

Celem **Poddziałania 8.5.4 Kształcenie ustawiczne – ZIT (projekty konkursowe)** jest podniesienie jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego w kontekście przyszłego zatrudnienia uczniów/słuchaczy szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz upowszechnienie kształcenia się osób dorosłych z własnej inicjatywy ukierunkowane na podnoszenie kompetencji i kwalifikacji istotnych na rynku pracy. Poddziałanie to stanowi interwencję analogiczną do Poddziałania 8.5.1 i 8.5.3, przy czym w całości dedykowane jest obszarowi funkcjonalnemu Kielc i realizowane jest w formule ZIT. Kwalifikowalne typy projektów oraz grupy docelowe / kategorie ostatecznych odbiorców wsparcia są w przypadku Poddziałania 8.5.4 takie same jak w Poddziałaniu 8.5.1 i 8.5.3, w których wsparcie adresowane jest do całego obszaru woj. świętokrzyskiego.

Powyższe zestawienie w sposób całościowy obrazuje charakter wsparcia dotyczącego edukacji realizowanego w ramach RPOWŚ 2014-2020. Nim przejdziemy do przedstawienia danych, które wskazują na to, jakie formy działań projektowych były w poszczególnych obszarach interwencji podejmowane najczęściej, przedstawiono poniżej wnioski wynikające z eksperckiej dokonanej przez ewaluatora oceny odnoszącej się do przedstawionej powyżej logiki i struktury wsparcia określonego w SZOOP. Sformułowane wnioski i zalecenia traktować należy zarówno jako mające

charakter ogólny, jak i – w odniesieniu do podawanych przykładów występowania danego problemu – szczegółowy, tj. dotyczący zastosowania określonych rozwiązań w konkretnych obszarach interwencji (pożądane zmiany odnoszą się do etapu planowania wsparcia dotyczącego edukacji w przyszłym okresie finansowania).

REKOMENDACJA 1

a) **Wniosek:** Obligatoryjność wybranych typów projektów lub ich określonych konfiguracji – W ramach interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 mamy do czynienia w części Działań współfinansowanych z EFS z nałożeniem na projektodawców wymogu realizowania wybranych typów projektów. Najczęściej dotyczy to sytuacji, gdy elementy związane z doposażeniem nie mogą występować jako samodzielne przedsięwzięcie, ale muszą mu towarzyszyć dodatkowe działanie (np. związane z utworzeniem miejsca wychowania przedszkolnego, realizacją zajęć skierowanych do uczniów itp.). Częściowo tego rodzaju sytuacje wynikają z wymogów, jakie w bieżącym okresie finansowania nałożyły na IZ *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*, nawet jednak w tym dokumencie wskazuje się, że w niektórych przypadkach obligatoryjność formy wsparcia może być realizowana poza projektem (lub też nie wskazuje się jednoznacznie, że ta obligatoryjność może być realizowana wyłącznie w ramach dofinansowanego projektu). W podanym przypadku (tj. wymogu powiązania działań doposażeniowych z innymi działaniami „miękkimi”) zastosowane w RPOWŚ 2014-2020 podejście jest zrozumiałe – mamy tu do czynienia z eliminacją sytuacji, gdy w ramach EFS realizowane byłyby projekty obejmujące wyłącznie komponent inwestycyjny. Z drugiej jednak strony, występują przypadki niezrozumiałych i ograniczających elastyczność wsparcia, np. wymóg powiązania wsparcia zajęciowego adresowanego do dzieci oraz dotyczącego doskonalenia zawodowego nauczycieli w ramach wychowania przedszkolnego z tworzeniem nowych miejsc wychowania przedszkolnego ; wymóg powiązania wsparcia dotyczącego doskonalenia zawodowego nauczycieli w kształceniu ogólnym i zawodowym ze wsparciem zajęciowym adresowanym do uczniów. Z drugiej strony nie stosuje się takich obwarowań np. w odniesieniu do typów projektów, które mają charakter uniwersalny i powinny stanowić obligatoryjny element projektów realizowanych w danym obszarze (np. typ projektu „Rozwój współpracy szkół

prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym, szczególnie z pracodawcami / przedsiębiorcami” występujący w Poddziałaniu 8.5.1 nie jest obligatoryjny, choć taki element projektu powinien być traktowany – ze względu na konieczność dostosowania wszelkich działań w obszarze edukacji zawodowej do potrzeb rynku pracy – jako kluczowy czynnik trafności podejmowanych działań). Warto przy tym zauważyć, że brak obligatoryjności pewnych form wsparcia (a mówiąc bardziej precyzyjnie – obligatoryjności określonych ich konfiguracji) prowadzić może do sytuacji paradoksalnych. Przykładowo, w Poddziałaniach 8.3.4 i 8.3.6 możliwa jest realizacja – bez żadnych dodatkowych obwarowań – typu projektu „Rozwój współpracy szkół i placówek kształcenia realizowanego na poziomie wyższym niż podstawowy z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu realizacji programów edukacyjnych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy”, a w jego ramach m.in. działań polegających na „uwzględnianiu opinii zgłaszanych przez interesariuszy, organizowaniu wspólnych przedsięwzięć dydaktyczno-naukowych (np. warsztatów, wykładów, seminariów, konferencji)”. Oznacza to więc, że możliwe jest dofinansowanie przedsięwzięć, które w żaden sposób nie gwarantują rzeczywistego uwzględnienia perspektywy pracodawców w faktycznych działaniach podmiotów edukacji zawodowej.

Zalecenie: Uwzględniając powyższe, należałoby w przyszłym okresie finansowania przyjąć zasadę, że nie stosuje się obwarowań dotyczących konfiguracji poszczególnych typów wsparcia ponad to, co w sposób bezwzględny wynika z dokumentów nadrzędnych. Innymi słowy, należy zrezygnować – w miarę możliwości – z określania wybranych form wsparcia (oraz ich konfiguracji) jako obligatoryjnych. W sytuacji merytorycznego uzasadnienia dla wymogów w zakresie konfiguracji poszczególnych typów wsparcia należy dopuszczać możliwość ich realizacji poza projektem. Jednocześnie, należałoby jako preferowane (premiowane) określić te elementy, które poza tym, że stanowią odrębną formę wsparcia, to są także istotnym czynnikiem skuteczności interwencji (w przypadku działań w obszarze edukacji zawodowej premiowany powinien być zawsze komponent współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym, szczególnie z pracodawcami/ przedsiębiorcami).

Należy przy tym pamiętać, że obligatoryjność określonych konfiguracji poszczególnych typów wsparcia może być w przyszłym okresie finansowania jeszcze mniej uzasadniona niż w

okresie obecnym. Dotyczy to tych podmiotów, które skorzystały ze wsparcia w ramach RPOWŚ 2014-2020 i zredukowały przynajmniej niektóre dotychczasowe deficyty.

Obowiązywanie wymogów dotyczących uwzględnienia w swoim projekcie określonych typów interwencji może skutkować dofinansowaniem działań, które nie mają charakteru niezbędnego, czy choćby wysoce uzasadnionego, dla danego podmiotu.

- b) **Wniosek:** Wydzielenie form wsparcia ze względu na obszar (etap) kształcenia – W ramach interwencji w obszarze edukacji mamy do czynienia z generalnym przyporządkowaniem poszczególnych kategorii interwencji do odrębnych Działań / Poddziałań (przy dodatkowym wyodrębnieniu wsparcia realizowanego z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych). Takie podejście jest zrozumiałe i zwiększa przejrzystość całej interwencji odnoszącej się do obszaru edukacji. W efekcie, w ramach poszczególnych Działań / Poddziałań występuje powtarzalność kwalifikowalnych typów projektów. Niemniej jednak nie jest to powtarzalność bezwarunkowa. Przykładem jest tutaj wsparcie w zakresie TIK, któremu dedykowano Poddziałanie 8.3.3, które dotyczy wyłącznie kształcenia ogólnego. W przypadku kształcenia zawodowego wsparcie w zakresie TIK przewidziano tylko jako jeden z typów projektów w ramach Poddziałania 8.5.1, gdzie możliwe „upowszechnianie nowoczesnego nauczania poprzez rozwijanie metod aktywnego i praktycznego uczenia się (m.in. wykorzystanie TIK). Jest to jednak sytuacja wyraźnego zawężenia pomocy w stosunku do tej, która dostępna jest dla kształcenia ogólnego w Poddziałaniu 8.3.3. Tymczasem, nie ma istotnego merytorycznego uzasadnienia dla faktu, by kształcenie zawodowe było wyłączone z tego rodzaju pomocy. Pomoc w tym zakresie jest dla edukacji zawodowej tym bardziej uzasadniona, że komponent informatyczny zyskuje na znaczeniu w wielu branżach i zawodach, które do tej pory w ograniczonym stopniu bazowały na rozwiązaniach informatycznych. Należy przy tym zauważyć, że *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020* wprowadziły ograniczyły wsparcie w obszarze TIK do kształcenia ogólnego, to jednak dopuszczały – w uzasadnionych przypadkach – zaadresowanie tego rodzaju wsparcia dla szkół prowadzących kształcenie zawodowe.

Zalecenie: W przyszłym okresie finansowania – w przypadku takiej możliwości – należy uwzględnić wsparcie w obszarze TIK, zarówno w obszarze edukacji ogólnej, jak i zawodowej.

- c) **Wniosek:** Zróznicowany stopień precyzyjności i jednoznaczności określenia kwalifikowalnych

typów projektów – Opis poszczególnych typów projektów w obszarze interwencji dotyczącej edukacji cechuje się zróżnicowanym stopniem precyzyjności i jednoznaczności. W większości przypadków nie budzi on wątpliwości, zachowując równowagę pomiędzy wymogiem jednoznaczności opisu, a ewentualnym zbytym zawężeniem możliwych do realizacji przedsięwzięć. Występują jednak wyjątki od takiego stanu rzeczy. W Poddziałaniu 8.3.4 i 8.3.6 mamy do czynienia z typem projektu: „Rozwój współpracy szkół i placówek kształcenia realizowanego na poziomie wyższym niż podstawowy z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu realizacji programów edukacyjnych w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy”, a w jego ramach m.in. ze wskazaniem jako kwalifikowalne działań polegających na „uwzględnianiu opinii zgłaszanych przez interesariuszy, organizowaniu wspólnych przedsięwzięć dydaktyczno-naukowych (np. warsztatów, wykładów, seminariów, konferencji)”. Wydaje się, że wspomniany typ wsparcia tak naprawdę obejmuje dwa elementy: „uwzględnianie opinii” oraz „organizowanie wspólnych przedsięwzięć”. Element drugi wydaje się być bardziej jednoznaczny, pierwszy natomiast nie określa w żaden sposób, jakie realne działania mają być podjęte przez realizatora projektu (nie do końca określony jest też efekt, tzn. trudno jednoznacznie stwierdzić, na czym polegać ma rzeczzone „uwzględnianie opinii”). Zwróćmy przy tym uwagę, że wskazany typ projektu odnosi się do elementu, który istotne znaczenie dla zapewnienia adekwatności kształcenia do aktualnych wyzwań społeczno-gospodarczych.

Zalecenie: W przyszłym okresie finansowania należy dążyć do możliwie najbardziej precyzyjnego określenia kwalifikowalnych typów projektów lub też do rezygnacji z enumeratywnego określania dopuszczalnych form wsparcia na rzecz definiowania kwalifikowalnego zakresu wsparcia poprzez odniesienie do planowanych do osiągnięcia efektów.

- d) **Wniosek:** Zawężenie stosowania wybranych form wsparcia do określonych obszarów kształcenia – W ramach interwencji dotyczącej obszaru edukacji mamy do czynienia do różnego rodzaju zawężeń stosowanych form wsparcia do określonych obszarów pomocy. Takie zawężenia mają uzasadnienie merytoryczne lub wynikające z wymogów określonych w dokumentach nadrzędnych. Nie zawsze jednak, w odniesieniu do dotychczasowego zakresu wsparcia, takie uzasadnienie występuje. Przykładowo, w ramach wsparcia stypendialnego skierowanego zarówno do uczniów w ramach kształcenia ogólnego (Poddziałanie 8.3.5), jak i

zawodowego (Poddziałanie 8.5.2) dokonano zawężenia wsparcia stypendialnego wyłącznie do obszaru odnoszącego się do: ICT, języków obcych, przedmiotów matematyczno-fizycznych (Poddziałanie 8.3.5) oraz przedmiotów zawodowych (Poddziałanie 8.5.2). Brakuje więc wyraźnie jakiegokolwiek wsparcia w obszarze przedmiotów humanistycznych. *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020* nie formułują w tym zakresie żadnych ograniczeń, ponad wskazanie, iż wsparcie stypendialne ma odnosić się do osiągnięć w ramach przynajmniej jednego spośród nauczanych przedmiotów szkolnych, rozwijających kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne. Te zaś – zgodnie z zapisami ww. dokumentu – mogą być kształtowane na każdym przedmiocie szkolnym. Warto przy tym podkreślić, że w badaniu jakościowym dyrektorów szkół i placówek oświatowych zwracano generalną uwagę na ograniczone wsparcie w odniesieniu właśnie do przedmiotów humanistycznych. Jeśli dokumenty diagnostyczne odnoszące się do przyszłego okresu finansowania nie będą wykluczać takiego podejścia, należy dopuścić – w odniesieniu do kształcenia ogólnego – także możliwość przyznawania wsparcia stypendialnego odnoszącego się do przedmiotów humanistycznych.

Zalecenie: W przyszłym okresie finansowania należy ograniczać stosowanie mechanizmów zawężania wsparcia w przypadku, gdy brak jest w tym zakresie nadrzędnych wymagań. W sytuacji utrzymania w latach 2021-2027 wsparcia stypendialnego należałoby poszerzyć zakres jego stosowania o przedmioty humanistyczne.

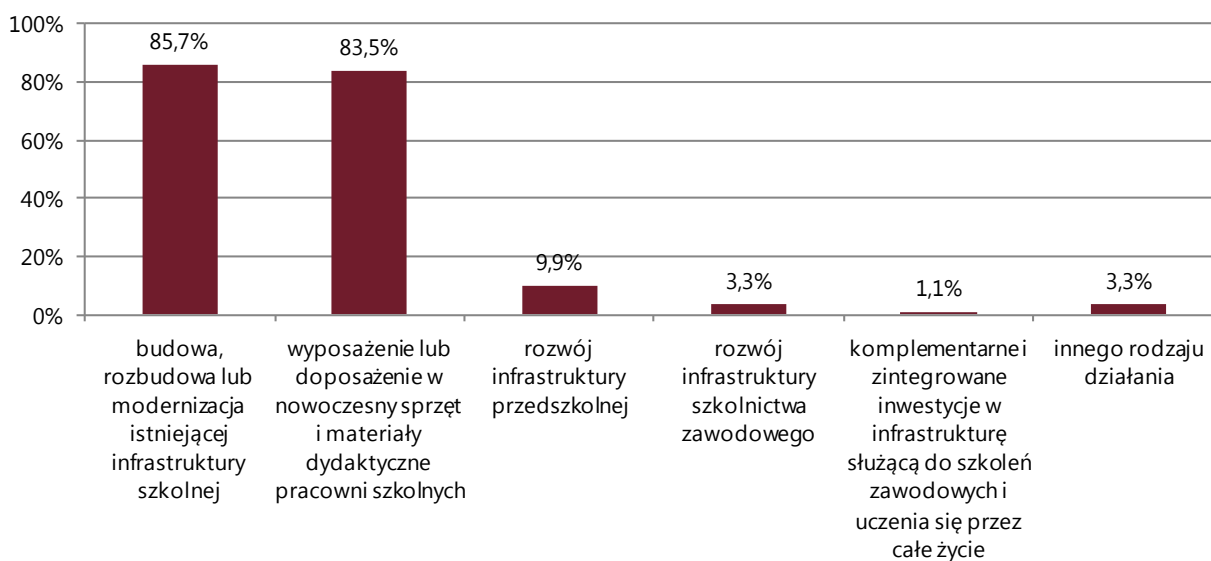
e) **Wniosek:** Dominacja trybu konkursowego dla projektów dotyczących edukacji – W ramach interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 zdecydowanie dominuje tryb konkursowy. Formuła pozakonkursowa dotyczy wyłącznie Działania 6.6 (ZIT) oraz programów stypendialnych dotyczących kształcenia ogólnego i zawodowego. Stosowanie formuły pozakonkursowej wyłącznie dla wsparcia stypendialnego wydaje się być uzasadnione w ramach przedsięwzięć ogólnowojewódzkich. Inaczej ma się jednak sytuacja w przypadku wsparcia w formule ZIT współfinansowanego ze środków EFS.

Zalecenie: Uwzględniając specyfikę mechanizmu terytorializacji pomocy stosowanego w ramach ZIT, gdzie kluczowym elementem jest Strategia ZIT oparta o pogłębioną diagnozę obszaru funkcjonalnego, należałoby w przyszłym okresie finansowania rozważyć zastosowanie trybu pozakonkursowego dla przedsięwzięć współfinansowanych ze środków

EFS realizowanych z zastosowaniem instrumentu ZIT (oraz wszelkich innych instrumentów terytorialnych, które zostaną zastosowane w woj. świętokrzyskim w latach 2021-2027). Takie podejście pozwoliłoby zdyskontować działania diagnostyczne oraz konsultacyjne, które są podejmowane w procesie opracowywania/aktualizacji Strategii ZIT. Jednocześnie, zwiększona zostałaby koordynacja przedsięwzięć realizowanych na danym obszarze.

Powyższa analiza ekspercka odnosiła się wyłącznie do samej logiki interwencji i jej struktury oraz dotychczasowej skali jej realizacji w ramach poszczególnych obszarów. Pozwala to już wnioskować na poziomie ogólnym o rzeczywistym zakresie udzielonej pomocy, w ograniczonym zakresie umożliwia natomiast stwierdzenie, jakie typy działań dominowały w realizowanych projektach. Tego rodzaju analizę przeprowadzono w oparciu o deklaracje realizatorów projektów i na kolejnych wykresach przedstawiono dane odnoszące się do tej kwestii w poszczególnych obszarach interwencji. Fakt niebazowania w tym przypadku na danych zastanych wynika z tego, że dostępne dane umożliwiłyby wnioskowanie wyłącznie o wsparciu współfinansowanym z EFS, ale nawet i w tym przypadku informacje o udzielonym ostatecznym odbiorcom formom pomocy mają charakter bardziej ogólny niż klasyfikacja tych form zawarta w SZOOP.

Wykres 1. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 7.4



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=91, pytanie zadawane beneficjentom z Działania 7.4, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku Działania 7.4 mamy do czynienia z wyraźną dominacją dwóch form wsparcia, tj. budowy, rozbudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury szkolnej (85,7%) oraz wyposażenia lub doposażenia w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni szkolnych (83,5%). Dominacja obu typów projektów jest bardzo wyraźna, gdyż na kolejny typ (rozwój infrastruktury przedszkolnej) wskazywał już tylko co dziesiąty respondent (9,9%). Pozostałe formy wsparcia reprezentowane są przez zdecydowanie mniejszą liczbę realizowanych przedsięwzięć (w tym w ramach „innych działań” wskazywano dodatkowo na ogólne działania w zakresie zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych oraz organizację zajęć dodatkowych). Jest to istotne szczególnie w kontekście rozwoju infrastruktury szkolnictwa zawodowego, biorąc pod uwagę, że w SZOOP założono, że w ramach Działania 7.4 priorytetowo traktowane będą projekty z zakresu szkolnictwa zawodowego oraz przedszkoli (infrastruktura przedszkolna była wspierana częściej, ale nadal wyraźnie rzadziej niż infrastruktura szkolna).

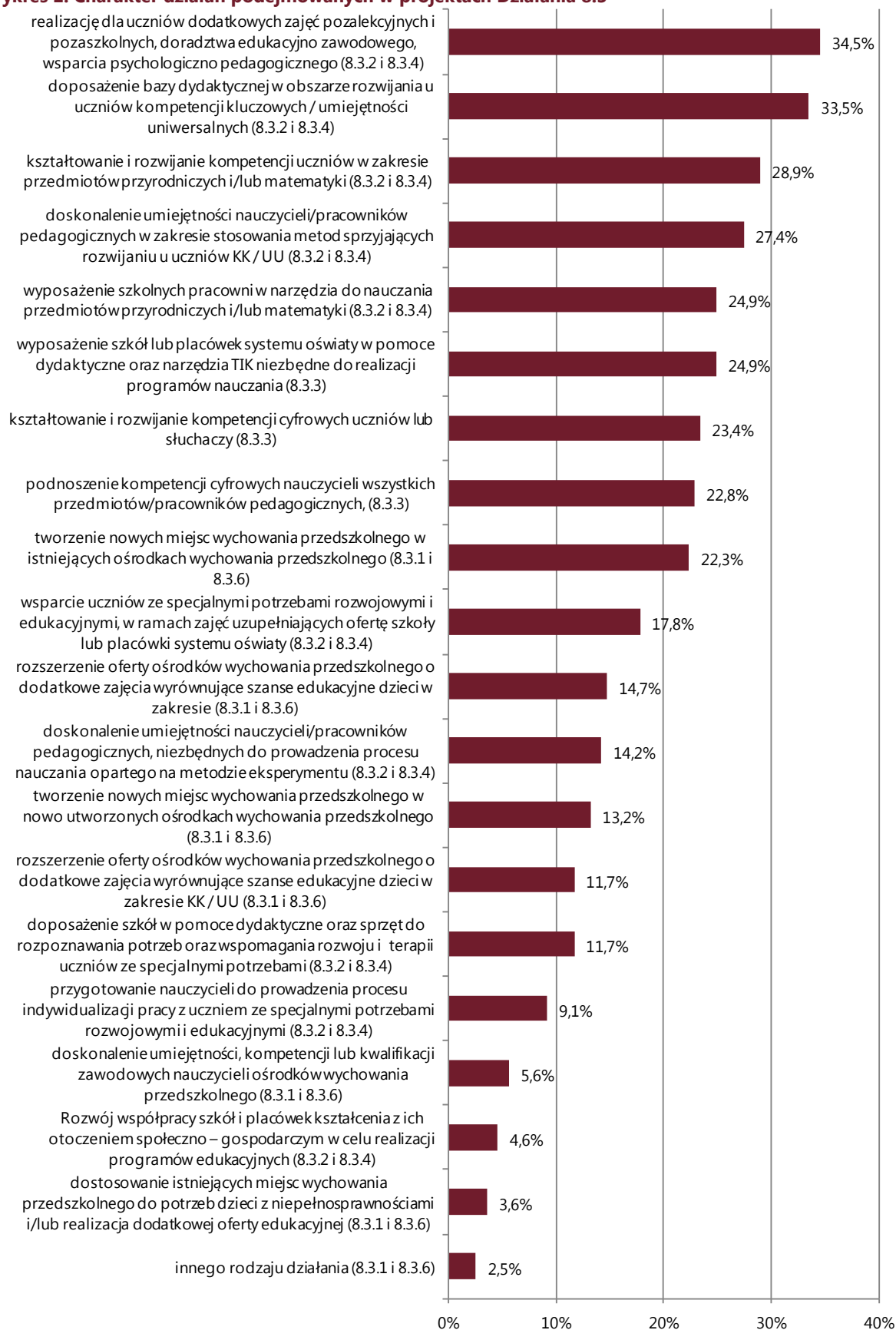
Uwzględniając powyższe dane, stwierdzić należy, że projekty realizowane w ramach Działania 7.4 dotyczyły w największym stopniu działań o charakterze podstawowym, tj. odnoszącym się do podstawowej infrastruktury szkolnej. Świadczy to o tym, że zainteresowanie pomocą w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury szkolnej utrzymuje się w obecnym okresie finansowania na wysokim poziomie. Co istotne, i co podkreślano także w badaniu jakościowym dyrektorów i szkół placówek, dokonane inwestycje w infrastrukturę szkolną będą w przyszłości wymagać dalszych działań, w szczególności w zakresie jej modernizacji. Biorąc to pod uwagę, utrzymanie interwencji o charakterze zbliżonym do Działania 7.4 uznać należy w przyszłym okresie za uzasadnione, przy czym nie bez znaczenia jest tutaj także przebieg procesów demograficznych, który może zmniejszać liczebność dzieci i młodzieży w poszczególnych typach placówek.

Pozytywnie ocenić należy relatywnie dużą częstość podejmowania działań związanych z wyposażeniem lub doposażeniem pracowni szkolnych. Po pierwsze, tego rodzaju wsparcie w sposób bezpośredni powiązane jest z prowadzeniem procesu dydaktycznego, założyć tu więc należy bezpośrednie oddziaływanie tego rodzaju przedsięwzięć na przebieg i jakość procesu

kształcenia³. Po drugie, biorąc pod uwagę, że realizacja projektów w ramach Działania 7.4 powinna być – zgodnie z zapisami SZOOP – powiązana z realizacją działań współfinansowanych z EFS, to wydaje się, że właśnie ww. typ projektu w większym stopniu zapewnia realną możliwość takiego powiązania.

Dane prezentowane na kolejnych wykresach odnoszą się do różnych wymiarów wsparcia współfinansowanego ze środków EFS.

³ Inaczej niż w przypadku ogólnie rozumianej infrastruktury szkolnej, gdzie podejmowane działania – będąc istotnymi i uzasadnionymi – niekoniecznie muszą w sposób bezpośredni odnosić się nie do samej jakości procesu kształcenia, ale np. zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w placówce, czy zwiększenia jej dostępności.

Wykres 2. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 8.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=197, kategoria pytania była dla respondentów dostosowana do charakteru Poddziałania, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

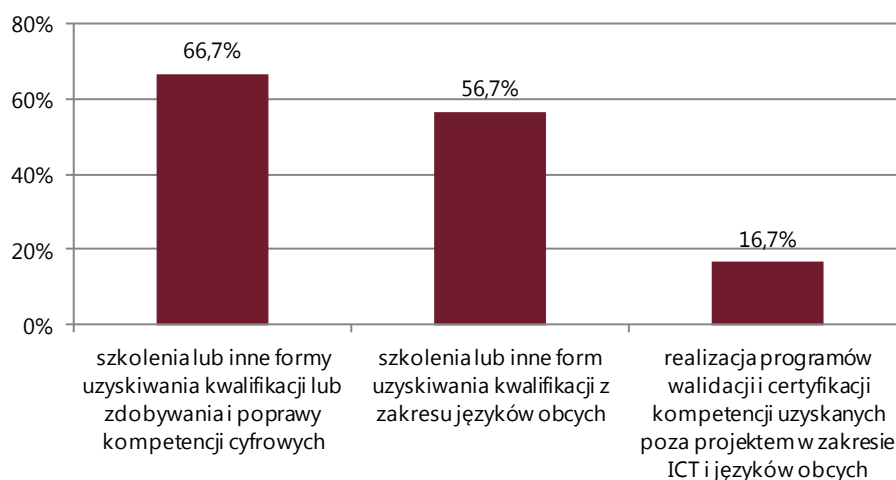
W ramach Działania 8.3 mamy do czynienia z sytuacją odmienną od tej, która wcześniej została zdiagnozowana w przypadku Działania 7.4, gdzie wyraźnie dominowały dwa typy projektów. Specyfiką Działania 8.3 jest duża różnorodność oferowanego wsparcia (duża liczba Poddziałań, a w ich ramach – relatywnie duża liczba form wsparcia) i ma to swoje odzwierciedlenie w danych obrazujących częstość występowania jego poszczególnych typów. Warto przy tym zwrócić uwagę, że fakt, iż aż 9 typów projektów reprezentowanych było w co najmniej 20% przedsięwzięć oznacza, że generalnie rzeczona różnorodność sprawdziła się jako narzędzie zapewnienia odpowiedniego charakteru i zakresu pomocy w ramach edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego.

Najliczniej reprezentowane są dwa typy projektów: realizacja dla uczniów dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, doradztwo edukacyjno-zawodowe, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (34,5%) oraz doposażenie bazy dydaktycznej w obszarze rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych / umiejętności uniwersalnych (33,5%). Relatywnie wysoki odsetek cechuje także: kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych i/lub matematyki (28,9%) oraz doskonalenie umiejętności nauczycieli / pracowników pedagogicznych w zakresie stosowania metod sprzyjających rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych / umiejętności uniwersalnych (27,4%). Odsetek występowania pozostałych form wsparcia nie przekroczył jednej czwartej, przy czym trzeba tutaj zwrócić uwagę na działania związane z tworzeniem nowych miejsc przedszkolnych, które są reprezentowane przez dwa typy projektów, dotyczących odpowiednio: istniejących ośrodków wychowania przedszkolnego (22,3% wskazań) oraz nowo utworzonych ośrodków wychowania przedszkolnego (13,2%). Jeśli zagregujemy odsetek wskazań dla obu tych typów projektów (które w aspekcie uzyskiwanego efektu są właściwie tożsame), to okaże się, że aż 35,5% projektów dotyczyło tworzenia nowych miejsc przedszkolnych, co czyni z tej formy wsparcia najbardziej popularny rodzaj wsparcia. W ramach wariantu odpowiedzi: „inne działania” wskazywano przede wszystkim na określone kombinacje lub formy ww. działań.

Generalnie, strukturę udzielonego wsparcia ze względu na typy realizowanych działań ocenić pozytywnie ze względu na jej różnorodność i kompleksowość. Jeśli uwzględnimy te najczęściej występujące formy wsparcia, to okaże się, że odnoszą się one do zróżnicowanych wymiarów interwencji, tj. – mówiąc ogólnie – tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego, realizacji różnego typu zajęć dla uczniów, doposażenia szkół i placówek oświatowych, doskonalenia

nauczycieli i pracowników oświaty. Jest to więc całościowy kompleks pomocy odzwierciedlający różne potrzeby sektora oświaty i jego ewentualne deficyty. Tym bardziej, że jeśli przyjrzymy się także pozostałym realizowanym typom pomocy w Działaniu 8.3, to w dużej mierze można każdy z nich zaklasyfikować do którejś z tych ogólnych, wymienionych powyżej kategorii. Z tego względu w przyszłym okresie finansowania, bez wątpienia winno być utrzymane wsparcie odnoszące się do wskazanych głównych kategorii pomocy. Szczegółowe regulacje (dotyczące np. charakteru zajęć, przedmiotów nauczania, rodzaju nabywanych kompetencji itp.) niekoniecznie muszą być natomiast uregulowane w sposób jednoznaczny już na poziomie SZOOP, może być to określane np. na etapie poszczególnych konkursów, z uwzględnieniem najbardziej aktualnych potrzeb województwa lub regionalnych decyzji strategicznych.

Wykres 3. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 8.4



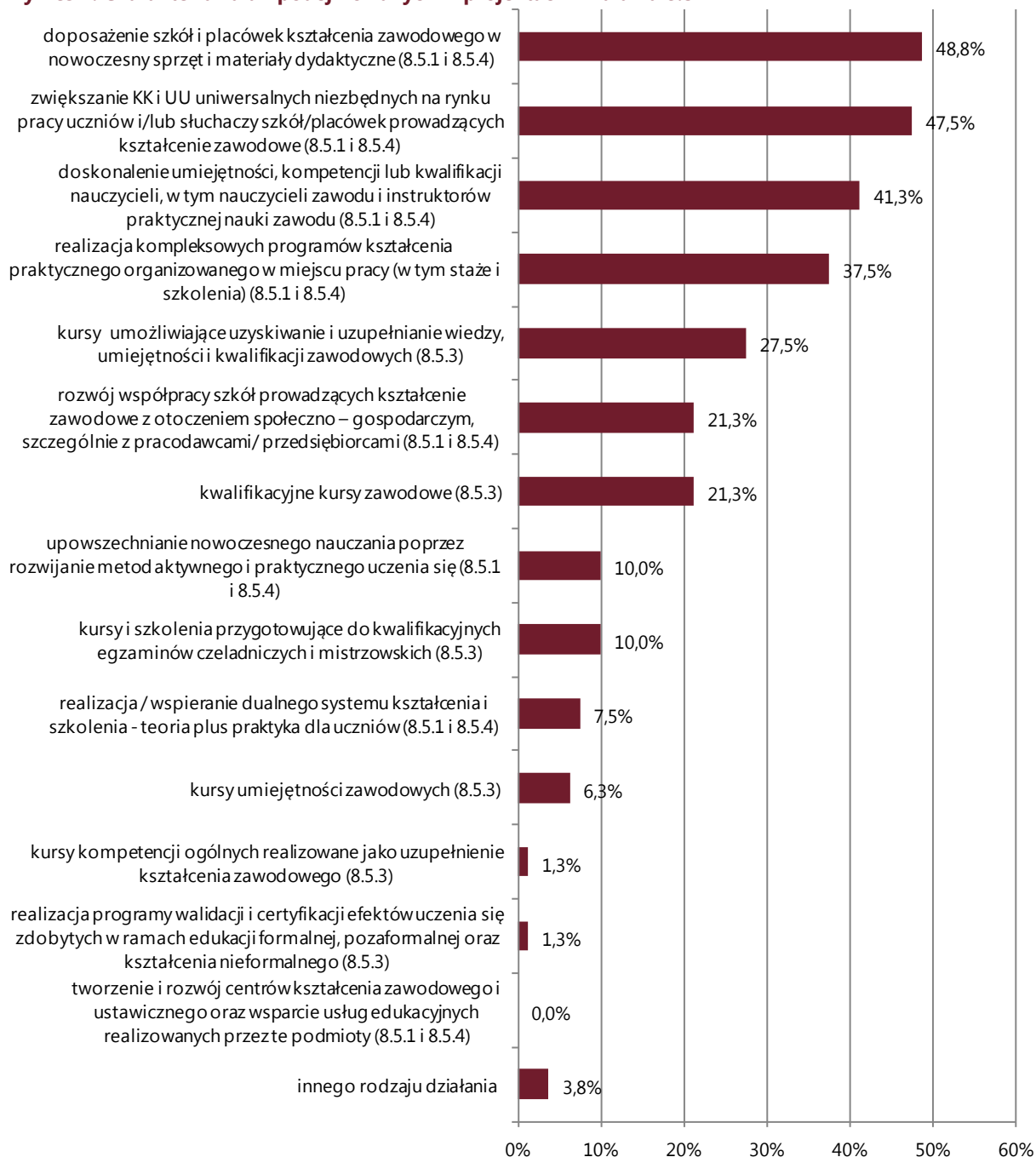
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=30, pytanie zadawane beneficjentom z Działania 8.4, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku Działania 8.4 mamy do czynienia z o wiele bardziej uproszczonym katalogiem dostępnych form wsparcia niż w przypadku Działania 8.3. Ponad dwie trzecie projektów (66,7%) dotyczyło szkoleń lub innych form uzyskiwania kwalifikacji lub zdobywania i poprawy kompetencji cyfrowych, a ponad połowa (56,7%) – szkoleń lub innych form uzyskiwania kwalifikacji z zakresu języków obcych. Spośród trzech typów wsparcia najrzadziej realizowane było wsparcie programów walidacji i certyfikacji kompetencji uzyskanych poza projektem w zakresie ICT i języków obcych.

Dominacja dwóch form kształcenia ustawicznego nie powinna być zaskoczeniem ze względu na fakt, że trzeci typ projektów (walidacyjno-certyfikacyjny) powinien pełnić funkcję raczej

wspomagającą – wsparcie powinno być kierowane jednak przede wszystkim na uzyskiwanie kwalifikacji i nabywanie kompetencji. Natomiast istotne jest też to, że oba obszary kształcenia ustawicznego (kompetencje cyfrowe oraz języki obce) reprezentowane są w zbliżonym stopniu, nie mamy do czynienia z wyraźnie większą popularnością któregoś z tych dwóch obszarów kształcenia ustawicznego.

Wykres 4. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 8.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=80, kategoria pytania była dla respondentów dostosowana do charakteru Poddziałania, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku Działania 8.5 mamy do czynienia z sytuacją zbliżoną do Działania 8.3, choć w tym przypadku oczywiście interwencja odnosi się do edukacji zawodowej, nie zaś ogólnej. Trzy dominujące typy wsparcia odnoszą się do: doposażenia szkół i placówek kształcenia zawodowego w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne (48,8% wskazań), zwiększania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy wśród uczniów i/lub słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego (47,5%) oraz doskonalenia umiejętności nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz podnoszenia kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu (41,3%). Trzy główne komponenty wsparcia dotyczą więc aspektu doposażeniowego oraz doskonalenia dwóch głównych kategorii interesariuszy systemu edukacji zawodowej, czyli uczniów i nauczycieli (lub instruktorów praktycznej nauki zawodu).

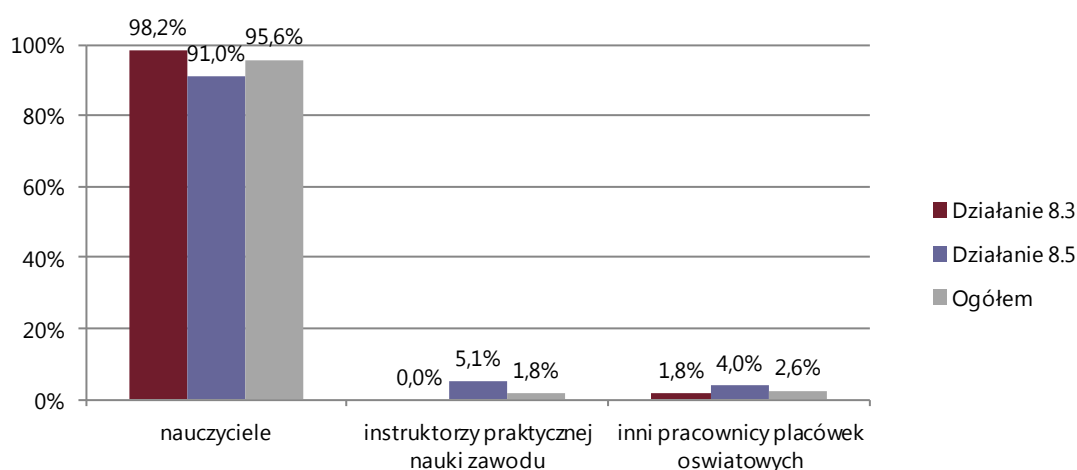
W przypadku edukacji zawodowej istotne znaczenie mają także te formy wsparcia, które dotyczą zapewnienia adekwatności oferty kształcenia wobec sytuacji społeczno-gospodarczej. Spośród tych form najczęściej stosowana w projektach była realizacja kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanego w miejscu pracy (w tym: staże i szkolenia), która dotyczy 37,5% badanych projektów. Ale za formy wsparcia uwzględniające perspektywę otoczenia społeczno-gospodarczego i/lub wiążące podmioty kształcenia zawodowego z sektorem przedsiębiorstw uznać należy także: rozwój współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym, szczególnie z pracodawcami/przedsiębiorcami (21,3%) oraz realizacja/wspieranie dualnego systemu kształcenia i szkolenia-teoria plus praktyka dla uczniów objętych wsparciem projektowym (7,5%). Nie oznacza to jednak, że działania w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym dotyczą aż 66,3% projektów, gdyż ww. formy mogły być stosowane w różnych konfiguracjach w poszczególnych projektach (zastosowanie jednej, dwóch lub trzech spośród wspomnianych typów pomocy). W ramach wariantu odpowiedzi: „inne działania” wskazywano przede wszystkim na określone kombinacje lub formy ww. działań.

Jeśli chodzi o ocenę sposobu dystrybucji poszczególnych form wsparcia w Działaniu 8.5, to analogicznie do Działania 8.3, należy go ocenić pozytywnie. Przy czym, także uwzględniając wcześniejsze zalecenie dotyczące horyzontalnego podejścia do działań w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, uzasadnione byłoby w przyszłym okresie finansowania dążenie do zwiększenia udziału tego rodzaju przedsięwzięć. Właściwym rozwiązaniem tym

byłoby w tym przypadku premiowanie realizacji projektów, w których uwzględniany jest jakiś wariant kooperacji z otoczeniem rynkowym.

Dotychczasowa analiza częstości występowania poszczególnych typów projektów bazowała na wskazaniach beneficjentów. Drugi wymiar oceny dotyczy natomiast częstości występowania poszczególnych form wsparcia wśród uczestników projektów, którzy zostali objęci badaniem ilościowym. Nim przejdziemy do prezentacji tych danych przedstawiona zostanie struktura badanych uczestników projektów ze względu na charakter ich pracy zawodowej (co częściowo może warunkować profil otrzymanego wsparcia).

Wykres 5. Charakter pracy zawodowej uczestników projektów



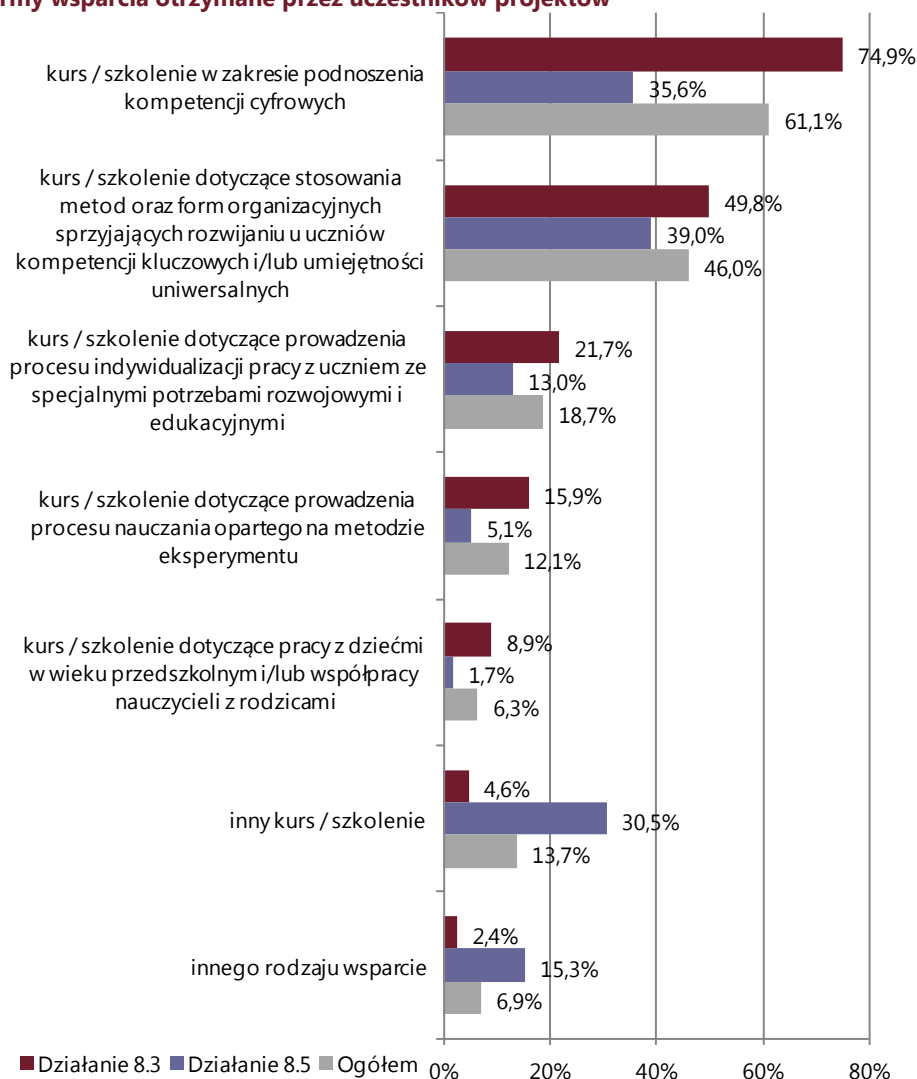
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=327, Działanie 8.5 – 177, Ogółem – n=504

Zgodnie z przyjętymi założeniami metodologicznymi badaniem ilościowym objęci zostali uczestnicy projektów reprezentujący nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz innych pracowników placówek oświatowych. Te kategorie odbiorców wsparcia występowały w Działaniach: 8.3 (edukacja przedszkolna i ogólna) oraz 8.5 (edukacja zawodowa). W obu wymienionych Działaniach zdecydowanie dominowali nauczyciele jako odbiorcy wsparcia – w przypadku Działania 8.3 niemalże wszyscy uczestnicy projektów (98,2%) to nauczyciele, w Działaniu 8.5 ten udział również okazał się być bardzo wysoki (91%). Instruktorzy praktycznej nauki zawodu występowały wyłącznie w przypadku Działania 8.5 (co jest uzasadnione faktem, iż to właśnie to Działanie dotyczy kształcenia zawodowego), gdzie stanowiły 5,1% uczestników projektów. Inni pracownicy placówek oświatowych stanowią 1,8% uczestników projektów w Działaniu 8.3 i 4% w ramach Działania 8.5.

Tak wyraźna dominacja nauczycieli nie powinna dziwić ze względu na fakt, iż to jest to ilościowo najliczniejsza kategoria pracowników systemu oświaty, a jednocześnie nie jest ona specyficzna dla żadnego z obszarów / etapów edukacji (jak ma to miejsce w przypadku instruktorów praktycznej nauki zawodu).

Na poniższym wykresie przedstawiono dane obrazujące, z jakich form wsparcia skorzystali nauczyciele, instruktorzy praktycznej nauki zawodu oraz inni pracownicy placówek oświatowych w każdym z analizowanych Działań. Ze względu na fakt, że dominującą formą wsparcia dla uczestników reprezentujących te kategorie są kursy i szkolenia, dokonano uszczegółowienia tej właśnie formy wsparcia, z jednoczesną możliwością wskazania także innych typów otrzymanej pomocy.

Wykres 6. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=327, Działanie 8.5 – 177, Ogółem – n=504; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uwzględniając wszystkich badanych uczestników projektów, najczęściej (61,1% wskazań) otrzymywali oni wsparcie szkoleniowe w zakresie podnoszenia kompetencji cyfrowych. Jest to szczególnie częsta forma wsparcia występująca w Działaniu 8.3, gdzie ok. trzy czwarte odbiorców wsparcia (74,9%) korzystało z kursów / szkoleń dotyczących kompetencji cyfrowych. W Działaniu 8.5 nieco ponad jedna trzecia respondentów (35,6%) wskazała, że otrzymali właśnie tego rodzaju pomoc. W tym Działaniu najpopularniejszą formą wsparcia były kursy / szkolenia w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych, z których skorzystało 39% badanych, choć nadal większy odsetek uczestnictwa w tej formie wsparcia cechuje uczestników projektów realizowanych w ramach Działania 8.3, gdzie blisko połowa respondentów (49,8%) potwierdziła korzystanie ze wspomnianej formy wsparcia.

Pozostałe kategorie kursów / szkoleń były wskazywane rzadziej, przy czym każdorazowo większy odsetek osób korzystających z danego rodzaju kursu / szkolenia występuje w Działaniu 8.3 niż w Działaniu 8.5. Ujawnia się przy tym specyfika tej drugiej kategorii interwencji, która polega na tym, że wyższy okazał się w ramach Działania 8.5 odsetek uczestników korzystających z takich form wsparcia, które wykraczają poza najczęściej występujące typy wsparcia. Po pierwsze, relatywnie wysoki (30,5% wobec 4,6% w Działaniu 8.3) jest udział tych odbiorców wsparcia szkoleniowego, którzy skorzystali z innych niż przedstawione powyżej tematów kursów / szkoleń. Wśród wskazanych przez respondentów tematów pojawiały się przede wszystkim zagadnienia *stricte* zawodowe, tj. odnoszące się bezpośrednio do tematyki kształcenia zawodowego (rzadziej odnoszące się do np. sposobu prowadzenia procesu dydaktycznego czy nauki języków obcych). Po drugie, w Działaniu 8.5 relatywnie często (15,3% wskazań wobec 2,4% w Działaniu 8.3) uczestnicy projektów korzystali z innych form wsparcia niż kursy / szkolenia – tutaj wskazywano przede wszystkim na studia podyplomowe, otrzymanie pomocy dydaktycznych / naukowych, wyjazdy studyjne oraz praktyki. Zauważalnie wyższy stopień różnorodności i częstości występowania specyficznych wsparcia w obszarze edukacji zawodowej wynika ze specyfiki tego obszaru i odmienności potrzeb – złożoność kształcenia w ramach poszczególnych zawodów może wymagać większej częstości korzystania ze specjalistycznych szkoleń branżowych, a jednocześnie wymóg dostępu do aktualnej wiedzy z danej branży może uzasadniać celowość korzystania z takich form wsparcia jak staże / praktyki dla nauczycieli (lub instruktorów praktycznej nauki zawodu), czy wizyty studyjne. W takiej sytuacji wsparcie dla kadry dydaktycznej w ramach edukacji zawodowej może wymagać nieco odmiennego podejścia niż

ma to miejsce w przypadku kształcenia ogólnego. Większe znaczenie i użyteczność może bowiem w edukacji zawodowej cechować takie formy wsparcia, które będą mieć bardziej zindywidualizowany charakter i których zakres i charakter powinien być określany nie na poziomie danego przedsięwzięcia projektowego, lecz w odniesieniu do konkretnego odbiorcy wsparcia.

Przedstawiona w niniejszym podrozdziale analiza charakteru i struktury interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 wskazuje, że mamy do czynienia z generalnie właściwym określeniem logiki interwencji i katalogu kwalifikowalnych form wsparcia. Kwestia ta podejmowana będzie także w dalszej części, z uwzględnieniem aspektów: adekwatności, skuteczności i efektywności interwencji w obszarze edukacji, niemniej jednak już w tym miejscu uzasadnione jest sformułowanie postulatu o tym, by w przyszłym okresie finansowania utrzymać, co do zasady, zakres interwencji odnoszącej się do sfery edukacji. Ewentualne modyfikacje tego zakresu powinny polegać przede wszystkim na ewentualnym zwiększeniu elastyczności i możliwości ich stosowania (zgodnie z wcześniejszymi zaleceniami), oczywiście z uwzględnieniem możliwości, jakie dla interwencji w obszarze edukacji stworzą regulacje nadrzędne, o charakterze krajowym lub wspólnotowym.

REKOMENDACJA 2

Główne założenia odnoszące się do projektowania zakresu wsparcia w przyszłym okresie finansowania w oparciu o zakres obowiązujący w RPOWŚ 2014-2020 powinny uwzględniać zapewnienie dostępności następujących typów projektów wsparcia (z zastrzeżeniem, że ostateczny zakres przewidzianego wsparcia musi pozostawać spójny ze wskazaniami dokumentów diagnostycznych opracowanych na potrzeby przyszłego okresu finansowania):

- **wsparcie w zakresie infrastruktury szkolnej** – zapewnienie wsparcia dotyczącego infrastruktury szkolnej (ze szczególnym uwzględnieniem działań modernizacyjnych – należy rozważyć podział alokacji na działania w zakresie: budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury szkolnej, tak by zapewnić możliwie jak największą dostępność wsparcia na działania modernizacyjne) oraz wyposażenia / doposażenia pracowni szkolnych (jako elementu uzupełniającego działania w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji

infrastruktury szkolnej;

- **wsparcie w obszarze edukacji ogólnej** – utrzymanie możliwie szerokiego zakresu wsparcia obejmującego cztery główne kategorie pomocy: wsparcie w zakresie tworzenia miejsc wychowania przedszkolnego, wsparcie dotyczące oferty zajęciowej dla uczniów, wsparcie zorientowane na doskonalenie nauczycieli i pracowników oświatowych, doposażenie szkół i placówek oświatowych; uproszczenie i skrócenie – w miarę możliwości – katalogu kwalifikowalnych typów projektów przy jednoczesnym zwiększeniu elastyczności merytorycznego charakteru pomocy (ograniczenie zawężeń przedmiotowych, branżowych, tematycznych);
- **wsparcie w obszarze edukacji zawodowej** – utrzymanie dotychczasowego zakresu wsparcia obejmującego trzy główne kategorie pomocy: wsparcie dotyczące oferty zajęciowej i stażowej dla uczniów, wsparcie zorientowane na doskonalenie nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego; zwiększenie znaczenia tych form pomocy, które dotyczą współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- **wsparcie w obszarze kształcenia ustawicznego** – utrzymanie dwóch głównych komponentów wsparcia, które obejmują procesy, odpowiednio: kształcenia oraz walidacji / certyfikacji uzyskiwanych kwalifikacji.

7.2 ADEKWATNOŚĆ INTERWENCJI W OBSZARZE EDUKACJI W RAMACH RPOWŚ 2014-2020

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały wyniki analiz odnoszące się do oceny adekwatności interwencji RPOWŚ 2014-2020 w obszarze edukacji. Analizy te pozwolą przede wszystkim na udzielenie odpowiedzi na dwa pytania badawcze. Pierwsze związane jest z weryfikacją tego, czy wsparcie zaplanowane w ramach RPOWŚ 2014-2020 odpowiada na wyzwania województwa świętokrzyskiego w kontekście aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb edukacyjnych regionu. Drugie natomiast dotyczy oceny, na ile zidentyfikowane problemy i potrzeby systemu szkolnictwa w dalszym ciągu pozostają aktualne oraz czy mamy do czynienia z pojawieniem się nowych problemów i potrzeb systemu szkolnictwa w województwie świętokrzyskim.

Dodatkowo w ramach niniejszego podrozdziału przeprowadzona została analiza odnosząca się do jednego z narzędzi zapewnienia adekwatności interwencji do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb edukacyjnych regionu, tj. kryteriów wyboru projektów. Ocenie poddano to, czy kryteria wyboru projektów i regulaminy konkursów zapewniały i zapewniają wybór projektów, odpowiadających na aktualne potrzeby. Wyodrębnioną część analizy poświęcono natomiast ocenie celowości sposobu kierowania interwencji przyjętego w Działaniu 8.3, które dotyczy zawężenia wsparcia do szkół osiagających oraz jak zmieniła się sytuacja szkół osiagających wyniki edukacyjne niższe niż średnia dla województwa.

W pierwszej kolejności przeprowadzono identyfikację i analizę katalogu problemów i wyzwań dla sektora edukacji w woj. świętokrzyskim, która stanowić musi punkt wyjścia do późniejszej oceny adekwatności interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020.

Wyzwania przed, którymi w obszarze edukacji stoi województwo świętokrzyskie, zostały zawarte w diagnozach trzech obszernych dokumentów: „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego”, „Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020” oraz „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020”. Każda z analizowanych diagnoz wewnątrz tych dokumentów odnosiła się do tematu z różnym stopniem szczegółowości.

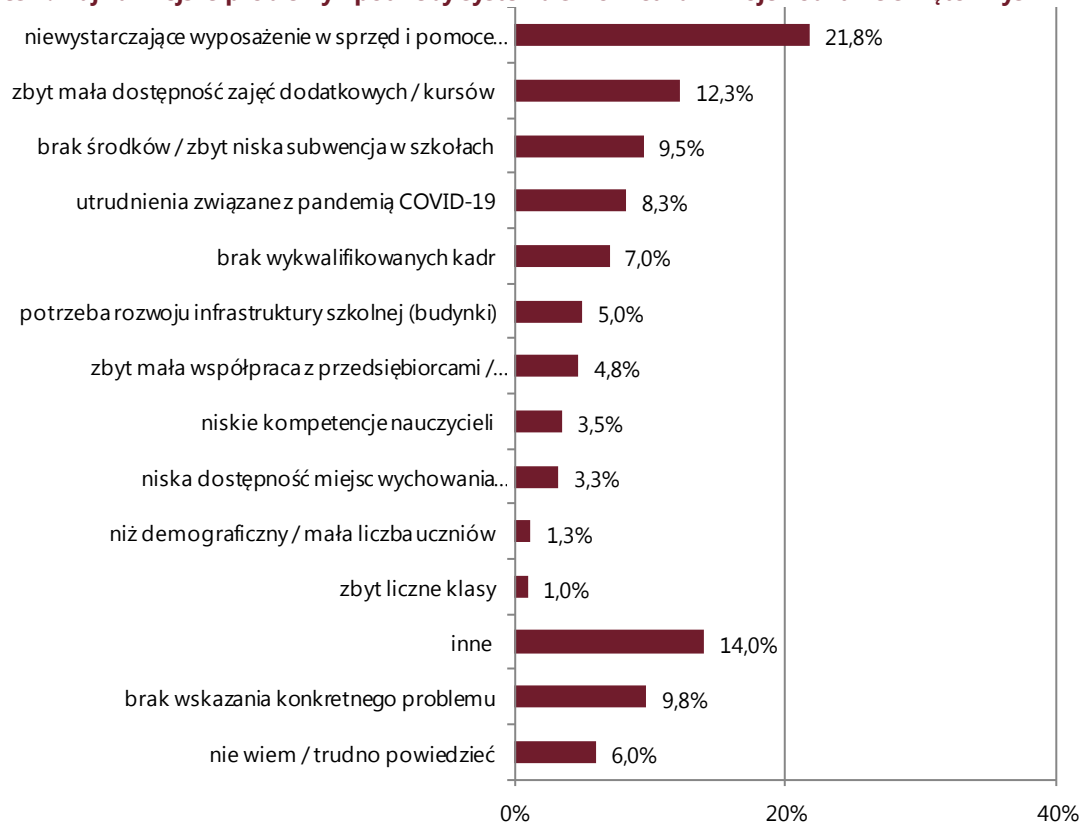
Dokument RPO wspomina w dużym stopniu o wspieraniu kształcenia zawodowego i uczenia się przez całe życie z uwzględnieniem polepszania infrastruktury ośrodków i centrów egzaminacyjnych. Zwiększeniu zostać powinna dostępność zarówno do szkolnictwa zawodowego jak i edukacji ustawicznej. Wsparcie infrastrukturalne takie jak rozbudowa i modernizacja jednostek, ma być kierowana głównie do placówek zapewniających szkolenia zawodowe oraz w ogóle w kierunku szkoleń zawodowych. Wsparcie to ma bazować na modernizowaniu istniejącej infrastruktury i sprzętu szkolnictwa praktycznego, oraz dostosowaniu tej infrastruktury do rzeczywistych warunków pracy. Wspierana też miała być edukacja poza formalna, zwłaszcza w obszarze edukacji zawodowej oraz zwiększenie dostępu do edukacji wczesnoszkolnej. Jak podaje ten dokument, województwo świętokrzyskie boryka się z problemem małej dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zbyt małą liczbą placówek opieki nad dziećmi. Rozpoznany został problem polegający na niewystarczającej dostępności do opieki nad dziećmi. Oferty edukacyjne szkolnictwa w regionie, zostały zdiagnozowane jako niepasujące do potrzeb regionalnego rynku pracy. Mieszkańcy mają też zbyt małą świadomość

w zakresie podwyższania własnych kompetencji. Edukacja osób dorosłych byłaby tu odpowiedzią na wiele problemów.

W Diagnozie RPO dostrzeżono również potrzebę kształtowania umiejętności psychospołecznych takich jak kreatywność, dynamika działania, komunikatywność, elastyczność, czy umiejętność współpracy w grupie – te cechy mogą być rozwijane choćby poprzez kontakt ucznia z doradztwem zawodowym. Dokument ten wspomina również o wyrównywaniu szans i zapewnianiu wsparcia dla każdej możliwej grupy uczniów: niepełnosprawnych, osiągających lepsze i gorsze wyniki w nauce, pochodzący ze wsi i miast. Kompetencje zawodowe powinny również być rozwijane nie tylko wśród młodych, ale też dorosłych, razem z kształceniem ich w obszarze języków obcych i posługiwania się nowymi systemami komputerowymi.

Pozostałe dwa analizowane dokumenty (Strategia Rozwoju oraz ZIT) dotyczące wspierania edukacji w województwie świętokrzyskim - poza wyżej wspomnianymi potrzebami wskazują na braki sprzętu komputerowego oraz dostępu do sieci – w porównaniu do średniej krajowej, niewielu uczestników kwalifikacyjnych kursów zawodowych, niski odsetek osób składających deklaracje przystąpienia do egzaminu maturalnego (oraz zbyt niskie wyniki tych egzaminów), zbyt niską jakość opieki w przedszkolach, która nie rośnie wraz z oczekiwaniami rodziców, nasilający się odpływ młodzieży do szkół wyższych poza teren województwa, brak elastyczności systemu edukacji oraz pomocy ze strony instytucji otoczenia biznesu.

Aktualność powyższych problemów przeprowadzono zweryfikowano w oparciu o diagnozę dokonaną przez najważniejszych interesariuszy systemu edukacji i interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020. Na poniższym wykresie przedstawiono dane obrazujące perspektywę beneficjentką w kontekście identyfikowania najważniejszych problemów i potrzeb systemu szkolnictwa w woj. świętokrzyskim.

Wykres 7. Najważniejsze problemy i potrzeby systemu szkolnictwa w województwie świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=400

Dla ponad jednej piątej (21,8%) badanych najistotniejszym problemem są deficyty dotyczące wyposażenia usprawniającego proces dydaktyczny i jest to najczęściej dostrzegany przez respondentów problem w ramach świętokrzyskiej edukacji. Kolejne problemy były wskazywane rzadziej i dotyczyły: zbyt małej dostępności zajęć dodatkowych / kursów (12,3%) oraz braku środków / zbyt niskiej subwencji w szkołach (9,5%). Uwzględniając fakt, że badanie beneficjentów było realizowane już po pierwszej fali pandemii COVID-19 (wiosna i lato 2020), a więc także m.in. po okresie edukacji zdalnej w roku szkolnym 2019/2020, nie powinno dziwić, że dla 8,3% respondentów to właśnie utrudnienia związane z wystąpieniem pandemii stanowią problem w funkcjonowaniu świętokrzyskiej oświaty. Trzeba tutaj podkreślić, że jest odsetek z badania prowadzonego jeszcze przed wprowadzeniem w październiku 2020 roku ponownych znaczących obostrzeń w funkcjonowaniu systemu edukacji ponadpodstawowej, a następnie – podstawowej. Można więc domniemywać, że wraz z wydłużaniem się okresu stanu epidemii, a tym samym – obowiązywania lub zaostrzania tych obostrzeń, odsetek ten mógłby rosnąć, co wskazywałoby, że w opinii realizatorów projektów rośnie skala rzeczoności problemu.

Pozostałe problemy wskazywano rzadziej, co częściowo wynika z faktu, że niektóre spośród nich mają charakter ograniczony do określonego obszaru (etapu) edukacji, jak np.: zbyt mała współpraca z przedsiębiorcami (4,8%), niska dostępność miejsc wychowania przedszkolnego (3,3%), czy niż demograficzny / mała liczba uczniów (1,3%).

Również w badaniu jakościowym (zarówno przedstawiciele instytucji wdrażających RPOWŚ 2014-2020, jak i Kuratorium Oświaty i przedstawiciele szkół i placówek oświatowych) podejmowany był wątek problemów, które dotychczas i obecnie występują w odniesieniu do funkcjonowania systemu edukacji w woj. świętokrzyskim oraz które mogą tego systemu dotyczyć w perspektywie najbliższych lat. Ta perspektywa jest w dużej mierze zgodna z ilościowym obrazem wyłaniającym się z badania beneficjentów. Uczestnicy wywiadów jakościowych wskazywali na takie problemy jak:

- deficyty dotyczące wyposażenia dydaktycznego szkół i placówek oświatowych (w tym: infrastruktura informatyczna),
- niekorzystne trendy demograficzne skutkujące zmniejszającą się liczbą uczniów na określonych etapach edukacji (z jednoczesnym zakłócaniem procesu dostosowywania się do tych trendów poprzez częste zmiany systemu kształcenia i jego poszczególnych elementów instytucjonalnych),
- narastający deficyty personelu dydaktycznego (w tym, w szczególności w obszarze kształcenia zawodowego),
- rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami, co wymaga odpowiednich działań dostosowawczych (zarówno w zakresie infrastruktury szkolnej, jak i w odniesieniu do oferty zajęciowej i przygotowania nauczycieli i pracowników pedagogicznych do pracy z osobami z niepełnosprawnością),
- rosnąca skala problemów związanych ze sferą wychowawczą, motywacyjną, radzeniem sobie w kryzysowych sytuacjach,
- brak możliwości i instrumentów kształtowania wśród uczniów umiejętności związanych z: myśleniem kreatywnym zorientowanym na twórcze rozwiązywanie problemów, czy umiejętnością pracy zespołowej (w tym: w zróżnicowanym środowisku),
- problemy wynikające z pandemii COVID-19 i związane przede wszystkim z koniecznością dostosowania się do zdalnego trybu pracy edukacyjnej (dotyczące zarówno aspektu sprzętowego, jak i przygotowania nauczycieli i uczniów do takiego sposobu pracy),

- niewystarczająca (lub niewystarczająco efektywna) współpraca podmiotów kształcenia zawodowego z otoczeniem społeczno-gospodarczym (nie tylko konkretnymi przedsiębiorstwami, ale także np. sektorem otoczenia biznesu),
- koncentracja na ścisłym / przyrodniczym wymiarze edukacji (także w aspekcie dostępności instrumentów pomocowych).

Specyficzną kategorią problemów dotyczących systemu edukacji są bariery utrudniające prowadzenie wysokiej jakości kształcenia. Na jakość kształcenia mogą wpływać te czynniki, które zostały przedstawione i omówione powyżej, niemniej jednak by w sposób bardziej precyzyjny zidentyfikować faktory negatywnie oddziałujące na jakość kształcenia niezbędne jest uwzględnienie perspektywy tych interesariuszy, którzy za jakość kształcenia w sposób bezpośredni odpowiadają, tj. kadry dydaktycznej. Na poniższym wykresie przedstawiono opinie tej kategorii uczestników ewaluowanych projektów dotyczące częstości występowania poszczególnych rodzajów barier utrudniających prowadzenie wysokiej jakości kształcenia.

Wykres 8. Częstość występowania barier utrudniających prowadzenie wysokiej jakości kształcenia



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; n=504; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z punktu widzenia kadry dydaktycznej największą barierą zapewnienia wysokiej jakości kształcenia okazują się być zmiany w ustawodawstwie, na co wskazało bliskie dwie trzecie respondentów (65,9%). Można domniemywać, że dominacja tego czynnika wynika z faktu, że spleta on w sobie różne kategorie problemów, takie jak: zmiany w zakresie podstaw programowych / programów nauczania, czy zmiany systemu instytucjonalnego (generujące okresowy wzrost obciążeń określonych typów placówek oświatowych). Poza tym pamiętać należy, że każda znacząca zmiana istotnych regulacji prawnych dotyczących oświaty wymaga

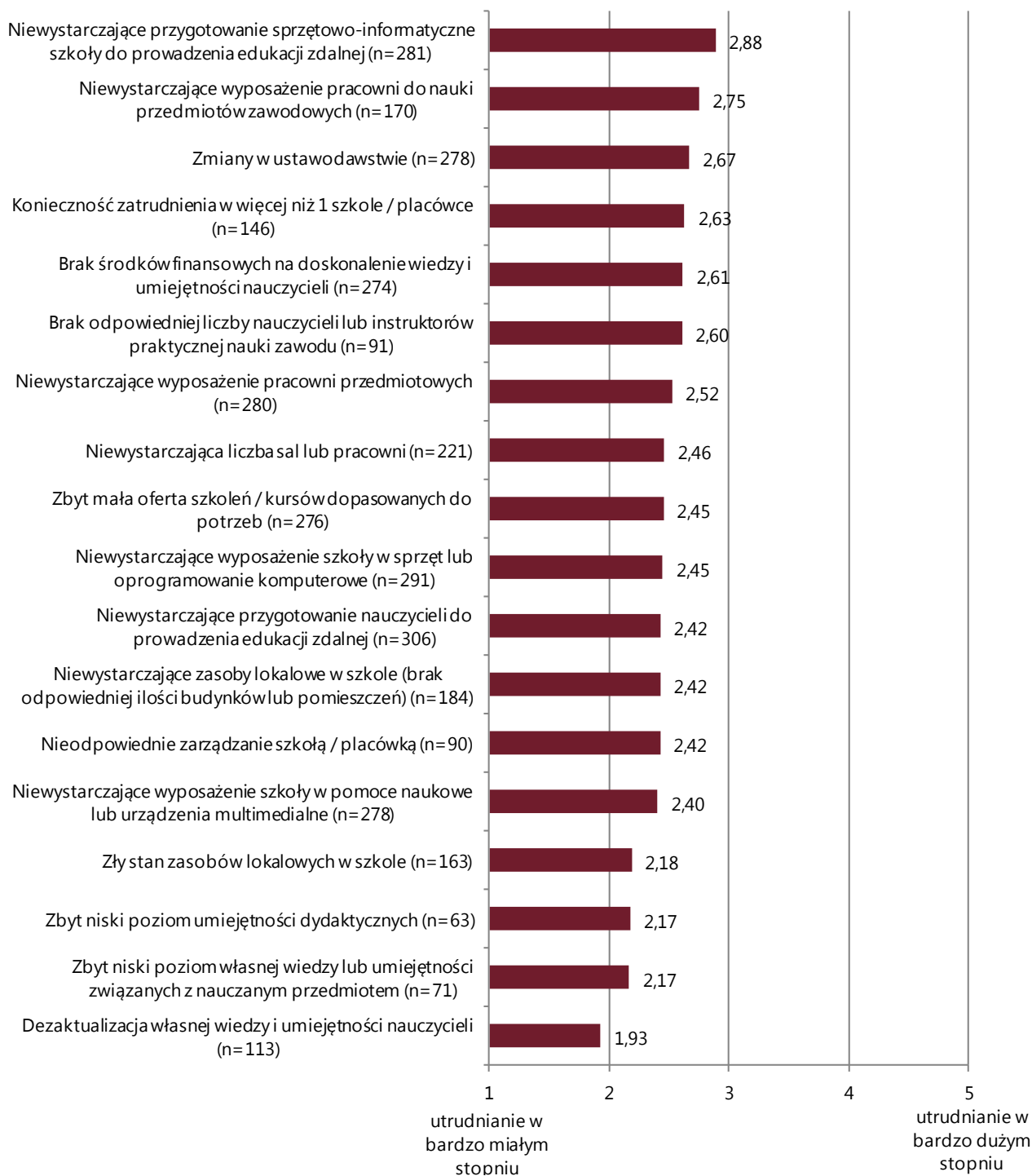
okresu adaptacji do nich, a także określonych działań dostosowawczych, co samo w sobie może już niekorzystnie oddziaływać na proces kształcenia.

Uwzględniając moment realizacji badania nie powinno dziwić, że równie wysoki odsetek (65,7%) wskazań dotyczących niewystarczającego przygotowania nauczycieli do edukacji zdalnej.

Jednocześnie, warto podkreślić, że ta diagnoza problemu dotyczy samych nauczycieli, więc wskazanie na problem dotyczący własnej grupy zawodowej świadczy o zdecydowanej opinii respondentów na temat oddziaływania pandemii COVID-19 na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Tym bardziej, że kolejny najczęściej wskazywany czynnik również odnosi się do tej sytuacji, a jest to niewystarczające przygotowanie sprzętowo-informatyczne szkoły do prowadzenia edukacji zdalnej, na które wskazało 60,3% badanych.

Pozostałe bariery, na które wskazała ponad połowa uczestników projektów dotyczy problemów w zakresie wyposażenia szkół i placówek oświatowych (niewystarczające wyposażenie szkoły w sprzęt lub oprogramowanie komputerowe – 59,5%, niewystarczające wyposażenie pracowni przedmiotowych – 58,3%, niewystarczające wyposażenie szkoły w pomoce naukowe lub urządzenia multimedialne – 56,5%, niewystarczające wyposażenie pracowni do nauki przedmiotów zawodowych – 52,2%) oraz doskonalenia zawodowego nauczycieli (brak środków finansowych na doskonalenie wiedzy i umiejętności nauczycieli – 59,9%, zbyt mała oferta szkoleń / kursów dopasowanych do potrzeb – 58,5%).

Zidentyfikowane bariery były także poddane ocenie ze względu na to, w jak dużym stopniu oddziałują one w opinii respondentów na proces prowadzenia wysokiej jakości kształcenia. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 9. Stopień oddziaływania barier utrudniających prowadzenie wysokiej jakości kształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami, pytanie zadawane osobom, które zadeklarowały występowanie danej bariery; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

Jak wynika z powyższych danych (oraz wcześniejszych danych obrazujących częstość deklarowania występowania danej bariery zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, gdzie aż 14 spośród 18 barier wskazywanych było przez co najmniej jedną trzecią respondentów, a aż 9 – przez ponad połowę) nie mamy do czynienia z sytuacją wyraźnej dominacji jednego, czy nawet

kilku czynników. Deklarowany stopień oddziaływania barier utrudniających prowadzenie wysokiej jakości kształcenia w większości przypadków możemy uznać za przeciętny (ocena od 2,5 do 2,9 na 5-punktowej skali), ale jednocześnie podobny w przypadku większości ocenianych barier. Tym samym stwierdzić należy, że problem stanowią nie tyle jednostkowe problemy zakłócające proces kształcenia wysokiej jakości, ile jednoczesne występowanie relatywnie licznej wiązki barier.

Warto przy tym zauważyć, że część barier, która w rankingu częstości występowania nie plasowały się w jego górnej części, w rankingu znaczenia danej bariery zajęły już wyższą pozycję. Dotyczy to przede wszystkim takich barier jak: niewystarczające wyposażenie pracowni do nauki przedmiotów zawodowych, konieczność zatrudnienia w więcej niż 1 szkole / placówce, brak odpowiedniej liczby nauczycieli lub instruktorów praktycznej nauki zawodu. W takich przypadkach mamy do czynienia z sytuacją, w której choć dana bariera nie ma charakteru powszechnego, to jednak w sytuacji ich występowania mają one z punktu widzenia respondentów relatywnie duży wpływ na przebieg procesu kształcenia i zapewnienie jego wysokiej jakości.

Całość powyższej diagnozy problemów i wyzwań dotyczącej systemu kształcenia w woj. świętokrzyskim pozwoliła zidentyfikować najważniejsze bariery, na które – w założeniu – powinna odpowiadać interwencja RPOWŚ 2014-2020 w obszarze edukacji. Najważniejszy wniosek wynikający z tej diagnozy to generalna spójność perspektyw i opinii poszczególnych kategorii interesariuszy. Oznacza to, że przeprowadzona diagnoza jest trafna i nie wynika z subiektywnej perspektywy danej kategorii odbiorców wsparcia, czy przedstawicieli instytucji zaangażowanych w funkcjonowanie systemu oświaty w woj. świętokrzyskim oraz realizację interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020.

Należy przy tym zauważyć, że większość zidentyfikowanych problemów ma charakter stały, tj. odnoszący się do trzech kluczowych okresów: (1) diagnozy sytuacji i opracowania założeń interwencji, (2) dotychczasowego wdrażania Programu oraz (2) sytuacji aktualnej. Uwzględniając fakt, że na etapie programowania RPOWŚ 2014-2020 wśród podstawowych problemów w województwie wskazywano: niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, nierówności w dostępie do usług edukacyjnych, niedostatecznie wysoką jakość edukacji oraz niską świadomość mieszkańców w zakresie podnoszenia własnych kwalifikacji, to analizując szczegółowe problemy i bariery dotyczące funkcjonowania systemu oświaty stwierdzić należy, że

w większości przypadków można je zaklasyfikować do jednej z niniejszych ogólnych kategorii problemów. Jednocześnie, zauważalne są w tym obszarze pewne zmienności, które m.in. sygnalizowano w badaniu jakościowym. Chodzi tutaj przede wszystkim o: wzrost znaczenia oddziaływania czynnika, jakim jest zmieniające się ustawodawstwo dotyczące systemu oświaty; zmniejszenie skali problemu nierówności w dostępie do wychowania przedszkolnego; zwiększenie skali problemu niewystarczających kadr dydaktycznych; wzrost znaczenia problemu dotyczącego niekorzystnych trendów demograficznych; odnoszące się do okresu ostatnich miesięcy – trudności związane z koniecznością zmiany trybu kształcenia na tryb zdalny. Utrzymywanie się dotychczasowych problemów traktować należy jako kolejny argument na rzecz wcześniejszego zalecenia o utrzymaniu w przyszłej perspektywie finansowej, co do zasady, zbliżonego charakteru interwencji.

Kolejnym krokiem analitycznym jest ocena, czy zaprojektowane i zrealizowane wsparcie odzwierciedla zdiagnozowane powyżej wyzwania i bariery, a tym samym, na ile interwencja w obszarze edukacji w RPOWŚ 2014-2020 jest adekwatna wobec sytuacji społeczno-gospodarczej regionu.

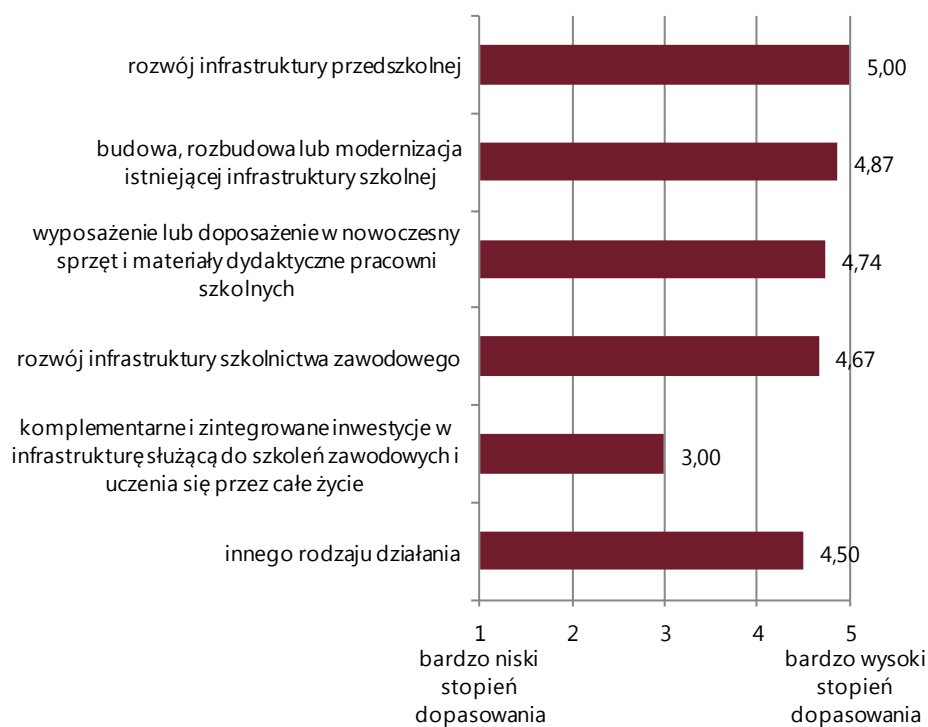
Wsparcie RPO dla obszaru edukacji pochodzi z Działań 6.6, 7.4, 8.3, 8.4 i 8.5 i jest adekwatną odpowiedzią na podane powyżej potrzeby regionu. Na poziomie przedszkolnym, uczestnicy projektów mogą liczyć na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia. Wczesna edukacja jest wspierana w obszarze psychologiczno-pedagogicznym (rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych). Szkoły średnie i beneficjenci ich projektów natomiast mogą liczyć na wsparcie w poszukiwaniu zawodu, na doposażenie pracowni gdzie w praktyce można wykorzystywać pozyskaną wiedzę teoretyczną. Nie zabrakło również bardzo ważnego aspektu wspierania inicjatyw polepszających stan kształcenia zawodowego, poprzez choćby staże czy praktyki.

Niezależnie od poziomu edukacji, uczestnicy projektów RPO województwa świętokrzyskiego mają możliwość uzyskania dostępu do wsparcia w postaci nowoczesnego sprzętu, dostosowywania infrastruktury i zajęć do uczniów niepełnosprawnych czy doskonalenia umiejętności i kompetencji kadr danych podmiotów. Ponadto, wspierane jest budowanie i modernizację infrastruktury szkolnej, rozwój współpracy szkół i podobnych placówek z ich

otoczeniem społeczno – gospodarczym, podnoszenie kompetencji cyfrowych czy znajomości języków obcych zarówno uczniów jak i kadry nauczycielskiej. Wśród typów projektów wybieranych w ramach wspierania edukacji województwa świętokrzyskiego, można również dostrzec wyraźne wsparcie dla doskonalenia zawodowego i kompetencji kluczowych dla osób dorosłych. Jako ostatnie można wspomnieć o realizacji pomocy dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej czy materialnej, poprzez stypendia, czy specjalne kursy i szkolenia.

Jedynie kwestie które w niewystarczającym stopniu zostały uwzględnione w interwencji przewidzianej w RPOWŚ 2014-2020 (przynajmniej w sposób bezpośredni) dotyczą poprawy w zakresie zdawalności egzaminów i podnoszenia świadomości, głównie wśród osób dorosłych potrzeby rozwijania swoich kompetencji. Kompetencje te zwłaszcza obejmują poznawanie języków obcych, czy korzystanie z nowoczesnych systemów komputerowych i zawodowych. W stosunkowo niewielkim stopniu uwzględniono także kwestię zmniejszania różnic w dostępności wysokiej jakości nauczania pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.

W dalszej kolejności przedstawiono kolejne dane odnoszące się do adekwatności interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 w poszczególnych obszarach wsparcia, tym razem odnoszące się do kwestii dopasowania działań projektowych do potrzeb grupy docelowej.

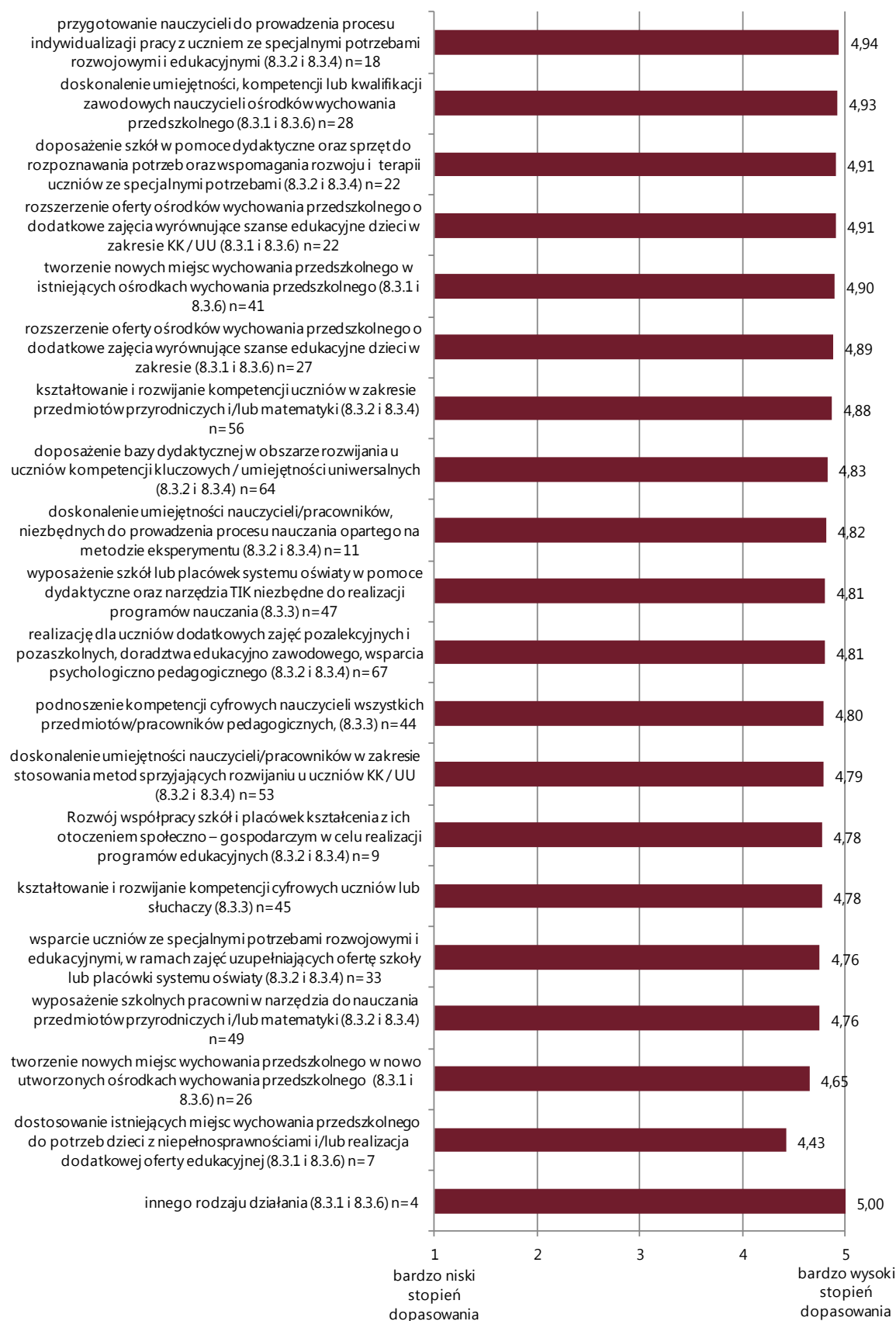
Wykres 10. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 7.4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; rozwój infrastruktury przedszkolnej - n=9, budowa, rozbudowa lub modernizacja istniejącej infrastruktury szkolnej - n=75, wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni szkolnych - n=72, rozwój infrastruktury szkolnictwa zawodowego - n=3, komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie - n=1, innego rodzaju działania - n=2; pytanie zadawane osobom, które wskazały na realizację w projekcie danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

W przypadku wsparcia infrastrukturalnego poszczególne typy działań projektowych zostały ocenione zdecydowanie pozytywnie pod kątem ich dopasowania do potrzeb grup docelowych, na co wskazuje ocena przekraczająca poziom 4,5 na poziom 5-punktowej skali. Jedyny wyjątek stanowią tutaj komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie, ale trzeba zwrócić uwagę, że ten typ działań projektowych dotyczył tylko jednego przedsięwzięcia.

Powyższe wyniki potwierdzają wysoki stopień adekwatności interwencji realizowanej w Działaniu 7.4 do aktualnych potrzeb grup docelowych. Oczywiście, specyfiką wsparcia realizowanego w ramach EFRR jest trudność w jednoznacznym zidentyfikowaniu rzeczywistych odbiorców pomocy, niemniej jednak tak wysoką ocenę ze strony respondentów traktować należy jako generalne potwierdzenie adekwatności udzielonej pomocy (co w przypadku infrastruktury szkolnej oznaczałoby przede wszystkim potrzeby samych placówek, nauczycieli i innych pracowników oświatowych oraz uczniów).

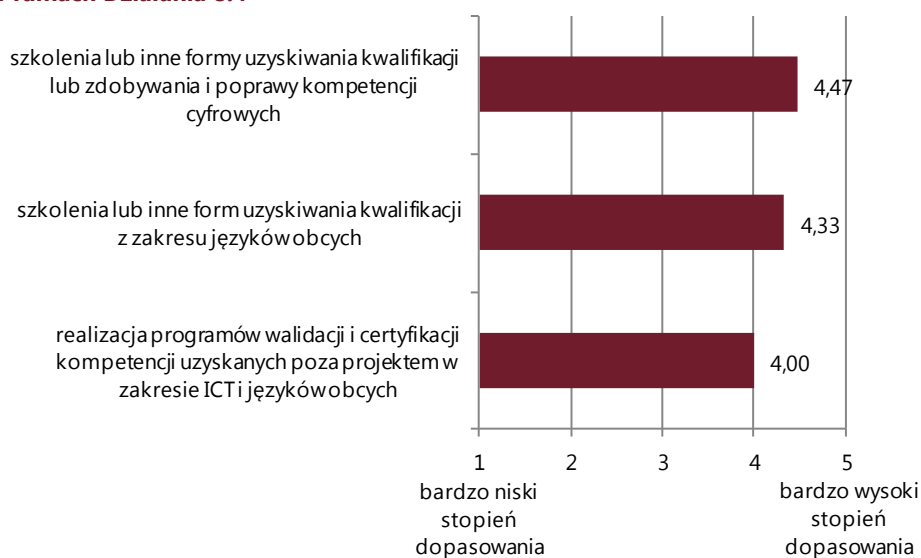
Wykres 11. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 8.3



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; pytanie zadawane osobom, które wskazały na realizację w projekcie danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

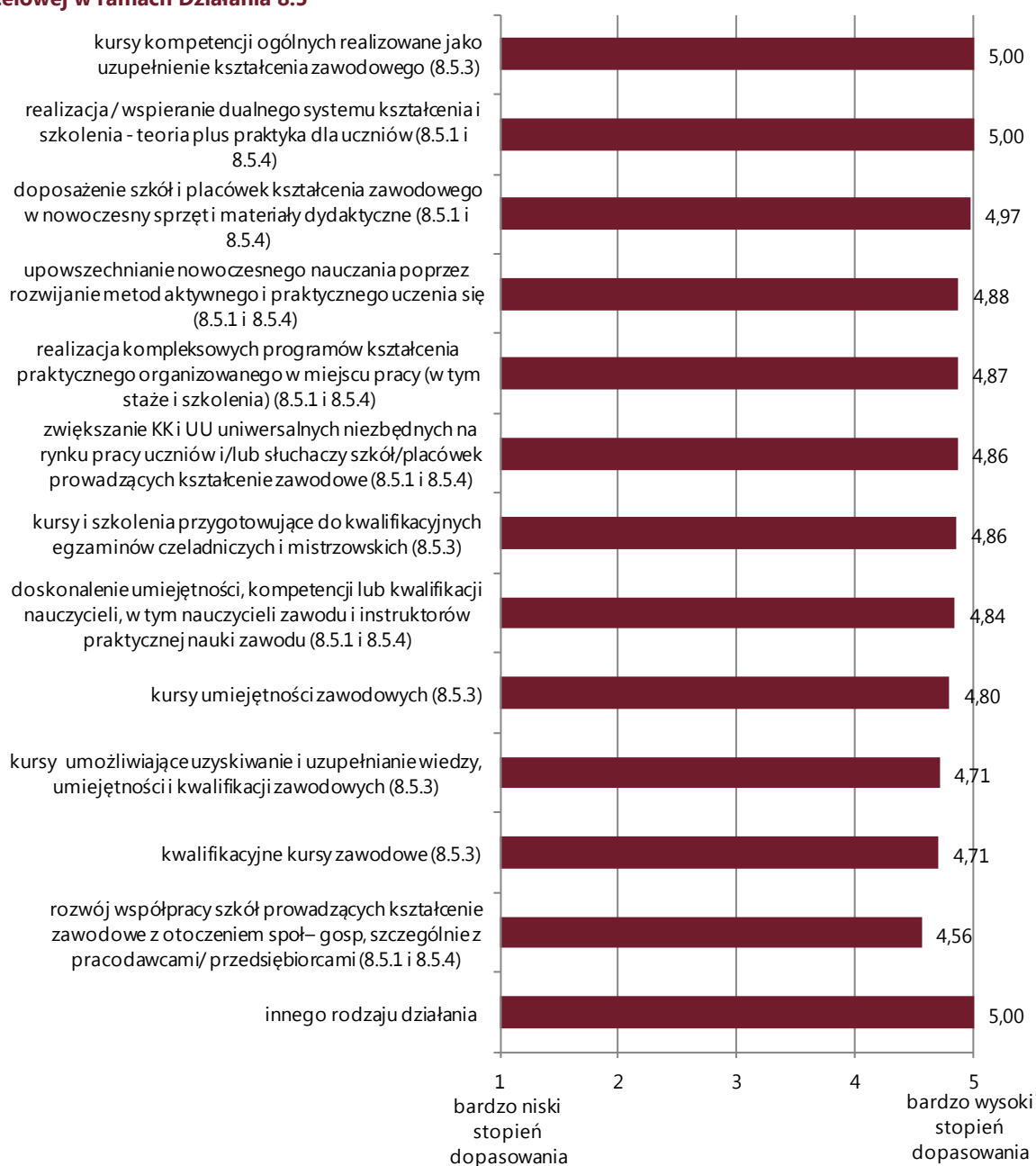
W przypadku Działania 8.3 mamy do czynienia z sytuacją podobną do tej, która wystąpiła w Działaniu 7.4, tj. bardzo wysoką oceną adekwatności poszczególnych typów działań projektowych do aktualnych potrzeb grupy docelowej. W przypadku tej kategorii interwencji jest to o tyle istotniejsze, że występuje tutaj znacznie większa różnorodność typów wsparcia, a jednak wszystkie one ocenione zostały jako adekwatne w stosunku do potrzeb grupy docelowej. Powyższe wyniki traktować należy jako częściowe potwierdzenie słuszności podejścia stosowanego w ramach Działania 8.3 (a także częściowo w ramach Działania 8.5), które polega na możliwie szerokim określeniu zakresu interwencji poprzez wyodrębnienie wielu rodzajów wsparcia odnoszących się do zróżnicowanych problemów systemu oświaty (co – jak wiemy z wcześniejszej analizy – trafnie odzwierciedla fakt rzeczywistej złożoności i różnorodności barier i wyzwań, które występują w obszarze edukacji).

Wykres 12. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 8.4



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; szkolenia lub inne formy uzyskiwania kwalifikacji lub zdobywania i poprawy kompetencji cyfrowych - n=19, szkolenia lub inne form uzyskiwania kwalifikacji z zakresu języków obcych - n=15, realizacja programów walidacji i certyfikacji kompetencji uzyskanych poza projektem w zakresie ICT i języków obcych - n=5; pytanie zadawane osobom, które wskazały na realizację w projekcie danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

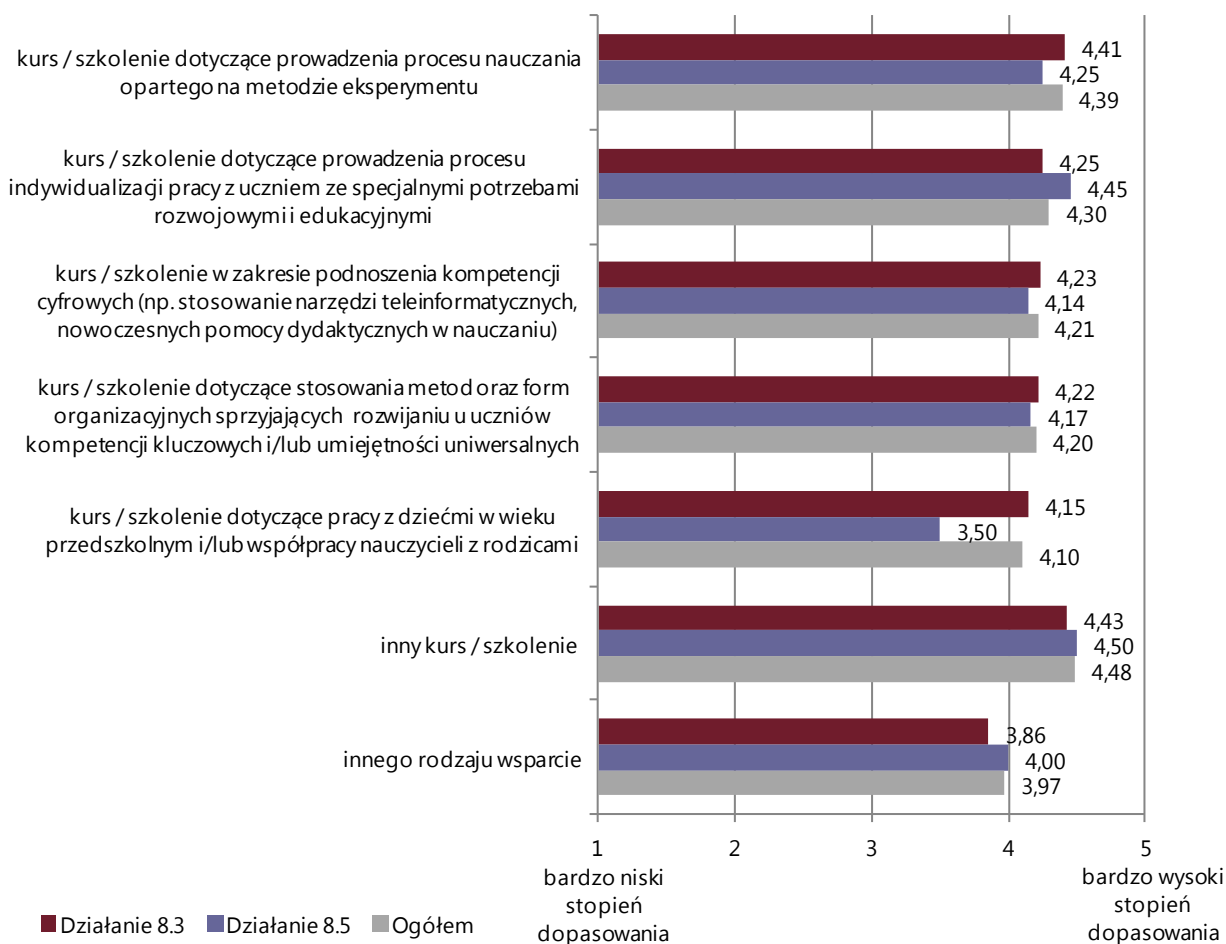
W Działaniu 8.4 katalog kwalifikowalnych typów wsparcia jest już wyraźnie węższy i choć w tym przypadku średnia ocena adekwatności poszczególnych rodzajów działań projektowych do potrzeb grupy docelowej jest nieznacznie niższa, to nadal uzyskane wyniki wskazują na wysoki stopień dopasowania interwencji do potrzeb grupy docelowej.

Wykres 13. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 8.5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; kursy kompetencji ogólnych realizowane jako uzupełnienie kształcenia zawodowego (8.5.3) - n=1, realizacja / wspieranie dualnego systemu kształcenia i szkolenia - teoria plus praktyka dla uczniów (8.5.1 i 8.5.4) - n=5, doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne (8.5.1 i 8.5.4) - n=38, upowszechnianie nowoczesnego nauczania poprzez rozwijanie metod aktywnego i praktycznego uczenia się (8.5.1 i 8.5.4) - n=8, realizacja kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanego w miejscu pracy (w tym staże i szkolenia) (8.5.1 i 8.5.4) - n=30, zwiększanie KK i UU uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy uczniów i/lub słuchaczy szkół/placówek prowadzących kształcenie zawodowe (8.5.1 i 8.5.4) - n=37, kursy i szkolenia przygotowujące do kwalifikacyjnych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich (8.5.3) - n=7, doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu (8.5.1 i 8.5.4) - n=32, kursy umiejętności zawodowych (8.5.3) - n=5, kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych (8.5.3) - n=21, kwalifikacyjne kursy zawodowe (8.5.3) - n=17, rozwój współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społ- gosp, szczególnie z pracodawcami/ przedsiębiorcami (8.5.1 i 8.5.4) - n=16, innego rodzaju działania - n=3; pytanie zadawane osobom, które wskazały na realizację w projekcie danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

W Działaniu 8.5 występuje sytuacja analogiczna do – zidentyfikowanej wcześniej – sytuacji odnoszącej się do Działania 8.3. Mamy więc do czynienia z jednoczesnym występowaniem dużej złożoności i różnorodności interwencji oraz wysokiej adekwatności poszczególnych form wsparcia. Tym samym, również i w tym przypadku potwierdza się celowość utrzymania w przyszłym okresie finansowania podejścia bazującego na relatywnie szerokim zakresie dostępnego wsparcia (bez względu na to, czy to utrzymanie miałoby mieć – tak jak w bieżącej perspektywie – postać enumeratywnego określenia kwalifikowalnych form pomocy, czy też ogólnego określenia zakresu wsparcia, przy jednoczesnym precyzyjnym określeniu wymaganych do osiągnięcia produktów i rezultatów projektów).

Powyższe zestawienia dotyczące adekwatności interwencji bazowały na opiniach wyrażanych przez beneficjentów ewaluowanego wsparcia w obszarze edukacji. Zidentyfikowane wysokie oceny rzeczowej adekwatności mogą więc być częściowo uwarunkowane tym, że realizatorzy projektów pośrednio oceniali trafność dobranych przez siebie instrumentów pomocowych (choć jednocześnie była to też ocena trafności i adekwatności interwencji zaplanowanej do realizacji w Programie). By zwiększyć rzetelność wnioskowania i wzmocnić potencjał rekomendacyjny dotychczasowych wyników analizy, w ocenie adekwatności zostały dodatkowo uwzględnione także inne perspektywy. Poniżej przedstawione zostały opinie uczestników projektów (nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu i innych pracowników oświaty na temat tego, na ile otrzymane przez nich wsparcie było dostosowane do potrzeb związanych z doskonaleniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji związanych z nauczaniem / pracą w placówce oświatowej).

Wykres 14. Ocena poziomu dopasowania wsparcia do potrzeb związanych z doskonaleniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji związanych z nauczaniem / pracą w placówce oświatowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; kurs / szkolenie dotyczące prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu: Działanie 8.3 - n=51, Działanie 8.5 - n=8, Ogółem - n=59; kurs / szkolenie dotyczące prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi: Działanie 8.3 - n=68, Działanie 8.5 - n=22, Ogółem - n=90; kurs / szkolenie w zakresie podnoszenia kompetencji cyfrowych (np. stosowanie narzędzi teleinformatycznych, nowoczesnych pomocy dydaktycznych w nauczaniu): Działanie 8.3 - n=238, Działanie 8.5 - n=56, Ogółem - n=294; kurs / szkolenie dotyczące stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych i/lub umiejętności uniwersalnych: Działanie 8.3 - n=156, Działanie 8.5 - n=66, Ogółem - n=222; kurs / szkolenie dotyczące pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i/lub współpracy nauczycieli z rodzicami: Działanie 8.3 - n=27, Działanie 8.5 - n=2, Ogółem - n=29; inny kurs / szkolenie: Działanie 8.3 - n=14, Działanie 8.5 - n=48, Ogółem - n=62; innego rodzaju wsparcie: Działanie 8.3 - n=7, Działanie 8.5 - n=26, Ogółem - n=33; pytanie zadawane osobom, które zadeklarowały udział w danej formie wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

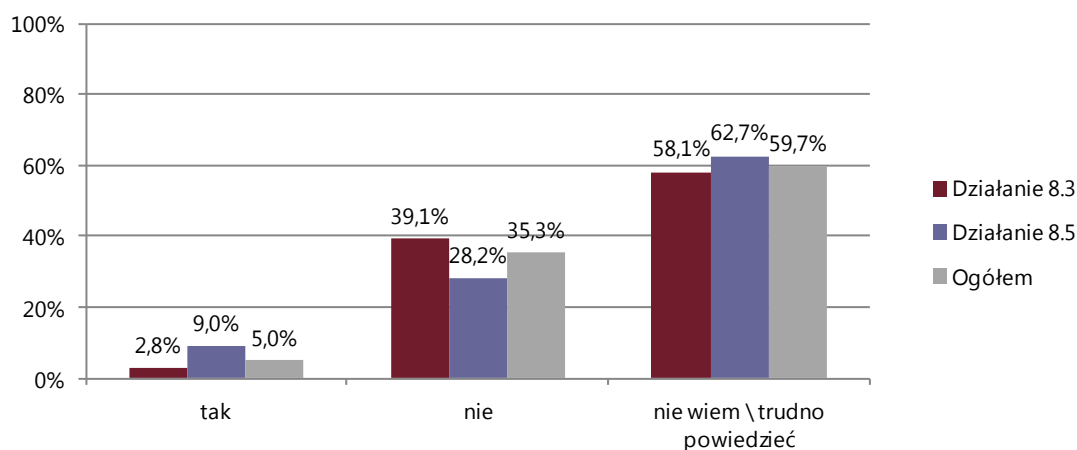
Choć uśrednione oceny adekwatności wsparcia są w przypadku perspektywy uczestników nieznacznie niższe niż miało to miejsce w badaniu beneficjentów, to jednak nadal powyższe wyniki uprawniają do stwierdzenia, że zrealizowane interwencja cechuje się wysokim poziomem adekwatności do aktualnych potrzeb odbiorców. Tym samym, biorąc pod uwagę, że potrzeby te stanowią element katalogu problemów, wyzwań i barier dotyczących świętokrzyskiej edukacji, należy taki stan rzeczy interpretować jako potwierdzenie adekwatności interwencji w kontekście aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb edukacyjnych regionu.

Uwzględniając fakt, że w powyższej ocenie respondenci oceniali adekwatność przede wszystkim kursów / szkoleń o określonej tematyce, wysoka ogólna ocena adekwatności świadczy o tym, że oczekiwane – i pozytywnie oceniane – jest wsparcie dotyczące zróżnicowanych obszarów tematycznych doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że choć wszystkie formy wsparcia ocenione zostały relatywnie wysoko, to relatywnie najwyższe oceny cechują kategorię „inny kurs / szkolenia” (a w ramach tej kategorii wyższa ocena adekwatności cechuje uczestników projektów w ramach Działania 8.5, a więc w obszarze edukacji zawodowej, choć w większości przypadków wyższa ocena adekwatności deklarowana była przez respondentów z Działania 8.3). Jest to więc kolejne potwierdzenie wcześniejszego wniosku o celowości zapewnienia wsparcia szkoleniowego o charakterze zindywidualizowanym (szczególnie w ramach kształcenia zawodowego, gdzie może występować konieczność uzyskania specjalistycznego branżowego wsparcia rozwojowego). Tutaj formuła projektów konkursowych, w ramach których realizowane są szkolenia i kursy dla grup odbiorców może mieć mniejsze zastosowanie niż model dystrybucji wsparcia w ramach PSF, czy stworzenie mechanizmu dofinansowania szkoleń specjalistycznych (przynajmniej dla kadry dydaktycznej systemu kształcenia zawodowego) w ramach ogólnowojewódzkiego projektu systemowego.

Dodatkowym weryfikatorem adekwatności pomocy jest to, czy odbiorcy wsparcia dostrzegają takie formy wsparcia, które byłyby lepiej dopasowane do ich potrzeb niż otrzymane wsparcie.

Wykres 15. Dostrzeganie przez uczestników form wsparcia lepiej dopasowanych do potrzeb niż wsparcie oferowane w projekcie



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=327, Działanie 8.5 – 177, Ogółem – n=504

Jedynie co 20 uczestnik dostrzega inne formy wsparcia, które z jego perspektywy byłyby bardziej adekwatne do jego potrzeb niż pomoc otrzymana w projekcie. Co istotne, w przypadku Działania 8.5 częstość takich sytuacji jest większa, gdyż tam był to prawie co dziesiąty respondent (9% wskazań), co po raz kolejny potwierdza większą niż w przypadku edukacji ogólnej potrzebę indywidualizacji pomocy w ramach systemu kształcenia zawodowego.

Pozostali respondenci nie dostrzegają innych, bardziej adekwatnych, form wsparcia lub też – i jest to dominująca kategoria wskazań – nie mają wystarczającej wiedzy, by stwierdzić, czy takie formy wsparcia występują.

Respondenci deklarujący dostrzeganie poza projektem bardziej adekwatnych form pomocy, wskazywali przede wszystkim na: inną niż w projekcie tematykę i zakres merytoryczny otrzymanego wsparcia, modyfikację sposobu realizacji wsparcia, czy też zastosowanie instrumentów pomocowych. Co jednak istotne, wskazania respondentów w większości przypadków możliwe byłyby do zrealizowania w ramach interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020. Tym samym, ewentualny problem wynika nie tyle z braku adekwatności samej interwencji, ale problemu z właściwym dostosowaniem wsparcia w projekcie do potrzeb jego uczestników. Jest to więc kwestia dopracowania diagnozy stanowiącej podstawę do określenia zakresu i charakteru realizowanego przedsięwzięcia.

W badaniu jakościowym również pozytywnie oceniono adekwatność wsparcia udzielonego w ramach interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020, akcentując przede wszystkim jego różnorodność, ale jednocześnie podkreślając, że przy tak rozległym katalogu pomocy szczególnego znaczenia nabiera właściwa i rzetelna diagnoza prowadzona przez wnioskodawców, która musi stanowić podstawę do określenia zakresu i charakteru projektu, a także doboru konkretnych instrumentów pomocowych do potrzeb poszczególnych grup docelowych. Kwestię diagnozy uznać należy za kluczową dla weryfikacji adekwatności planowanego do realizacji projektu na etapie oceny wniosku o dofinansowanie. Warto przy tym zwrócić uwagę, że w badaniu jakościowym bardzo pozytywnie kwestię powiązania właściwej diagnozy i adekwatności oceniono w odniesieniu do Działania 6.6, gdzie, w ramach formuły ZIT, realizowany jest jeden projekt. Zwrócono uwagę, że właśnie fakt realizacji tego przedsięwzięcia z wykorzystaniem instrumentu terytorialnego i trybu pozakonkursowego sprawiły, że koncepcja projektu była poprzedzona pogłębioną diagnozą, która pozwoliła optymalnie dostosować projekt do specyfiki obszaru, na którym jest realizowany.

Zamykając wątek oceny adekwatności interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020, warto jeszcze wspomnieć o istotnej zmianie sytuacji, która miała miejsce w ostatnim półroczu i która spowodowała, że w obszarze edukacji pojawiły się nowe problemy i wyzwania związane z pandemią COVID-19. Ze względu na charakter tej sytuacji, trudno oczekiwać by interwencja w obszarze edukacji zaplanowana w RPOWŚ 2014-2020 mogła stanowić trafną odpowiedź na wynikające z niej problemy dla funkcjonowania całego systemu oświaty. W tym kontekście pozytywnie ocenić należy fakt wprowadzenia w zakresie wsparcia z EFS dodatkowego rozwiązania (uwzględnionego w treści SZOOP, a więc tym samym obowiązującego we wszystkich ewentualnych konkursach), które polega na możliwości rozszerzenia zakresu rzeczowego projektów o działania związane z przeciwdziałaniem i łagodzeniem skutków pandemii COVID-19⁴. Rodzą się przy tym pytania, czy – po pierwsze – jest to rozwiązanie wystarczające, a po drugie – czy (a jeśli tak, to w jakim stopniu) sytuacja epidemiczna oraz jej konsekwencje powinny wpływać na zaplanowanie charakteru i zakresu interwencji w obszarze edukacji na lata 2014-2020.

REKOMENDACJA 3

W kontekście bieżącej perspektywy finansowej – w przypadku planowania przyszłych naborów dla Działania 8.3 lub 8.5 – należałoby rozważyć zawężenie ewentualnego naboru wyłącznie do przedsięwzięć zorientowanych na wsparcie działań związanych z przeciwdziałaniem i łagodzeniem skutków pandemii COVID-19 lub wprowadzenie w ramach naboru realizowanego bez takiego zawężenia możliwości finansowania działań projektowych dotyczących takich kwestii jak: zakup środków dezynfekujących, wdrażanie zdalnych form nauczania (w tym: zakup sprzętu informatycznego, szkolenia dla nauczycieli);. Jednocześnie, nawet w przypadku braku planowania kolejnych naborów w ramach Działania 8.3 i 8.5 należałoby rozważyć – w przypadku dostępności środków w ramach Osi Priorytetowej 8 przeprowadzenie dodatkowych naborów

⁴ Jednocześnie należy zauważyć, że z otrzymanych od Zamawiającego danych wynika, że na dzień 17 sierpnia 2020 roku w 12 projektach w ramach Działań objętych niniejszą ewaluacją współfinansowanych z EFS sprawozdawany był wskaźnik dotyczący wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z COVID-19. Projekty te realizowane są w Poddziałaniach: 8.3.1, 8.3.2, 8.3.6, 8.5.1 i 8.5.3. Łączna kwota wydatków planowanych do wykorzystania w zakresie dotyczącym COVID-19 wyniosła 299 958,77 PLN. Kwota wydatków faktycznie poniesionych wyniosła 52 007,27 PLN.

dla Działań 8.3 i/lub 8.5, z uwzględnieniem powyższych zaleceń dotyczących kierunkowania wsparcia i kwalifikowalności wydatków.

Co się tyczy przyszłej perspektywy finansowej, to w przypadku utrzymania – zgodnie z wcześniejszym zaleceniem – ogólnej struktury i zakresu wsparcia o charakterze zbliżonym do RPOWŚ 2014-2020, w przypadku gdy na etapie uruchamiania procesu wdrażania Programu na lata 2021-2027 aktualne pozostawałyby potrzeby wynikające z pandemii COVID-19, należałoby rozważyć w odniesieniu do pierwszych konkursów z nowej perspektywy wdrożenie ww. działań w zakresie kierunkowania wsparcia; wprowadzenie mechanizmu przekierowania środków finansowych w obszarze edukacji w przypadku wystąpienia określonej sytuacji kryzysowej.

Uwzględniając powyższe wnioski z przeprowadzonej analizy adekwatności obejmującej zróżnicowane źródła informacji i perspektywę różnych kategorii interesariuszy sformułować można określone zalecenia dotyczące zapewnienia możliwie najwyższego stopnia adekwatności wsparcia w obszarze edukacji w przyszłym okresie finansowania⁵.

REKOMENDACJA 4

Podjęcie w ramach przyszłego okresu finansowania działań zorientowanych na zapewnienie optymalnego poziomu adekwatności interwencji w obszarze edukacji do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu:

- a) Zapewnienie odpowiedniej jakości diagnoz stanowiących podstawę określenia założeń projektowych (*dot. EFS*):
 - Zwiększenie znaczenia elementu diagnozy w ocenie projektów realizowanych w obszarze oddziaływania EFS: (a) wprowadzenie kryteriów punktowych dotyczących przeprowadzonej diagnozy problemowej dla wszystkich rodzajów interwencji dotyczącej edukacji w ramach EFS, (b) zwiększenie wagi punktacji przyznawanej w ramach kryterium dotyczącego przeprowadzonej diagnozy problemowej.

⁵ Przy czym podkreślić należy, że także część rozwiązań zawartych w zaleceniach sformułowanych w podrozdziale „Charakter i struktura interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020” może być częściowo traktowana jako narzędzie zapewnienia odpowiedniej adekwatności wsparcia. Szczególnie chodzi tutaj o zalecenia dotyczące rezygnacji z wymogów odnoszących się do konieczności wiązania ze sobą określonych typów projektów.

- Rozważenie zmiany podejścia do diagnoz problemowych opracowywanych w odniesieniu do obszaru edukacji zawodowej: (a) preferowanie w procesie oceny wyników badań realizowanych wśród przedsiębiorców lub organizacji reprezentujących sektor przedsiębiorstw, (b) uwzględnianie jakościowych metod identyfikacji potrzeb i oczekiwań sektora przedsiębiorstw (fora dyskusyjne, warsztaty, panele itp.), (c) stopniowe odchodzenie od uwzględniania w procesie oceny wniosków o dofinansowanie uzasadnień bazujących na danych z zasobów Polskiej Statystyki Publicznej oraz prowadzonego monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.
- b) Zapewnienie odpowiedniej skali wsparcia z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych w zakresie wdrażania interwencji dotyczącej edukacji (z rozważeniem zwiększenia alokacji w stosunku do bieżącej perspektywy finansowej), przy jednoczesnym rozważeniu zastosowania formuły pozakonkursowej dla tego rodzaju interwencji (*dot. EFRR i EFS*)
- c) Wprowadzenie szczegółowych rozwiązań zwiększających adekwatność interwencji w jej szczegółowych obszarach – z zastrzeżeniem wymogu ich zgodności z diagnozami i kierunkami wsparcia odnoszonymi się do przyszłego okresu finansowania (*dot. EFS*):
 - Zapewnienie wyodrębnionego wsparcia dla szkół i placówek oświatowych (z uwzględnieniem komponentów skierowanych zarówno do uczniów, jak i nauczycieli lub innych pracowników oświatowych), które dotyczyłoby takich kwestii jak: sfera motywacyjna, radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych i stresowych, zarządzanie czasem, myślenie kreatywne, praca zespołowa (w tym: w zróżnicowanym środowisku), praca metodą projektową.
 - Ograniczenie lub rezygnacja z zawężeń wsparcia do określonych przedmiotów nauczania i/lub bloków przedmiotowych (*dot. interwencji odnoszącej się do edukacji ogólnej*).
 - Utrzymanie wsparcia w zakresie edukacji przedszkolnej z jednoczesnym uwzględnieniem stopniowego zwiększenia intensywności wsparcia na rzecz poprawy i rozbudowy oferty zajęciowej w ośrodkach wychowania przedszkolnego, w relacji do tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego (*dot. interwencji*

odnoszącej się do edukacji przedszkolnej).

W kontekście adekwatności interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 szczególne znaczenie mają kryteria wyboru projektów, które mogą stanowić narzędzie takiego profilowania i kierunkowania wsparcia, by cechował je możliwie najwyższy poziom adekwatności do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. Uwzględniając powyższe, przeprowadzono analizę dotyczącą tego, czy kryteria wyboru projektów i regulaminy konkursów zapewniały i zapewniają wybór projektów, odpowiadających na aktualne potrzeby.

Kryteria wyboru projektów są narzędziem, które zmienia się w czasie, jest tak również w przypadku kryteriów w Działaniach i Poddziałaniach mających na celu między innymi odpowiadanie na potrzeby związane ze wspieraniem edukacji w województwie świętokrzyskim. Biorąc pod uwagę zdiagnozowane potrzeby regionu, aktualne kryteria wyboru projektów⁶ są odpowiednim narzędziem zapewniającym wybór projektów, które będą trafnie wspierać obszar edukacji. Większość kryteriów (zarówno dopuszczających, jak i merytorycznych czy premiujących) nie uległa zmianie w ciągu pojawiania się kolejnych naborów danego Działania czy Poddziałania. Bardzo często jeśli pojawiały się jakieś zmiany, to ich treść nadal dotyczyła tego samego wymogu, ale wymóg ten został doprecyzowany lub dopasowany do zmian (które z kolei wynikały często z nowych danych obrazujących sytuację w danym aspekcie, np. w odniesieniu do zmian w zakresie zapotrzebowania rynku pracy).

Te kryteria, które są aktualne zapewniają jednak potrzebne wsparcie w obszarach istotnych z punktu widzenia bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej woj. świętokrzyskiego. Relatywnie często kryteria te nakładają wymóg obejmowania działaniami wspierającymi osób wykluczonych, osób z niepełnosprawnościami, pochodzących z mniejszych miejscowości, wymagających nauczania specjalnego, znajdujących się w trudnej sytuacji.

Aktualne kryteria wyboru projektów zawierają elementy preferowania wsparcia dla tych grup docelowych oraz placówek, które ze wsparcia RPO jeszcze nie korzystały – premiując ich starania o środki.

⁶ Analizowane kryteria pochodzą z 38 wersji SZOOP.

Z punktu widzenia zapewnienia adekwatności realizowanych projektów do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej podkreślić należy, że obowiązujące kryteria wyboru projektów nakładają wymagania w zakresie dostosowywania wsparcia do aktualnych trendów i tendencji demograficznych czy sytuacji na rynku pracy – premiowane jest prowadzenie odpowiednich diagnoz w tym zakresie.

Bardzo ważnym wspieranym aspektem, również premiowanym i często wymaganym przez kryteria wyboru projektów w obszarze kształcenia zawodowego, jest wsparcie praktycznej nauki zawodów, takie jak tworzenie nowych lub doposażenie istniejących pracowni szkolnych, obejmowanie uczestników stażami uczniowskimi u pracodawcy oraz praktykami. Ponadto, relatywnie często i adekwatnie do potrzeb regionu, w kryteriach pojawiają się kwestie związane ze współpracą wnioskodawcy z pracodawcami, wykorzystanie różnych technik i form przekazu w procesie edukacji, czy wspieranie nauczycieli, zwłaszcza w zakresie podnoszenia umiejętności/kompetencji zawodowych.

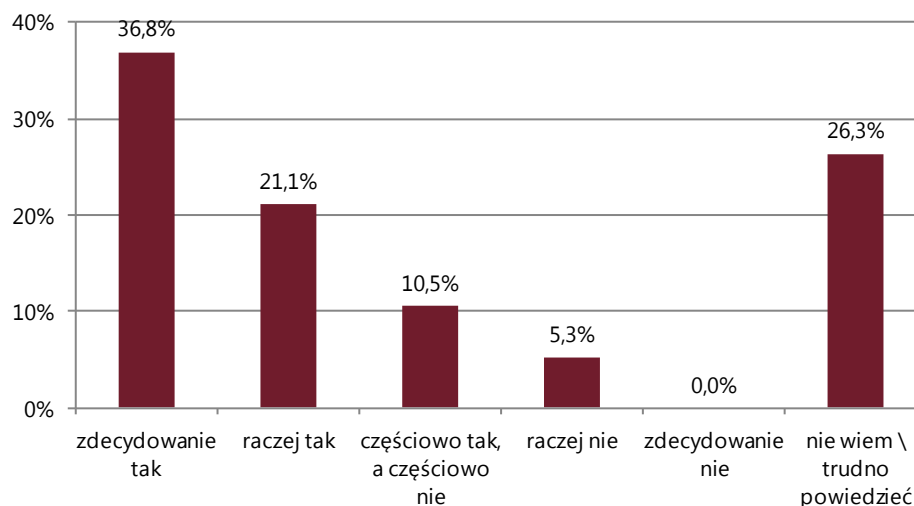
Zrezygnowano natomiast w toku pojawiania się kolejnych naborów i kolejnych analiz z kilku kryteriów, można jednak stwierdzić, że jeśli w jakimś Działaniu dane kryterium było usuwane, to jednocześnie pozostawało lub było dodawane w innych obszarach interwencji adresując w inny sposób (czy w innym obszarze) zwalczanie podobnego lub tego samego problemu.

W badaniu jakościowym również zwracano uwagę na znaczenie części kryteriów w kontekście zapewnienia adekwatności projektów do aktualnych potrzeb. Wskazywano w tym przypadku na kryteria dotyczące: diagnozy (jednocześnie akcentując potrzebę zwiększenia znaczenia tego kryterium w procesie oceny wniosku o dofinansowanie); szczególnie trudnej sytuacji określonych obszarów / osób / podmiotów; zgodności z regionalnymi oraz lokalnymi dokumentami strategicznymi; współpracy z przedsiębiorstwami (w obszarze edukacji zawodowej).

W puli kryteriów wyboru projektów stosowanych do tej pory w ramach interwencji dotyczącej obszaru edukacji w RPOWŚ 2014-2020 uwzględniono w dotychczasowym okresie finansowania kryterium związane z poziomem, jaki dana szkoła / placówka oświatowa osiąga w ramach wyników zewnętrznych. Kryterium to odnosi się do kierowania wsparcia do tych szkół i placówek oświatowych, które osiągnęły w ramach tych egzaminów wyniki poniżej średniej wojewódzkiej (w ramach wybranych przedmiotów). Kryterium to zastosowane było w czterech naborach prowadzonych w 2017 roku i dotyczących Działania 8.3 (dwukrotnie w przypadku Poddziałania 8.3.2 i jednokrotnie w Poddziałaniach: 8.3.4 i 8.3.6).

O ocenę zasadności takiego sposobu kierunkowania interwencji poproszono beneficjentów, którzy aplikowali o wsparcie w ramach ww. naborów. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 16. Ocena zasadności stosowania kryterium uzależniającego możliwość uzyskania wsparcia od wyników egzaminów w danej szkole



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=19; pytanie zadawane wyłącznie beneficjentom z naborów, w których stosowane było przedmiotowe kryterium

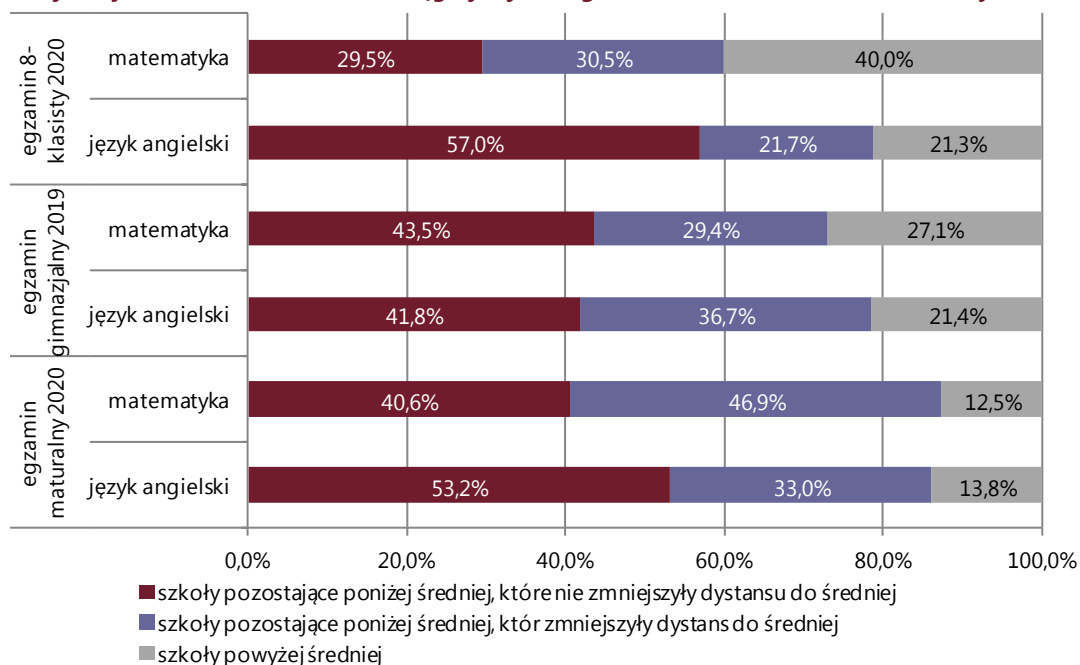
Ponad połowa respondentów (57,9%), w umiarkowanym lub zdecydowanym stopniu, uważa omawiane kryterium za zasadne. Dwie osoby dostrzegają argumenty zarówno na rzecz, jak i przeciwko takiej zasadności, a tylko jedna negatywnie ocenia celowość stosowania kryterium uzależniającego możliwość uzyskania wsparcia od wyników egzaminów w danej szkole. Jedna czwarta badanych (26,3%) nie ma skryształizowanej opinii w tej kwestii.

Choć powyższe wyniki jednoznacznie wskazują na przekonanie respondentów o celowości stosowania omawianego kryterium, to jednak pamiętać należy, że mamy tu do czynienia z beneficjentami, którzy otrzymali dofinansowanie w sytuacji obowiązywania tego kryterium. Po pierwsze więc, wobec tych podmiotów kryterium to nie było dyskryminujące i nie uniemożliwiło im starania się o wsparcie. Po drugie, obowiązywanie wspomnianego kryterium, poza uzasadnieniem merytorycznym w opinii respondentów, mogło także stanowić czynnik zwiększający szansę na otrzymanie pomocy z RPOWŚ 2014-2020 (eliminując część potencjalnych konkurentów w procesie aplikacyjnym).

Bardziej różnorodne opinie pojawiły się w badaniu jakościowym obejmującym zróżnicowane kategorie respondentów. W przypadku wywiadów z przedstawicielami szkół i placówek

oświatowych dostrzegalne było uzależnienie opinii od tego, czy dany podmiot skorzystał na obowiązywaniu rzeczonoego kryterium. Biorąc jednak pod uwagę, że większość respondentów nie skorzystała z takiego sposobu kierunkowania wsparcia (reprezentując podmioty nieobjęte pomocą lub też podmioty, które skorzystały ze wsparcia, ale w ramach innych naborów niż te, w których obowiązywało kryterium odwołujące się do wyników egzaminów zewnętrznych) dominowały jednak opinie krytyczne. Pojawiały się przy tym przede wszystkim trzy uzasadnienia. Po pierwsze, takie kryterium może dyskryminować szkoły i placówki o dużym potencjale merytorycznym (np. kadrowym), który przyczynia się do uzyskiwania wysokich wyników w ramach egzaminów zewnętrznych, przy czym podmioty te mogą nadal mieć określone deficyty w obszarach niezwiązanych ze zdawalnością egzaminów zewnętrznych. Po drugie, nie wszystkie rodzaje wsparcia w ramach Działania 8.3 i 8.5 zorientowane są na osiągnięcie efektu, jakim jest poprawa wyników uczniów danej szkoły lub placówki oświatowej uzyskiwanych w egzaminach zewnętrznych. Omawiane kryterium, odnosząc się wyłącznie do wystandaryzowanego efektu kształcenia, jakim jest egzamin zewnętrzny, ocenić więc należałoby jako nieadekwatne wobec niektórych rodzajów pomocy. Po trzecie wreszcie, wyniki egzaminów zewnętrznych (choć faktycznie dają podstawę do porównań pomiędzy szkołami i placówkami oświatowymi w zakresie jakości nauczania) nie powinny być traktowane w sposób bezkrytyczny jako wskaźnik sytuacji w danym podmiocie (np. wyniki w części zależą od czynników indywidualnych, co ma znaczenie szczególnie w przypadku roczników uczniów o mniejszej liczebności; wskaźnik ten, co do zasady dyskryminuje na etapie ponadpodstawowym licea ogólnokształcące w relacji do techników, biorąc pod uwagę, że w tym drugim typie szkół wyniki egzaminu maturalnego są, do zasady, niższe niż w liceach).

Dodatkowo, warto przyrzeć się sytuacji tych podmiotów, które w momencie obowiązywania analizowanego kryterium znajdowały się w sytuacji spełniania tego kryterium, by stwierdzić, na ile obecnie ich sytuacja uległa zmianie. Brak ewentualnej zmiany ich sytuacji mógłby być traktowany jako ewentualne uzasadnienie stosowania omawianego kryterium, bo świadczyłoby to o trwałości problemów i deficytów w tej grupie szkół i placówek oświatowych.

Wykres 17. Sytuacja szkół, które w 2016 r. osiągały wyniki egzaminów niższe niż średnia dla województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Łodzi

W przypadku większości szkół i rodzajów egzaminów zewnętrznych dominuje wariant braku zmiany sytuacji danego podmiotu w aspekcie osiąganych przez jego uczniów wyników egzaminów zewnętrznych, w relacji do średniej ogólnowojevodzkiej. Druga pod względem częstości występowania jest sytuacja relatywnej poprawy sytuacji (tj. zmniejszenia dystansu do średniej ogólnowojevodzkiej), która jednak nie jest na tyle znacząca, by dany podmiot uzyskał wynik powyżej średniej. Najrzadziej mamy natomiast do czynienia z awansem na tyle znaczącym, że szkoła / placówka oświatowa uzyskała wynik powyżej średniej ogólnowojevodzkiej. Tym samym, możemy powiedzieć, że te podmioty, które w oparciu o wyniki egzaminów zewnętrznych 2016 roku spełniałyby omawiane kryterium wyboru projektów, w roku 2019 lub 2020 nadal by jest spełniały.

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że wynik egzaminu zewnętrznego to tylko parametr, który określa ostateczny (i w pewnym sensie, „wyrwkowy”) efekt kształcenia. Bazowanie w ramach selekcji projektów na takim parametrze może być nieskuteczne w tym znaczeniu, że mogą nie zostać zdiagnozowane faktyczne przyczyny tego, że dany podmiot uzyskuje wyniki egzaminów zewnętrznych na poziomie poniżej średniej ogólnowojevodzkiej. Jeśli więc miałyby być stosowane ewentualne preferencje (lub wymogi), to powinny się one odwoływać raczej do tych przyczyn (związanych np. z wielkością placówki, funkcjonowaniem na danym obszarze,

charakterem placówki, rodzajem organu prowadzącego, trudnościami budżetowymi organu prowadzącego itp.).

REKOMENDACJA 5

Niestosowanie w przyszłym okresie finansowania kryterium odwołującego się do wyników egzaminów zewnętrznych osiągniętych przez uczniów podmiotów starających się o dofinansowanie lub ew. jego optymalizacja:

- a) Niestosowanie kryterium wyboru projektów odwołującego się do uzyskiwanego wyniku egzaminów zewnętrznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych mechanizmów kierunkowania wsparcia do podmiotów, które cechuje relatywnie niższy poziom kształcenia.
- b) Ewentualne kierunkowanie wsparcia do tych szkół i placówek oświatowych, które cechuje relatywnie niższy poziom kształcenia poprzez bazowanie na takich kryteriach i parametrach, które w sposób bezpośredni odwołują się do potencjału danego podmiotu.
- c) W przypadku, gdyby zdecydowano się na zastosowanie kryterium odwołującego się do wyników egzaminów zewnętrznych – ograniczenie jego stosowania do jednego naboru, w którym wspierane byłyby projekty, których zakres i charakter w sposób bezpośredni dotyczy zwiększenia potencjału szkoły lub placówki oświatowej w zakresie przygotowywania uczniów do egzaminu zewnętrznego. wielkością placówki, funkcjonowaniem na danym obszarze, charakterem placówki, rodzajem organu prowadzącego, trudnościami budżetowymi organu prowadzącego itp.

7.3 SKUTECZNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ INTERWENCJI W OBSZARZE EDUKACJI W RAMACH RPOWŚ 2014-2020

W ramach niniejszego podrozdziału przeprowadzono ocenę skuteczności i efektywności interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020. W pierwszej kolejności udzielono odpowiedzi na pytanie badawcze o to, które typy projektów są najbardziej skuteczne, tzn. osiągnęły najlepsze efekty (w oparciu o analizę postępu rzeczowego wskaźników). Następnie poddano analizie charakter efektów uzyskanych w ramach zrealizowanej interwencji RPOWŚ

2014-2020 w obszarze edukacji, jednocześnie wskazując, na ile efekty te mogłyby zostać osiągnięte bez wsparcia środkami Programu lub przy niższych nakładach. W sposób szczegółowy poddano analizie efekty dotyczące interwencji w obszarze edukacji przedszkolnej, co pozwoliło na ocenę zmiany dostępności wychowania przedszkolnego. Podsumowaniem analiz dotyczących skuteczności interwencji jest część poświęcona czynnikom, które w największym stopniu wpływają na osiągnięcie wysokiego stopnia realizacji celów projektowych. Ostatnim elementem analiz w ramach niniejszego podrozdziału są analizy efektywnościowe, zarówno ogólne (dotyczące całości interwencji), jak i odnoszące się do realizacji działań w zakresie edukacji przedszkolnej.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące postępu rzeczowego w ramach interwencji w obszarze edukacji realizowanej w ramach RPOWŚ 2014-2020.

Tabela 2. Stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego w Działaniach: 6.6, 7.4, 8.3, 8.4 i 8.5

PI	Działanie	Nazwa wskaźnika	Szacunkowa realizacja	Aktualna realizacja	Szacunkowy stopień realizacji wartości docelowej	Aktualny stopień realizacji wartości docelowej
10a	6.6	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej [szt.]	1	0	100,0	0,00
10a	6.6	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI) [Os.]	512	0	102,40	0,00
10a	7.4	Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty [szt.]	378	295	189,00	147,50
10a	7.4	Liczba wspartych przedszkoli i innych placówek wychowania przedszkolnego [szt.]	40	33	190,48	157,14
10a	7.4	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI) [Os.]	65 178	43 775	151,58	101,80
10i	8.3	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej [Osoba]	n/d	4 895	n/d	91,29
10i	8.3	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie [Szt.]	n/d	2 460	n/d	86,32
10i	8.3	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie [Osoba]	n/d	25 806	n/d	105,88
10i	8.3	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [Osoba]	n/d	3 117	n/d	105,91
10i	8.3	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie [Osoba]	n/d	2 252	n/d	101,03
10i	8.3	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych [Szt.]	n/d	222	n/d	99,55
10i	8.3	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie [Szt.]	n/d	158	n/d	98,14
10i	8.3	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu [Osoba]	n/d	17 902	n/d	77,08

PI	Działanie	Nazwa wskaźnika	Szacunkowa realizacja	Aktualna realizacja	Szacunkowy stopień realizacji wartości docelowej	Aktualny stopień realizacji wartości docelowej
10i	8.3	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [Osoba]	n/d	2 812	n/d	100,24
10iii	8.4	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie [Osoba]	n/d	7 380	n/d	113,54
10iii	8.4	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie [Osoba]	n/d	4 411	n/d	116,08
10iii	8.4	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie [Osoba]	n/d	8 172	n/d	92,55
10iii	8.4	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [Osoba]	n/d	6 557	n/d	111,06
10iii	8.4	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [Osoba]	n/d	3 880	n/d	109,95
10iii	8.4	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [Osoba]	n/d	7 144	n/d	109,28
10iv	8.5	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie [Osoba]	n/d	668	n/d	91,63
10iv	8.5	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy [Osoba]	n/d	4 251	n/d	121,91
10iv	8.5	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego [Szt.]	n/d	163	n/d	104,49
10iv	8.5	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie [Szt.]	n/d	6	n/d	100,00
10iv	8.5	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie [Osoba]	n/d	5 568	n/d	30,04*
10iv	8.5	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [Osoba]	n/d	472	n/d	88,32
10iv	8.5	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS [Szt.]	n/d	134	n/d	84,75
10iv	8.5	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia [Osoba]	n/d	2 823	n/d	63,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych systemu SL2014; stan na 30.06.2020 r. * – w otrzymanych danych źródłowych występuje informacja o możliwym błędzie dotyczącym niniejszego wskaźnika; jednocześnie w ramach badania jakościowego zwrócono uwagę, że na podstawie informacji zawartych w dokumentacji projektów, których dotyczy ten wskaźnik, stopień jego realizacji powinien wynieść ok. 90%.

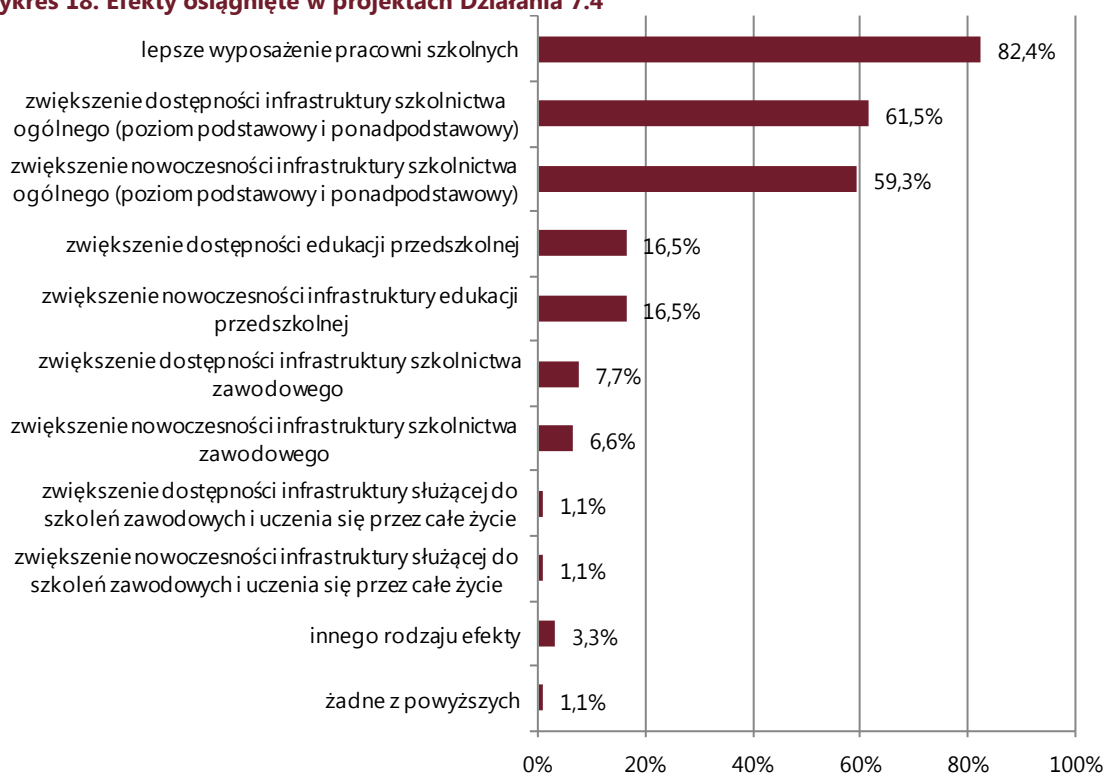
Jak wynika z analizy dotyczącej postępu rzeczowego w ramach ewaluowanych obszarów interwencji, generalnie mamy do czynienia z bardzo dużą skutecznością zrealizowanego wsparcia, czego potwierdzeniem jest wysoki, a w wielu przypadkach przekraczający założoną wartość docelową, stopień realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu. Trudno nawet w sposób jednoznaczny wyodrębnić te rodzaje interwencji, które cechuje zdecydowanie najwyższy poziom skuteczności (w pewnym stopniu wyróżnia się Działanie 7.4, gdzie mamy

szczególnie wysoki przekroczenia wartości docelowych wskaźników, ale pamiętać należy, że w tym przypadku może to wynikać zarówno z relatywnie małej liczby wskaźników, jak i specyfiki wsparcia EFRR).

Taki stan rzeczy, choć jest przede wszystkim potwierdzeniem skuteczności udzielonego wsparcia, to jednocześnie świadczy także o trafności założeń interwencji oraz trafności dofinansowanych projektów, co pozwoliło na osiągnięcie efektów w skali założonej lub przekraczającej założenia.

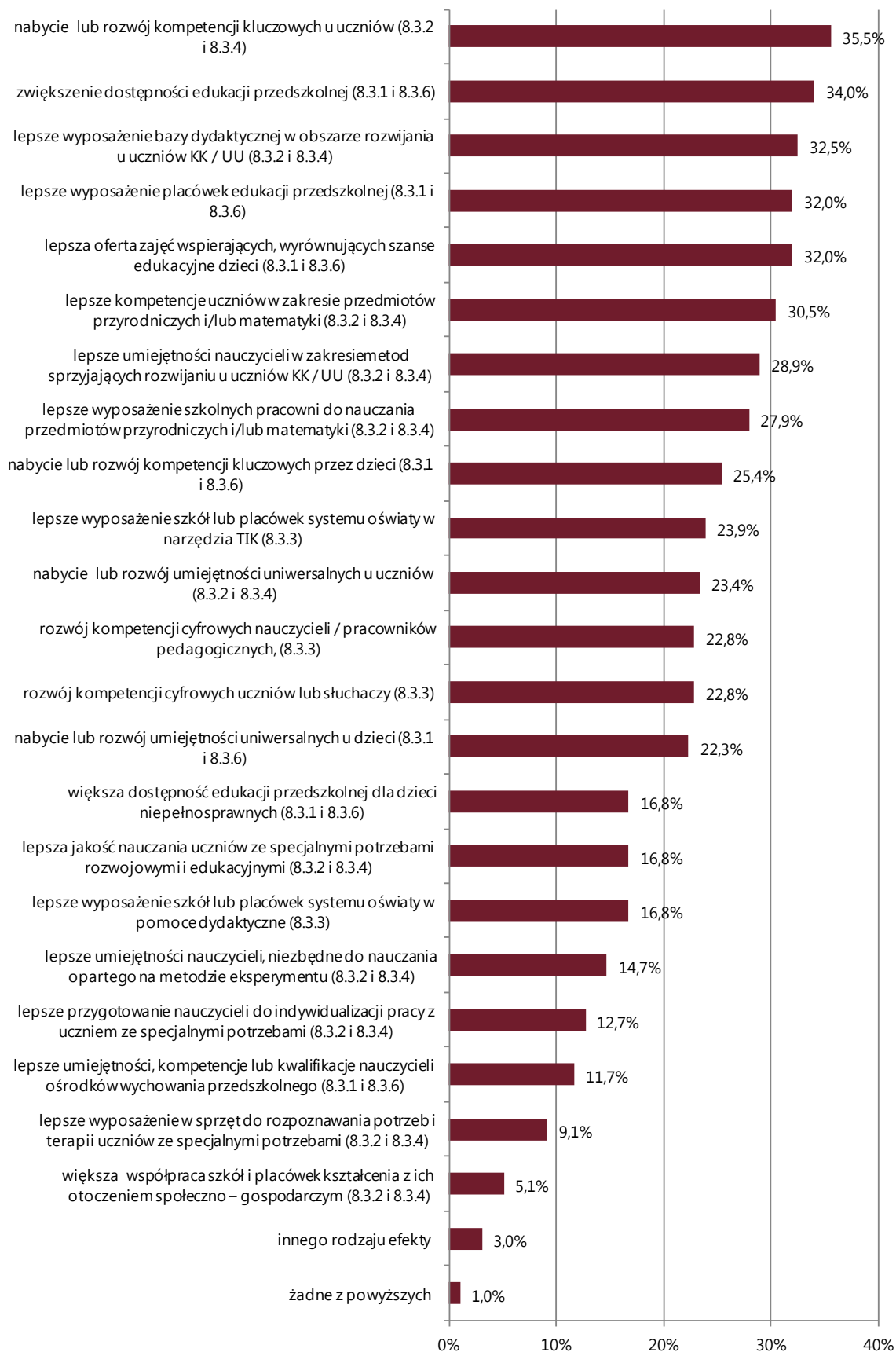
W dalszej części, bazując na deklaracjach realizatorów oraz uczestników projektów przedstawiono dane obrazujące jakie efekty osiągnęto w poszczególnych obszarach interwencji.

Wykres 18. Efekty osiągnięte w projektach Działania 7.4



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=91, pytanie zadawane beneficjentom z Działania 7.4, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

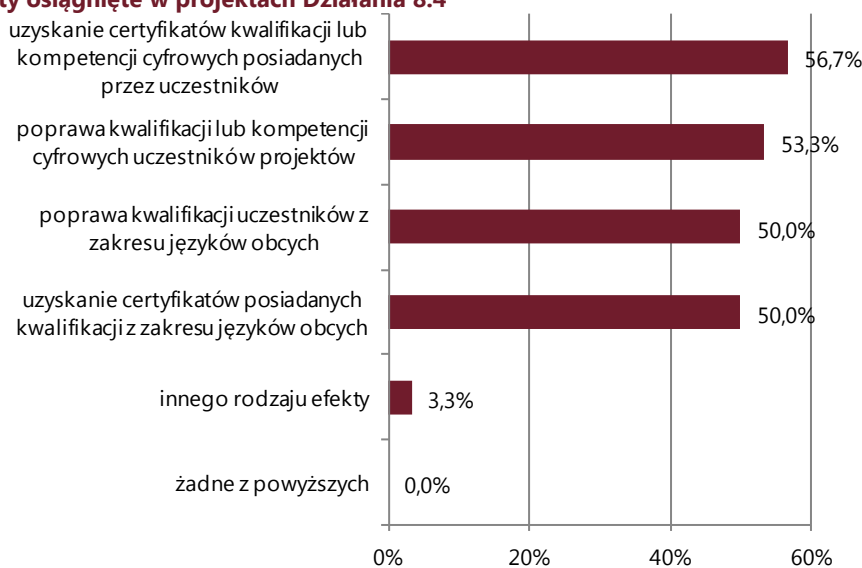
W przypadku Działania 7.4 dominują efekty w zakresie: lepszego wyposażenia pracowni szkolnych (82,4% wskazań), zwiększenie dostępności infrastruktury szkolnictwa ogólnego na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym (61,5%) oraz zwiększenie nowoczesności infrastruktury szkolnictwa ogólnego na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym (59,3%). Pozostałe efekty osiągnęto już wyraźnie rzadziej, co oznacza, że Działanie 7.4 przede wszystkim stanowi instrument rozwoju infrastruktury szkolnej w ramach edukacji ogólnej, w mniejszym zaś stopniu – przedszkolnej i zawodowej, a w zdecydowanie incydentalnym wymiarze – ustawicznej.

Wykres 19. Efekty osiągnięte w projektach Działania 8.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=197, pytanie zadawane beneficjentom z Działania 8.3, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

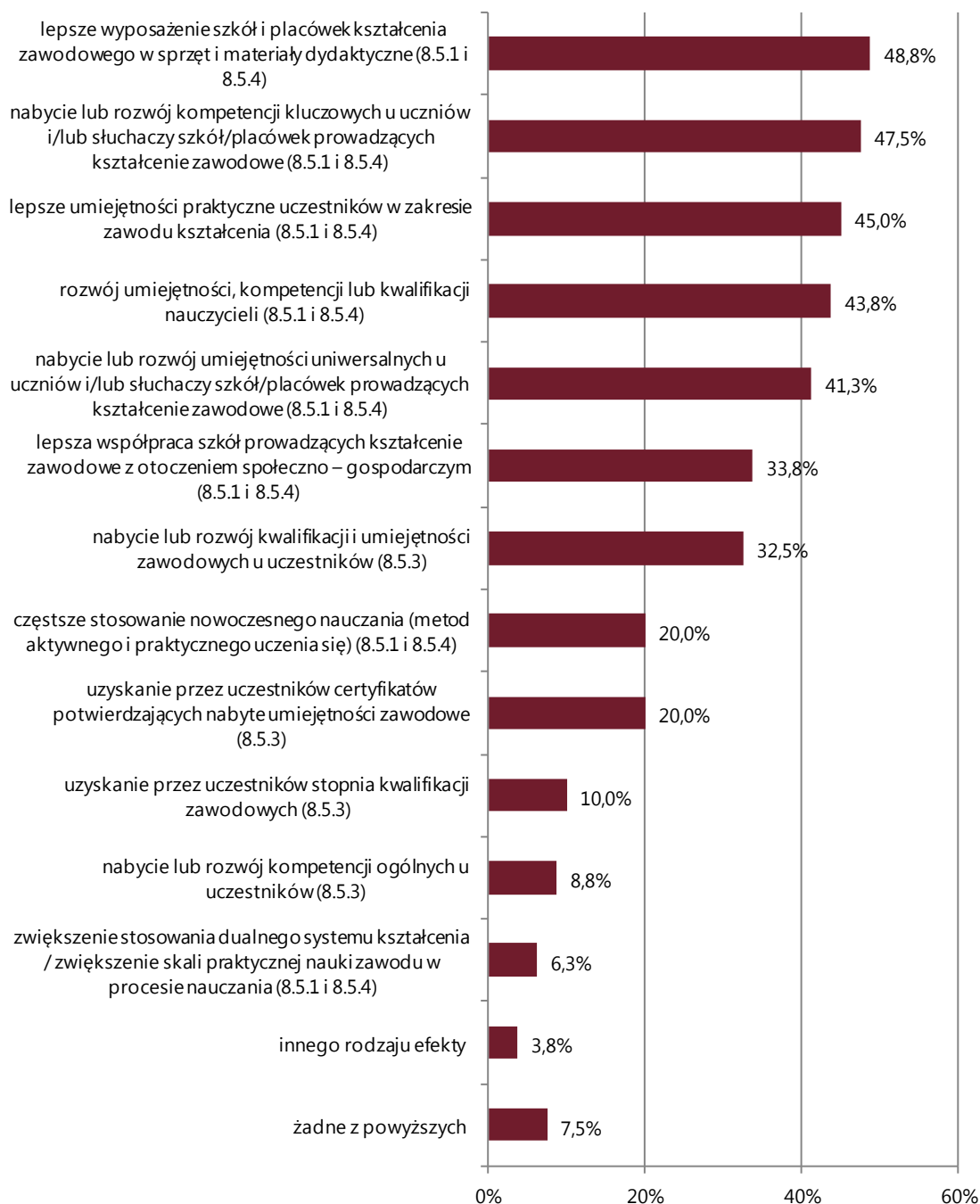
W ramach Działania 8.3 mamy w kontekście skuteczności do czynienia z sytuacją zbliżoną do tej, którą wcześniej potwierdzono w odniesieniu do oceny adekwatności wsparcia – dużej różnorodności zakresu interwencji towarzyszy relatywnie duża skuteczność stosunkowo dużej liczby form wsparcia. Pozytywnie ocenić należy fakt, iż wśród tych efektów, których występowanie zadeklarował największy odsetek badanych mamy do czynienia z bardzo zróżnicowanymi rodzajami działań, co świadczy o tym, że kompleksowość interwencji w ramach Działania 8.3 nie odnosi się tylko do jej założeń, ale także faktycznej realizacji dofinansowanych przedsięwzięć. W czołówce powyższego rankingu reprezentowane są więc efekty związane z: działaniami adresowanymi do uczniów, działaniami skierowanymi do nauczycieli oraz działaniami związanymi z doposażeniem szkół i placówek oświatowych.

Wykres 20. Efekty osiągnięte w projektach Działania 8.4



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=30, pytanie zadawane beneficjentom z Działania 8.4, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ramach Działania 8.4 wszystkie analizowane efekty cechuje zbliżony odsetek występowania – powyższe efekty osiągane były dokładnie lub mniej więcej w połowie projektów. W rezultacie mamy do czynienia z równomiernym rozłożeniem efektów wsparcia w ramach dwóch głównych obszarów, które wspierane są w ramach niniejszego Działania: rozwoju kwalifikacji lub kompetencji uczestników projektów oraz walidacji i certyfikacji kwalifikacji i kompetencji (w zakresie kompetencji cyfrowych i językowych).

Wykres 21. Efekty osiągnięte w projektach Działania 8.5

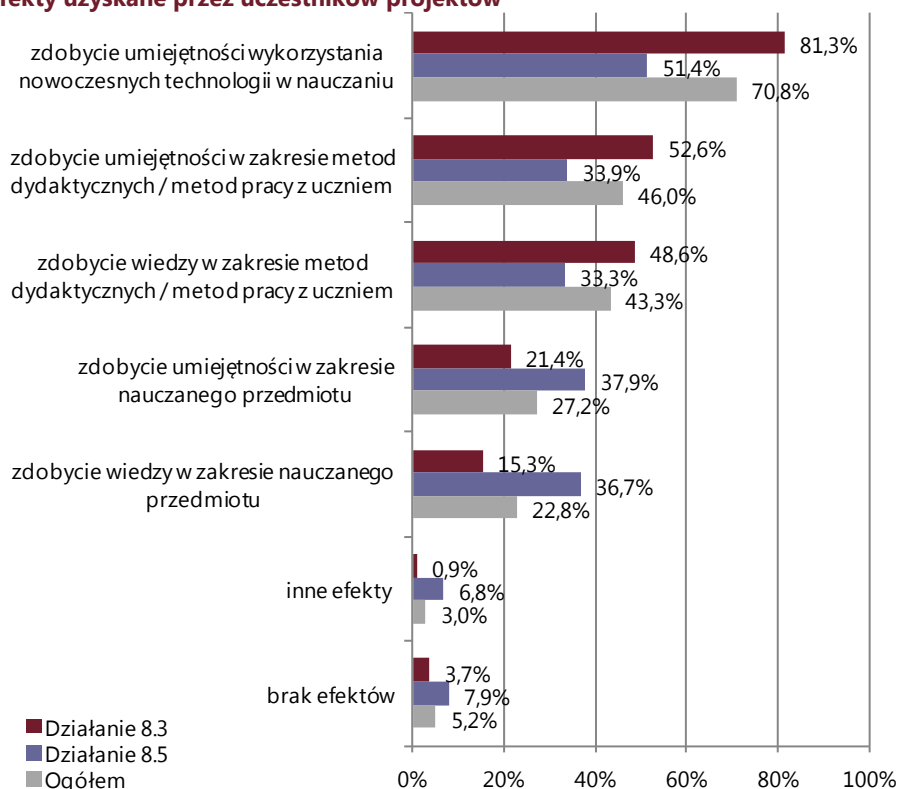
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=80, pytanie zadawane beneficjentom z Działania 8.5 pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W Działaniu 8.5 występuje podobna prawidłowość do tej, którą wcześniej zidentyfikowano w odniesieniu do Działania 8.3 – relatywnie wysoki (blisko połowa wskazań) odsetek cechuje rodzaje efektów, które odzwierciedlają zróżnicowane wymiary oddziaływania interwencji w ramach omawianego Działania. Efekty osiągnęto więc najczęściej w odniesieniu do: działań dotyczących wyposażenia szkół i placówek kształcenia zawodowego, wsparcia adresowanego do

uczniów, wspomaganie procesu doskonalenia nauczycieli. Traktować to należy jako uzasadnienie różnorodności i szerokiego zakresu wsparcia, jakie przewidziano w ramach Działania 8.5, przynajmniej w odniesieniu do ogólnie określonych komponentów tej interwencji.

Dotychczas identyfikowane efekty cechujące się w ramach poszczególnych obszarów wsparcia największą częstością występowania wskazywane były przez realizatorów projektów. Choć mają oni najpełniejszą oraz najbardziej przekrojową wiedzę dotyczącą tego, jakie efekty osiągnięto w realizowanym przez nich przedsięwzięciu, to jednak w identyfikacji tych efektów nie można pomijać perspektywy uczestników projektów. Na poniższym wykresie przedstawiono dane obrazujące jakiego rodzaju efekty osiągnęli, wg nich samych, ostateczni odbiorcy ewaluowanego wsparcia.

Wykres 22. Efekty uzyskane przez uczestników projektów



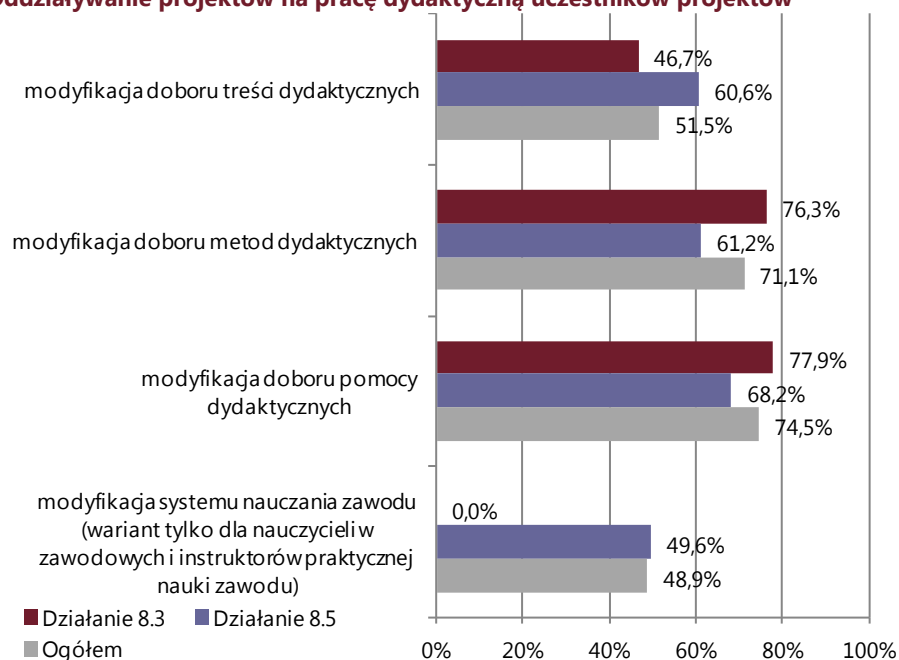
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=327, Działanie 8.5 – 177, Ogółem – n=504; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zarówno w Działaniu 8.3, jak i 8.5 najczęściej występującym efektem jest zdobycie umiejętności wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu, na co wskazało 81,3% uczestników projektów z pierwszego wspomnianego Działania i 51,4% z Działania drugiego. Nadal często deklarowanymi efektami (choć już z zauważalnie niższym odsetkiem wskazań niż w przypadku

efektu wspomnianego powyżej) są te dotyczące zdobycia umiejętności w zakresie metod dydaktycznych / metod pracy z uczniem oraz zdobycia wiedzy w zakresie metod dydaktycznych / metod pracy z uczniem. W odniesieniu do wszystkich tych efektów większa częstość występowania cechuje uczestników projektów realizowanych w ramach Działania 8.3. Inaczej jest w przypadku dwóch kolejnych efektów, które dotyczą zdobywania wiedzy i umiejętności związanych bezpośrednio z nauczaniem przez uczestnika przedmiotem – tutaj częściej wskazywanie rzeczonych efektów dotyczy odbiorców wsparcia z obszaru edukacji zawodowej. Innymi słowy, w ramach edukacji zawodowej relatywnie częściej osiągane były w projektach efekty ściśle związane tematycznie z przedmiotem nauczaniem przez respondenta. Z kolei w przypadku wsparcia adresowanego do nauczycieli i innych pracowników oświaty w Działaniu 8.3 większe okazało się znaczenie efektów zwiększających ogólny potencjał dydaktyczny, czy warsztat metodyczny uczestnika.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące oddziaływania projektów na pracę dydaktyczną uczestników, co pozwala zidentyfikować pośrednie efekty realizowanych projektów objętych niniejszą ewaluacją.

Wykres 23. Oddziaływanie projektów na pracę dydaktyczną uczestników projektów



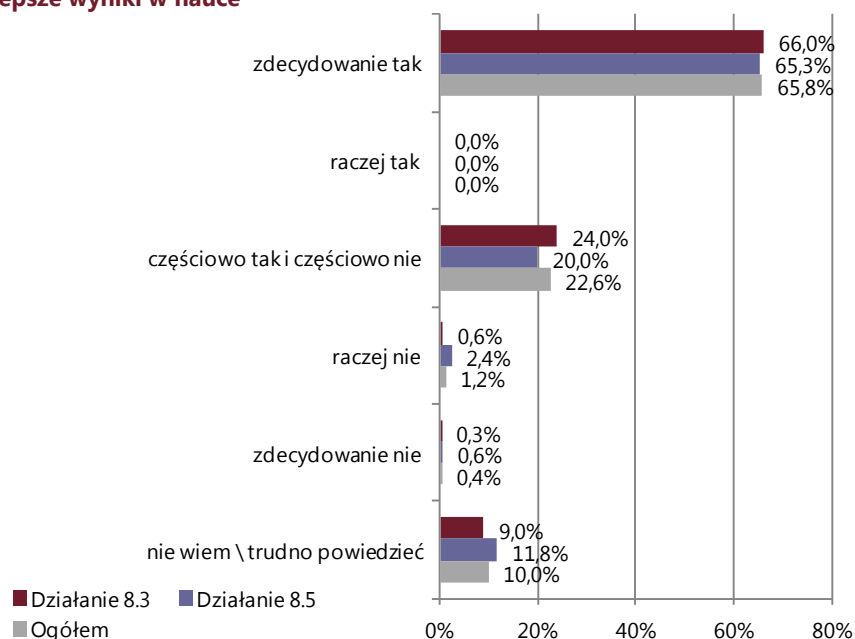
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=321, Działanie 8.5 – n=170, Ogółem – n=491; pytanie zadawane tylko nauczycielom oraz instruktorom praktycznej nauki zawodu

Na poziomie ogólnym najczęściej deklarowanymi formami oddziaływania projektów na pracę dydaktyczną są: modyfikacja doboru pomocy dydaktycznych (ogółem 74,5% wskazań) oraz

modyfikacja doboru metod dydaktycznych (71,1%). Warto jednak zwrócić uwagę na różnice pomiędzy uczestnikami projektów realizowanych w ramach Działania 8.3 i 8.5. W przypadku Działania 8.3 wyraźna jest dominacja dwóch wspomnianych rodzajów efektów (odsetek uczestników deklaruujących występowanie każdego z nich jest zresztą większy właśnie w Działaniu 8.3). Jeśli natomiast chodzi o uczestników Działania 8.5, to relatywnie duży (60,6%), i wyraźnie większy niż w Działaniu 8.3, okazał się odsetek respondentów wskazujących na występowanie efektu związanego z modyfikacją doboru treści dydaktycznych. Można więc stwierdzić, że respondenci pośrednio potwierdzili w ten sposób wniosek, że w obszarze edukacji zawodowej większe znaczenie mają efekty dotyczące bezpośrednio nauczanego przedmiotu, a w edukacji ogólnej – procesu dydaktycznego i stosowanych metod nauczania.

Ostatnim ogniwem potencjalnego oddziaływania projektów realizowanych w ramach obszaru edukacji są uczniowie. Ta kategoria interesariuszy nie uczestniczyła w niniejszym badaniu ewaluacyjnym, niemniej jednak, by zidentyfikować ewentualne oddziaływanie działań projektowych na tę grupę poproszono nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu o stwierdzenie, w jakim stopniu dostrzegają oni efekt w postaci możliwości uzyskiwania przez uczniów lepszych wyników w nauce. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej.

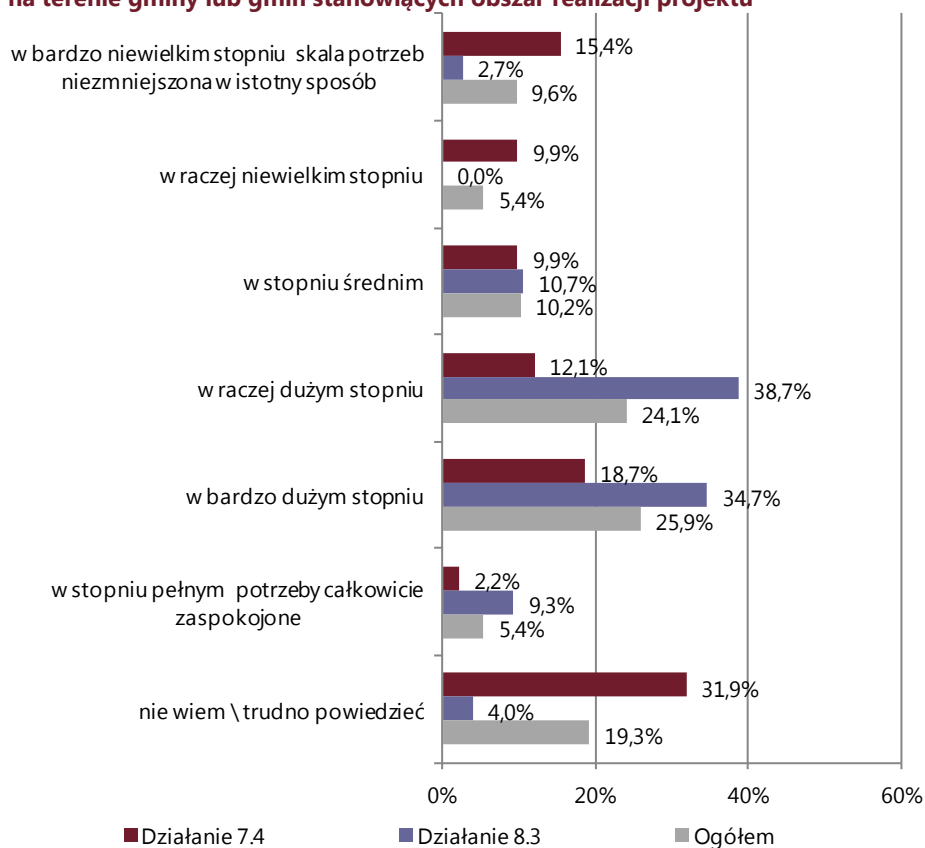
Wykres 24. Stosunek uczestników projektów do stwierdzenia „Dzięki mojemu udziałowi w projekcie uczniowie mogą osiągać lepsze wyniki w nauce”



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=321, Działanie 8.5 – n=170, Ogółem – n=491; pytanie zadawane tylko nauczycielom oraz instruktorom praktycznej nauki zawodu

Zdecydowana większość uczestników projektów dostrzega pośrednie oddziaływanie ich partycypacji w projektach w ramach Działania 8.3 i 8.5 na wyniki w nauce osiągnięte przez ich uczniów – ok. dwie trzecie badanych (65,8%) deklaruje, że taki efekt wystąpił i – co ważne – nie ma tutaj znaczących różnic pomiędzy obszarem edukacji ogólnej i zawodowej, co oznacza, że w obu tych elementach systemu nauczania możliwość kaskadowego oddziaływania wspieranych projektów jest możliwa (przynajmniej z perspektywy kadry dydaktycznej, która w tych projektach uczestniczy). W praktyce zresztą, fakt dostrzegania przez nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu takiego oddziaływania świadczy o rzeczywistej użyteczności otrzymanego wsparcia. Zakładanie, że oddziaływanie projektów dotyczy również uczniów jest bowiem potwierdzeniem korzystania przez respondentów z wiedzy oraz umiejętności nabytych w ramach projektów.

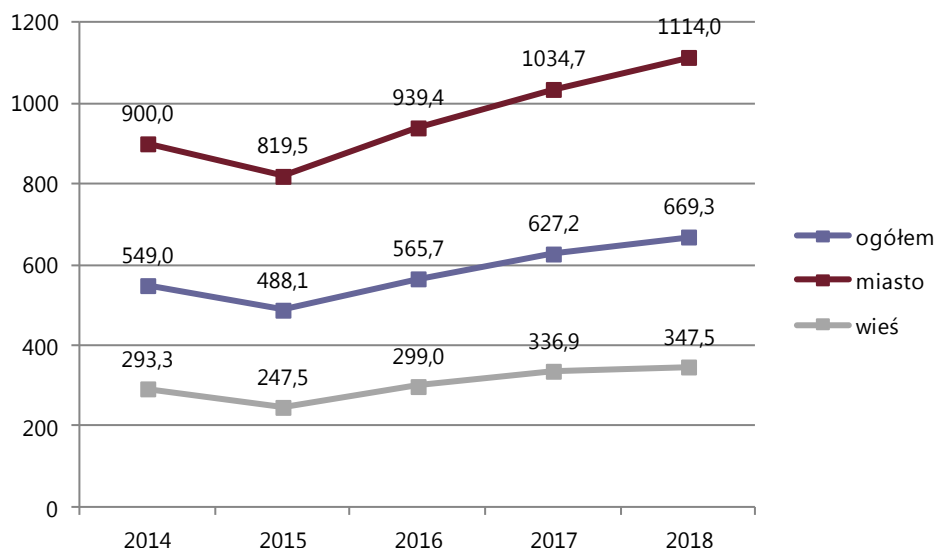
Specyficzną kategorią efektu osiąganego w ramach realizacji projektów dotyczących obszaru edukacji w RPOWŚ 2014-2020 jest poprawa dostępności do usług opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym w województwie świętokrzyskim. Dane odnoszące się do tej kwestii przedstawiono poniżej, w pierwszej kolejności prezentując subiektywną perspektywę realizatorów projektów dotyczących właśnie edukacji przedszkolnej w Działaniu 7.4 i 8.3.

Wykres 25. Ocena skali zaspokojenia przez projekt potrzeb na usługi opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym na terenie gminy lub gmin stanowiących obszar realizacji projektu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; Działanie 7.4 - n=91, Działanie 8.3 - n=75, Ogółem - n=166, pytanie zadawane beneficjentom projektów z Działania 7.4 i 8.3

Beneficjenci dostrzegają wpływ realizowanych projektów na poprawę sytuacji w zakresie zaspokojenia przez projekt potrzeb na usługi opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym na terenie gminy lub gmin stanowiących obszar realizacji projektu. Dotyczy to jednak przede wszystkim Działania 8.3, gdzie taki wpływ – duży lub raczej duży – dostrzega 73,4% realizatorów projektów. Taki stan rzeczy odzwierciedla zresztą założoną logikę interwencji Działania 8.3, gdzie faktycznie w ramach edukacji przedszkolnej istotnym rodzajem realizowanych działań było tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, zarówno w nowo utworzonych, jak i istniejących placówkach wychowania przedszkolnego.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące rzeczywistych zmian w okresie 2014-2018 w zakresie w liczebności miejsc wychowania przedszkolnego w woj. świętokrzyskim.

Wykres 26. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego w województwie świętokrzyskim przypadająca na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jak wynika z powyższych danych, w całym analizowanym okresie nastąpił zauważalny wzrost liczby miejsc wychowania przedszkolnego przypadającej na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat. Wzrost ten rozpoczął się w roku 2016, co pozwala łączyć go m.in. z uruchomieniem interwencji w ramach RPOWŚ 2014-2020. Jednocześnie, zauważyć należy, że nadal utrzymują się wyraźne dysproporcje pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi w zakresie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego. W 2018 roku na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat przypadało 1114 osób na obszarach miejskich oraz 347,5 na obszarach wiejskich. Co więcej, w analizowanym okresie dystans pomiędzy oboma typami obszarów uległ zwiększeniu, o czym świadczy fakt, że w przypadku obszarów miejskich wartość wskaźnika z 2018 roku stanowi 123,8% wartości z roku 2016, a w przypadku obszarów wiejskich – 118,5%.

Według stanu na 30.06.2020 r. w ramach RPOWŚ 2014-2020 dofinansowanych zostało 2 460 miejsc wychowania przedszkolnego, co przekłada się na wzrost wskaźnika liczby miejsc wychowania przedszkolnego przypadającej w na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat o 58,1 miejsca.

Dodatkowo, przeprowadzono analizę terytorialną dotyczącą sytuacji w poszczególnych powiatach, w zakresie zmian dotyczących liczebności miejsc wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 1000 dzieci, z jednoczesnym uwzględnieniem liczby miejsc wychowania przedszkolnego w danym powiecie, które zostały dofinansowane w ramach RPOWŚ 2014-2020.

Tabela 3. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego przypadająca w na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat oraz liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego

Nazwa powiatu	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego przypadająca w na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w 2014	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego przypadająca w na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w 2018	Zmiana w okresie 2014-2018	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	Wkład w zmianę wskaźnika
Powiat m.Kielce	892,9	1 048,5	155,6	405	57,6
Powiat staszowski	705,2	763,3	58,1	68	25,1
Powiat pińczowski	678,2	702,9	24,7	11	8,1
Powiat skarżyski	673,7	832,6	158,9	5	2,0
Powiat sandomierski	645,0	763,3	118,3	107	40,9
Powiat włoszczowski	596,4	765,8	169,4	0	0,0
Powiat ostrowiecki	554,1	724,4	170,3	104	29,8
Powiat buski	528,7	671,0	142,3	94	38,2
Powiat jędrzejowski	521,2	582,3	61,1	30	9,0
Powiat kazimierski	476,1	580,4	104,3	12	11,6
Powiat konecki	461,6	601,9	140,3	205	72,4
Powiat starachowicki	353,5	486,5	133,0	23	7,4
Powiat opatowski	321,2	473,4	152,2	196	111,2
Powiat kielecki	290,5	378,5	88,0	467	54,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i systemu SL2014

Analizując powyższe dane stwierdzić należy, że występują w woj. świętokrzyskim duże różnicowania pomiędzy poszczególnymi powiatami w zakresie liczby miejsc wychowania przedszkolnego przypadającej na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat. Z drugiej strony, pozytywnie należy ocenić fakt, iż we wszystkich powiatach w analizowanym okresie czasu nastąpiła poprawa sytuacji w zakresie dostępności opieki przedszkolnej. Ale w i tym pozytywnym trendzie widoczne jest duże zróżnicowanie terytorialne, którego dodatkowym negatywnym aspektem, że największa poprawa wcale nie dotyczy tych powiatów, w których sytuacja pod względem liczby dostępnych miejsc przedszkolnych jest relatywnie najgorsza. W rezultacie pogłębieniu mogą ulegać dysproporcje pomiędzy poszczególnymi częściami województwa w odniesieniu do stopnia zapewnienia opieki przedszkolnej dzieciom w wieku 3-6 lat

W odniesieniu do oddziaływania interwencji w obszarze edukacji przedszkolnej w ramach RPOWŚ 2014-2020 również występują duże dysproporcje. Jednocześnie, pozytywną prawidłowością jest to, że spośród pięciu powiatów o największym stopniu oddziaływania wsparcia na zmianę sytuacji dostępności miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego aż 3 to powiaty, w których występuje najtrudniejsza sytuacja pod względem dostępności opieki przedszkolnej. Oznacza to, że w tych przypadkach relatywnie duża skala interwencji skierowana została do najbardziej potrzebujących obszarów.

Zamykając analizę dotyczącą sytuacji woj. świętokrzyskiego w aspekcie liczby miejsc wychowania przedszkolnego, warto odwołać się do zapisów „*Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego*”, która stanowi załącznik do Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. W dokumencie tym zwraca się uwagę na generalną poprawę sytuacji regionu, jednocześnie zwracając uwagę, że w porównaniu z innymi województwami, nadal sytuacja woj. świętokrzyskiego jest relatywnie niekorzystna pod względem dostępności miejsc wychowania przedszkolnego. W tym kontekście uprawnioną jest teza o utrzymywaniu się zapotrzebowania na wsparcie dotyczące tworzenia nowych miejsc przedszkolnych, choć skala potrzeb jest w tym zakresie na pewno mniejsza niż w momencie opracowywania założeń RPOWŚ 2014-2020 (i powinna być bez wątpienia monitorowana także w trakcie wdrażania Programu w przyszłej perspektywie finansowej).

REKOMENDACJA 6

Utrzymanie w przyszłym okresie finansowania wsparcia w zakresie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego przy jednoczesnym stosowaniu mechanizmów terytorialnego kierunkowania wsparcia, zapewnienia trwałości tworzonych miejsc wychowania przedszkolnego oraz prowadzeniu bieżącego monitoringu stopnia zaspokojenia potrzeb w zakresie wychowania przedszkolnego w województwie:

- a) Zapewnienie dostępności środków na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego (przy jednoczesnym zapewnieniu określonej części alokacji na rozwój i podnoszenie jakości oraz różnorodności oferty zajęciowej w placówkach wychowania przedszkolnego).
- b) Kierunkowanie terytorialne wsparcia na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego z uwzględnieniem takich parametrów jak: charakter obszaru (miejski / wiejski), wartość wskaźnika liczby miejsc wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat, intensywność wsparcia w okresie finansowania 2014-2020 (należy premiować obszary o najmniejszej skali intensywności wsparcia w RPOWŚ 2014-2020, lecz bez całkowitego wykluczania tych obszarów, które skorzystały ze wsparcia w bieżącym okresie finansowania; intensywność wsparcia powinna być mierzona jako wkład wsparcia RPOWŚ 2014-2020 w zmianę wartości wskaźnika dostępności miejsc

wychowania przedszkolnego).

- c) Wprowadzenie preferencji (w formie kryteriów premiujących) dla przedsięwzięć dotyczących tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w których deklarowane jest osiągnięcie trwałości dłuższej niż obligatoryjna.

Poza powyższymi efektami (ogólnymi oraz dotyczącymi poszczególnych obszarów edukacji) w badaniu jakościowym wskazywano dodatkowo na efekty mające mniej wymierny, a czasem także trudniej dostrzegalny, charakter, ale które pośrednio należy również traktować jako efekt interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020. Zwracano tutaj uwagę przede wszystkim na: wzrost świadomości w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych (tzw. efekt włączeniowy); ogólna poprawa dostępu do usług publicznych (czego formą jest poprawa dostępności infrastruktury edukacyjnej); zapewnienie uczniom – szczególnie w obszarze kształcenia zawodowego – do innowacyjnych metod i tematów nauczania; poprawa sytuacji uczniów na rynku pracy; zapewnienie dostępności zajęć dodatkowych zarówno dla uczniów szczególnie zdolnych, jak i mających określone deficyty edukacyjne; zmniejszenie zapotrzebowania na płatne wsparcie korepetycyjne; poszerzenie zakresu form terapii w przypadku placówek edukacji specjalnej (gdzie różnorodność zajęć i form terapii jest bardzo istotna).

W ramach analizy skuteczności interwencji przeprowadzono także analizę czynników, które wpływają na osiągnięte efekty, z uwzględnieniem charakterystyki uczestników projektów oraz specyfiki wykorzystywanych instrumentów wsparcia. Analizę tę przeprowadzono w wymiarze ilościowym i jakościowym.

W celu ilościowej identyfikacji czynników mających wpływ na osiągnięte efekty przeprowadzona została analiza statystyczna. Wykorzystane zostały w niej 2 zmienne zależne opisujące osiągnięte efekty:

- stopień kompleksowości uzyskanych efektów określony jako liczba efektów wskazanych przez uczestników projektów,
- wprowadzenie zmian w nauczaniu rozumiane jako wprowadzenie przynajmniej 1 z następujących zmian w nauczaniu: zmodyfikowanie doboru treści dydaktycznych,

zmodyfikowanie metod dydaktycznych, zmodyfikowanie doboru pomocy dydaktycznych, zmodyfikowanie systemu nauczania zawodu w wyniku uczestnictwa w projekcie.

Jako czynniki wykorzystane zostało 7 zmiennych niezależnych. Weryfikacja występowania zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a zmiennymi opisującymi efekty weryfikowana była na podstawie testów statystycznych χ^2 , U Manna-Whitneya, Kruskala-Wallisa lub współczynnika korelacji rangowej ρ Spearmana w zależności od poziomu pomiaru poszczególnych zmiennych. Wyniki przeprowadzonych analiz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wpływ czynników na efekty osiągnięte przez uczestników projektów

Zmienne niezależne (czynniki)	Zmienne zależne	
	Stopień kompleksowości uzyskanych efektów ⁷	Wprowadzenie zmian w nauczaniu ⁸
Najwyższy wskazany poziom kształcenia (wychowanie przedszkolne, szkoła podstawowa i gimnazjum, szkoła ponadpodstawowa)	x	x
Obszar kształcenia (wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna, przedmioty humanistyczne, języki obce, przedmioty matematyczno-przyrodnicze, edukacja zawodowa i inne)	x	x
Stopień awansu zawodowego	x	✓ ⁹
Wiek	x	x
Płeć	x	✓ ¹⁰
Wielkość miejscowości miejsca zatrudnienia	✓ ¹¹	x
Działanie w ramach, którego wzięto udział w projekcie	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami projektów; x - brak zależności, ✓ - występowanie zależności

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej analizy statystycznej nie występuje zależność pomiędzy zmiennymi opisującymi efekty a: poziomem kształcenia, obszarem kształcenia, wiekiem oraz Działaniem, w ramach którego wzięto udział w projekcie. Zidentyfikowano zależność pomiędzy stopniem awansu nauczyciela a wprowadzaniem zmian w nauczaniu. Najbardziej skłonna do

⁷ Liczba efektów wskazanych przez uczestników projektów (skala od 0 do 6)

⁸ Wprowadzenie przynajmniej 1 z następujących zmian w nauczaniu: zmodyfikowanie doboru treści dydaktycznych, zmodyfikowanie metod dydaktycznych, zmodyfikowanie doboru pomocy dydaktycznych, zmodyfikowanie systemu nauczania zawodu

⁹ $\chi^2=11,67$ $\alpha=0,05$ $p=0,009$

¹⁰ $\chi^2=9,98$ $\alpha=0,05$ $p=0,002$

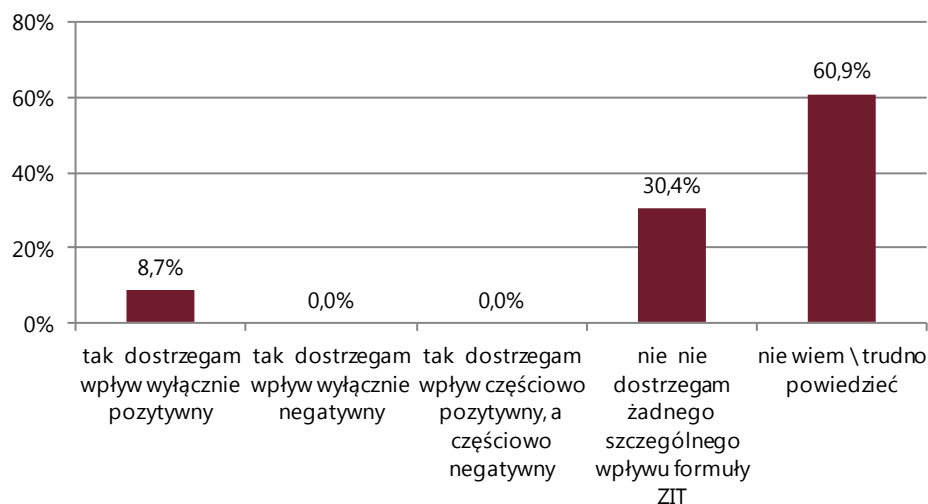
¹¹ ρ Spearmana=0,111 $\alpha=0,05$ $p=0,012$

wprowadzania zmian w nauczaniu była połączona kategoria nauczycieli bez stopnia awansu zawodowego oraz nauczycieli stażystów, natomiast najmniej skłonni do wprowadzania zmian są nauczyciele kontraktowi. Na wprowadzanie zmian w nauczaniu wpływ ma również płeć. Kobiety są bardziej od mężczyzn skłonne do wprowadzania zmian w procesie nauczania.

Zidentyfikowana została słaba zależność pomiędzy kompleksowością osiągniętych efektów a wielkością miejscowości miejsca zatrudnienia. Jest to zależność o charakterze dodatnim, co znaczy, iż mamy do czynienia z zależnością polegającą na tym, że im większa miejscowość miejsca zatrudnienia tym większa kompleksowość osiągniętych efektów.

W badaniu jakościowym z kolei zwracano uwagę na takie główne czynniki skuteczności realizowanych projektów jak: oparcie projektu o trafnie przeprowadzoną diagnozę problemową (co potwierdza wcześniejsze zalecenia dotyczące zwiększenia roli diagnozy w procesie oceny wniosków o dofinansowanie); zapewnienie kompleksowości wsparcia (szczególnie z uwzględnieniem elementów wsparcia niezwiązanych bezpośrednio z nauczaniem przedmiotowym); położenie nacisku na zdobywanie nowych kompetencji, a szczególnie – kwalifikacji; zapewnienie – w ramach kształcenia zawodowego – współpracy z sektorem przedsiębiorstw; poszerzenie – w ramach formuły wsparcia stypendialnego dla uczniów szczególnie zdolnych – katalogu instrumentów pomocowych o dodatkowe elementy (obozы naukowe, opieka tutorów itp.); stosowanie instrumentów indywidualizacji i różnicowania wsparcia dotyczących takich kwestii jak: liczba grup w projekcie, sposób przeprowadzenia diagnozy początkowej uczestników projektu, liczebność kadry prowadzącej zajęcia, zapewnienie możliwości indywidualnej pracy z uczniem / uczestnikiem. Stosowanie tego rodzaju elementów w ramach dofinansowanych przedsięwzięć powinno stanowić element oceny składanych wniosków o dofinansowanie.

Szczególnym czynnikiem skuteczności realizowanych przedsięwzięć może być stosowanie instrumentów terytorialnych. Realizacja projektów w obszarze edukacji w ramach różnych form współpracy terytorialnej może bowiem wpływać na ich jakość i efektywność w stosunku do projektów realizowanych odrębnie przez poszczególnych beneficjentów. Poniżej przedstawiono dane obrazujące opinie w tym zakresie realizatorom projektów prowadzonych w formule ZIT.

Wykres 27. Ocena wpływu realizacji projektu w formule ZIT na skalę efektów w projekcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; n=23, pytanie zadawane wyłącznie beneficjentom projektów w formule ZIT

Blisko jedna trzecia respondentów (30,4%) nie dostrzega, by wpływ realizacji projektu w formule ZIT na skalę efektów w projekcie faktycznie występował. Może to świadczyć o tym, że w przekonaniu realizatorów tego rodzaju projektów realizacja przedsięwzięcia w formule ZIT nie generuje żadnych dodatkowych korzyści (ale także szczególnych problemów). Warto jednak zwrócić uwagę, że dominujący wariant odpowiedzi (60,9%) wskazuje na brak możliwości dokonania przez respondentów rzetelnej oceny porównującej formułę ZIT i formułę, która nie uwzględnia stosowania instrumentu terytorialnego. Może to wynikać z faktu, że respondenci poza projektem w formule ZIT nie realizowali innych przedsięwzięć w ramach RPOWŚ 2014-2020 dotyczących edukacji, a tym samym nie mają wystarczającej wiedzy do dokonania porównań. Z drugiej strony, na etapie realizacyjnym projekty w formule ZIT rzeczywiście nie różnią się istotnie od tych, które dofinansowano w ramach ogólnowojejewódzkich naborów. Z kolei, co się tyczy trybu naborów, to przez fakt dominacji w formule ZIT trybu konkursowego (wyjątek w obszarze edukacji stanowi Działanie 6.6), również trudno mówić o znaczących różnicach pomiędzy ZIT, a pozostałym wsparciem (za wyjątkiem dodatkowego komponentu oceny zgodności ze Strategią ZIT)¹².

¹² Warto w tym miejscu przywołać wcześniejsze zalecenie o zwiększeniu zakresu stosowania trybu pozakonkursowego w ramach formuły ZIT w obszarze edukacji.

Jednocześnie jednak, możliwe jest że ewentualne korzyści wynikające ze stosowania formuły ZIT mogą mieć charakter wykraczający poza jednostkowe przedsięwzięcia i dlatego nie są one dostrzegane szczególnie mocno przez samych realizatorów projektów. W badaniu jakościowym zwrócono uwagę na takie elementy podkreślając znaczenie: zwiększonej puli środków finansowych przeznaczonych na rozwój obszaru funkcjonalnego; możliwości lepszego dopasowania projektów do specyfiki i potrzeb obszaru funkcjonalnego; stworzenia mechanizmu koordynacji interwencji realizowanej w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego; umożliwienia podmiotom realizującym projekty w ramach ZIT wymiany doświadczeń i dobrych praktyk dotyczących realizowanych przedsięwzięć.

REKOMENDACJA 7

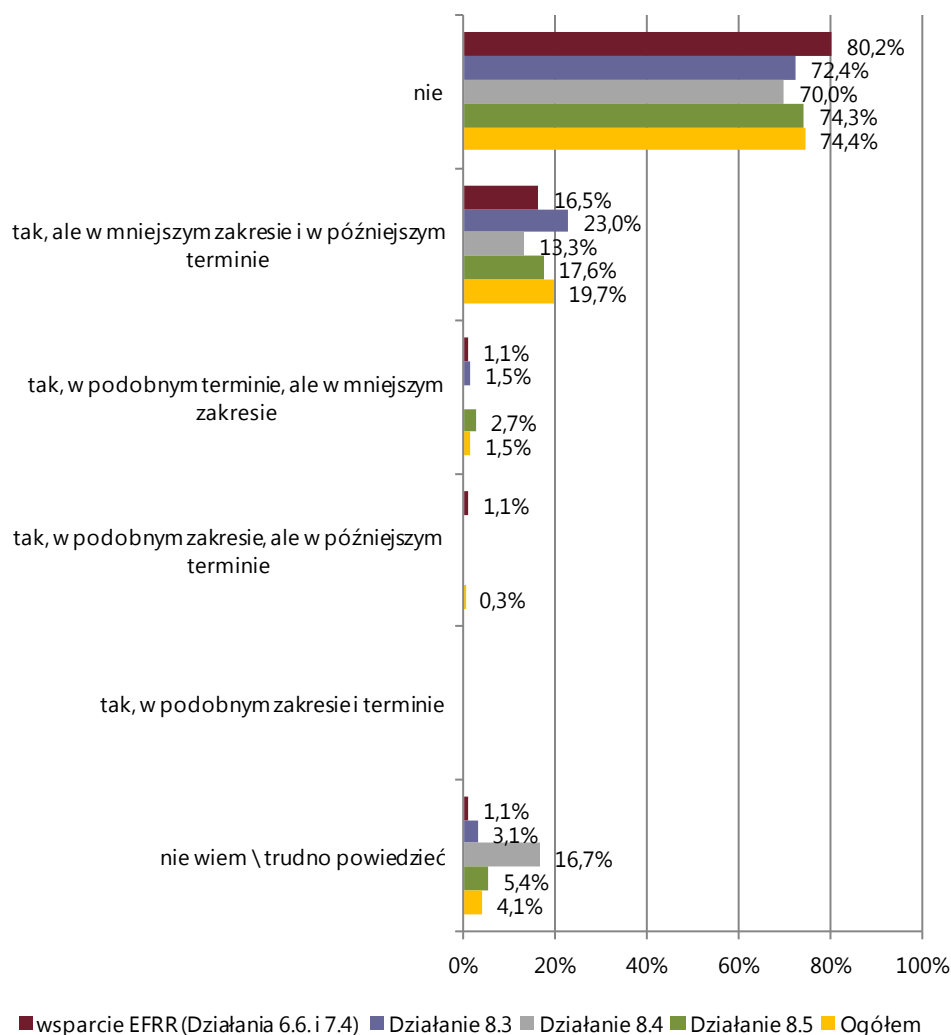
Premiowanie przedsięwzięć, w których uwzględnione są następujące czynniki sukcesu przedsięwzięć edukacyjnych:

- oparcie projektu o trafnie przeprowadzoną diagnozę problemową;
- zapewnienie kompleksowości wsparcia (szczególnie z uwzględnieniem elementów wsparcia niezwiązanych bezpośrednio z nauczaniem przedmiotowym);
- położenie nacisku na zdobywanie nowych kompetencji, a szczególnie – kwalifikacji;
- zapewnienie – w ramach kształcenia zawodowego – współpracy z sektorem przedsiębiorstw;
- poszerzenie – w ramach formuły wsparcia stypendialnego dla uczniów szczególnie zdolnych – katalogu instrumentów pomocowych o dodatkowe elementy (obozy naukowe, opieka tutorów itp.);
- stosowanie instrumentów indywidualizacji i różnicowania wsparcia dotyczących takich kwestii jak: liczba grup w projekcie, sposób przeprowadzenia diagnozy początkowej uczestników projektu, liczebność kadry prowadzącej zajęcia, zapewnienie możliwości indywidualnej pracy z uczniem / uczestnikiem.

Ostatni aspekt analizy skuteczności interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 dotyczy skali występowania tzw. efektu zdarzenia niezależnego. Efekt ten dotyczy sytuacji, w której działania projektowe i osiągnięcie założonych efektów byłyby możliwe także w sytuacji

nieotrzymania wsparcia. Relatywnie duża skala występowania efektu zdarzenia niezależnego świadczy o tym, że wsparcie nie zostało optymalnie zaadresowane i nie stworzono odpowiednich mechanizmów zabezpieczających przed taką dystrybucją środków finansowych, która nie jest niezbędna dla osiągnięcia założonych celów. Z kolei niewielka skala występowania omawianego efektu świadczy o tym, że przyjęty sposób kierowania pomocy był właściwy. Na poniższym wykresie przedstawiono wyniki oceny przez beneficjentów możliwości realizacji działań projektowych w przypadku nieotrzymania dofinansowania.

Wykres 28. Ocena możliwości realizacji działań projektowych w przypadku nieotrzymania dofinansowania



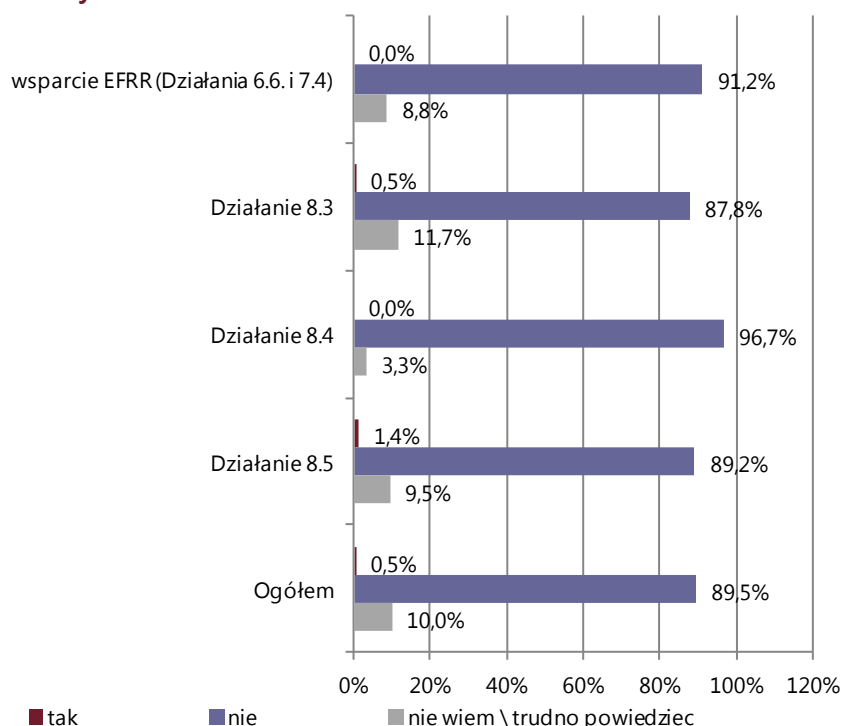
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; wsparcie EFRR (Działania 6.6. i 7.4) - n=91, Działanie 8.3 - n=196, Działanie 8.4 - n=30, Działanie 8.5 - n=74, Ogółem - n=391, pytanie zadawane osobom, które wskazały na występowanie co najmniej 1 efektu

Zdecydowanie dominujący wariant odpowiedzi (aż 74,4% wskazań na poziomie ogólnym) wskazuje na to, że skala występowania efektu zdarzenia niezależnego jest – co ocenić należy pozytywnie – relatywnie niewielka. Podkreślić przy tym należy, że dotyczy to w zbliżonym

stopniu wszystkich obszarów i rodzajów interwencji. Dodatkowym potwierdzeniem relatywnie niewielkiej skali występowania efektu zdarzenia niezależnego jest to, że drugi pod względem częstości wskazań jest wariant realizacji projektu, zarówno w okresie późniejszym, jak i mniejszym zakresie. Żaden z respondentów nie stwierdził, że bez wsparcia z RPOWŚ 2014-2020 planowane przedsięwzięcie byłoby realizowane w zakresie i terminie podobnym do pierwotnego.

Dodatkowo, beneficjentów zapytano o możliwość osiągnięcia przez nich zbliżonych efektów, lecz przy zaangażowaniu mniejszych środków finansowych.

Wykres 29. Ocena możliwości osiągnięcia w projekcie zbliżonych efektów przy zaangażowaniu mniejszych środków finansowych

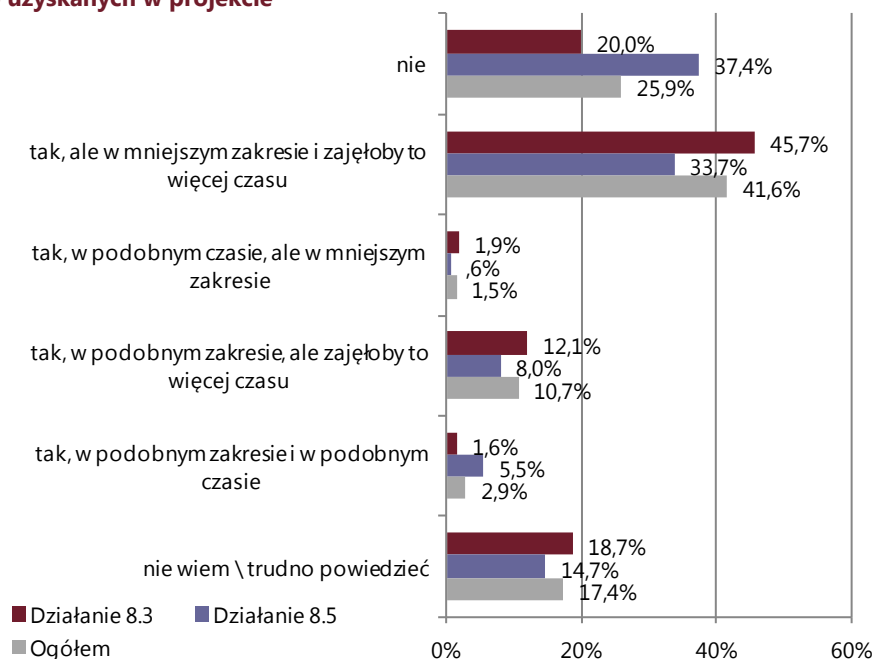


Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; wsparcie EFRR (Działania 6.6. i 7.4) - n=91, Działanie 8.3 - n=196, Działanie 8.4 - n=30, Działanie 8.5 - n=74, Ogółem - n=391, pytanie zadawane osobom, które wskazały na występowanie co najmniej 1 efektu

Powyższe dane potwierdzają relatywnie niewielką skalę występowania efektu zdarzenia niezależnego, gdyż nawet w sytuacji, gdy projekt otrzymałby wsparcie, ale w zmienionej kwocie, to osiągnięcie założonych efektów byłoby – w opinii beneficjentów – raczej niemożliwe. W tym przypadku również ocena w ramach poszczególnych obszarów i rodzajów interwencji jest mocno zbliżona.

Powyższa ocena odnosi się do realizatorów projektów, co sprawia, że możliwe jest pewne zaniżenie przez respondentów skali występowania efektu zdarzenia niezależnego. Dlatego też uzupełniająco podjęto kwestię możliwości osiągnięcia przez ostatecznych odbiorców pomocy efektów podobnych do tych uzyskanych w projekcie, bez otrzymania wsparcia. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej.

Wykres 30. Ocena przez uczestników projektów możliwości osiągnięcia bez uzyskania wsparcia efektów podobnych do uzyskanych w projekcie



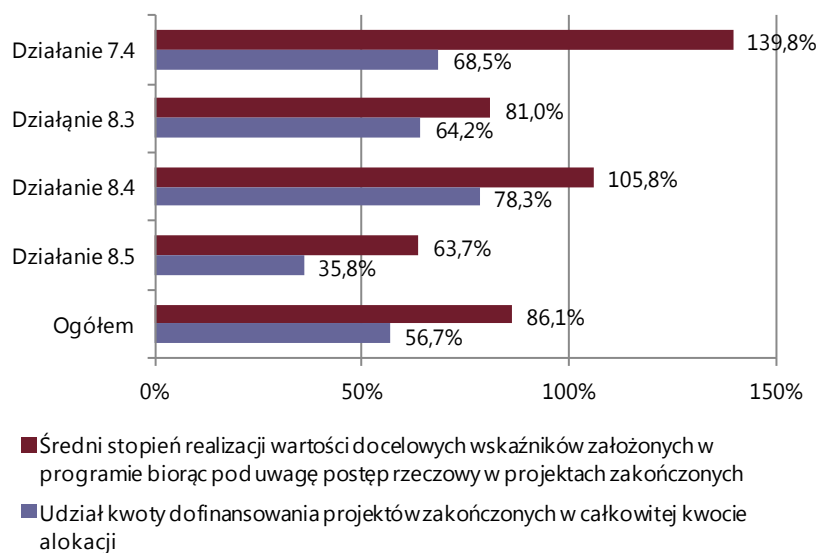
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=315, Działanie 8.5 – n=163, Ogółem – n=478; pytanie zadawane osobom, które nie wskazały na brak efektów

Choć w przypadku uczestników projektów w ramach Działania 8.3 i 8.5 przekonanie o niezbędności otrzymanego wsparcia jest mniejsze niż miało to miejsce w badaniu beneficjentów, to nadal mówić możemy o tym, że skala występowania efektu zdarzenia niezależnego nie osiągnęła poziomu, który wskazywałby na niewłaściwe zaadresowanie pomocy. Dominującym wariantem odpowiedzi jest ten wskazujący na osiągnięcie zbliżonych efektów bez uzyskania wsparcia, ale w mniejszym zakresie i dłuższym czasie (41,6% wskazań na poziomie ogólnym), ale jednocześnie co czwarty respondent (25,9% wskazań) w ogóle nie widzi możliwości osiągnięcia podobnych efektów bez uzyskania wsparcia. Z występowaniem pełnego efektu zdarzenia niezależnego mamy do czynienia tylko w przypadku 2,9% badanych, którzy wskazali, że nawet bez otrzymania wsparcia projektowego osiągnęliby efekty w podobnym zakresie i czasie (warto

przy tym zauważyć, że w większym stopniu dotyczy to wsparcia w obszarze edukacji zawodowej niż przedszkolnej, czy ogólnej).

Powyższe wnioski znalazły swoje potwierdzenie także w wynikach badania jakościowego, gdzie przedstawiciele szkół i placówek oświatowych objętych wsparciem podkreślali, że bez otrzymanej pomocy w ramach projektu z RPOWŚ 2014-2020 realizacja określonych działań byłaby niemożliwa. Pojawiały się nawet opinie (dotyczące szkoły prowadzonej przez stowarzyszenie), że bez otrzymanego wsparcia zagrożone byłoby w ogóle funkcjonowanie szkoły. W szczególności natomiast podkreślano znaczenie interwencji dla realizacji w szkołach i placówkach działań o charakterze niestandardowym i dodatkowym, ale jednocześnie znacząco podnoszącym potencjał szkoły / placówki oświatowej i jakość prowadzonego kształcenia.

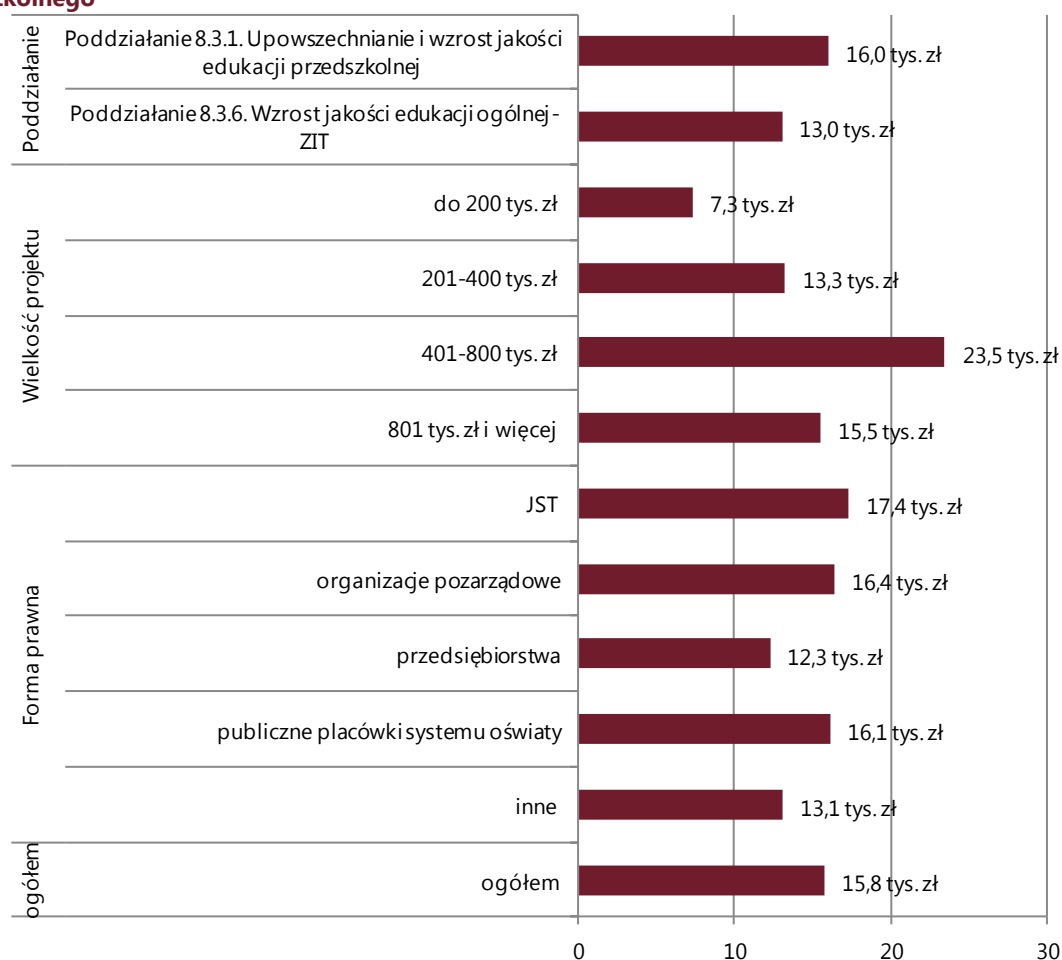
Końcowa część niniejszego podrozdziału poświęcona jest analizom efektywnościowym. W pierwszej kolejności przedstawione zostało porównanie skali postępu rzeczowego reprezentowanego przez średni stopień realizacji założonych w Programie wartości docelowych wskaźników w projektach zakończonych oraz postępu finansowego reprezentowanego przez udział kwoty dofinansowania projektów zakończonych w całkowitej kwocie alokacji. Oznaką występowania zgodnego z zakładanym poziomem efektywności kosztowej jest osiągnięcie zbliżonej skali postępu rzeczowego i finansowego. Jeśli skala postępu rzeczowego jest wyższa, oznacza to, iż mamy do czynienia z wyższym niż zakładany poziomem efektywności kosztowej ponieważ ponoszone nakłady doprowadzają do proporcjonalnie wyższych efektów rzeczowych. Odwrotnie – jeśli skala postępu rzeczowego jest niższa, wskazuje to na niższą niż zakładana efektywność kosztową, ponieważ ponoszone nakłady przyczyniają się do osiągnięcia proporcjonalnie niższego postępu rzeczowego. W analizie uwzględniono wyłącznie projekty zakończone, ponieważ tylko w ich przypadku można mieć pewność, iż poniesiona została całość nakładów, a skala osiągniętych efektów jest ostateczna lub bliska ostatecznej, ponieważ mogą mieć miejsce przypadki kiedy to rezultaty są osiągnięte w pewnym odstępie czasowym od zakończenia realizacji. Skutkiem tego podejścia jest brak możliwości uwzględnienia w analizie Działania 6.6, w którym realizowany projekt nie został jeszcze zakończony. Wyniki przeprowadzonych analiz przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 31. Porównanie skali postępu rzeczowego i finansowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014 oraz zapisów SZOOP RPO WŚ 2014-2020

W przypadku wszystkich analizowanych Działań oraz w ujęciu ogółem skala postępu rzeczowego (średni stopień realizacji założonych w Programie wartości docelowych wskaźników w projektach zakończonych) przewyższa skalę postępu finansowego (udział kwoty dofinansowania projektów zakończonych w całkowitej kwocie alokacji). Sytuację tę należy ocenić pozytywnie, ponieważ skalę osiągniętych efektów można ocenić jako wyższą w stosunku do zakładanego przy ustalaniu wartości docelowych wskaźników poziomu efektywności kosztowej. Efektywność kosztowa jest w konsekwencji wyższa niż zakładana. Najwyższa w stosunku do zakładanej efektywność występuje w Działaniu 7.4, z kolei najniższa jest ona w Działaniu 8.3, choć w przypadku tego obszaru interwencji również stosunek nakładów do efektów jest korzystniejszy niż założono na etapie programowania.

W celu oceny efektywności kosztowej, na podstawie danych dotyczący postępu realizacji wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie* oraz kwot dofinansowania w poszczególnych projektach dokonana została analiza kosztu utworzenia miejsca wychowania przedszkolnego. Na poniższym wykresie przedstawiona została kwota dofinansowania przypadająca na 1 utworzone w projekcie miejsce wychowania przedszkolnego.

Wykres 32. Średnia kwota dofinansowania przypadająca na 1 utworzone w projekcie miejsce wychowania przedszkolnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych systemu SL2014; Poddziałanie 8.3.1. Upowszechnianie i wzrost jakości edukacji przedszkolnej - n=53; Poddziałanie 8.3.6. Wzrost jakości edukacji ogólnej-ZIT - n=5; do 200 tys. zł - n=12; 201-400 tys. zł - n=21, 401-800 tys. zł - n=20, 801 tys. zł i więcej - n=5, JST - n=25, organizacje pozarządowe - n=11, przedsiębiorstwa - n=11, publiczne placówki systemu oświaty - n=7, inne - n=4, ogółem - n=58

W analizowanych projektach na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego przypada kwota dofinansowania w wysokości 15,8 tys. zł. Nieco wyższa efektywność występuje w projektach realizowanych w formule ZIT, w ich przypadku na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego przypada 13,0 tys. zł. W przypadku zwykłego trybu konkursowego stosowanego w Poddziałaniu 8.3.1 na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego przypada 16,0 tys. zł. Obserwuje się również zróżnicowanie poziomu efektywności pod względem wielkości projektu mierzonej całkowitą jego wartością. Wyższą efektywność obserwuje się w projektach mniejszej wartości – do 200 tys. zł oraz od 201 do 400 tys. zł. W ich przypadku na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego przypada odpowiednio 7,3 tys. zł i 13,3 tys. zł. W projektach większych – o wartości od 401 do 800 tys. zł na 1 miejsce wychowania przedszkolnego przypada kwota dofinansowania w wysokości 23,5 tys. zł. Taki stan rzeczy może wynikać z kompleksowości

działań podejmowanych w większych projektach. Projekty niższej wartości, w których sprawozdawane są stworzone miejsca wychowania przedszkolnego mogą polegać przede wszystkim na tworzeniu tego rodzaju miejsc, natomiast w projektach większych bardziej prawdopodobne jest podejmowanie dodatkowych działań poza utworzeniem miejsc wychowania przedszkolnego. Przez to kwota dofinansowania przypadająca na 1 miejsce wychowania przedszkolnego jest wyższa i w mniejszym stopniu oddaje realny koszt stworzenia miejsca.

Jeśli chodzi o formę prawną beneficjentów, to z najwyższą efektywnością mamy do czynienia w projektach realizowanych przez przedsiębiorstwa, w ich przypadku na 1 miejsce wychowania przedszkolnego przypada dofinansowanie w kwocie 12,3 tys. zł. Z kolei z najniższą efektywnością mamy do czynienia w projektach realizowanych przez JST oraz publiczne placówki oświatowej, w których na 1 miejsce wychowania przedszkolnego przypada dofinansowanie w kwocie odpowiednio 16,4 tys. zł oraz 16,1 zł. Zróżnicowanie to również może wynikać z kompleksowości działań podejmowanych w projektach.

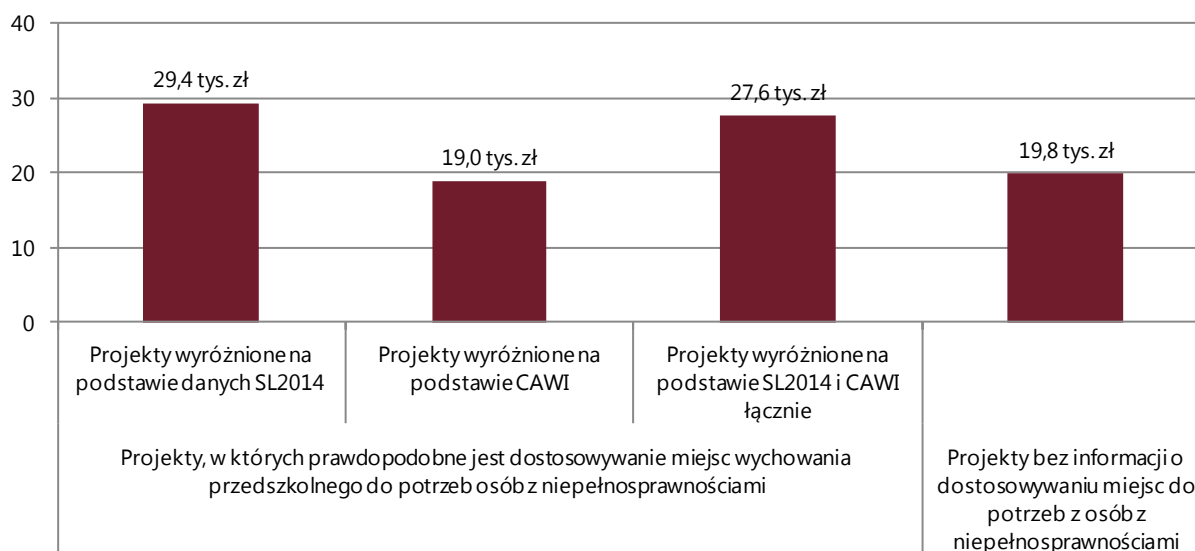
Analizą objęto również efektywność kosztową dostosowania miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. W systemie sprawozdawczości nie występują wskaźniki odnoszące się wprost do dostosowywania miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W związku z tym przeprowadzone zostało wnioskowanie pośrednie w oparciu o różnicę w efektywności kosztowej utworzenia miejsca wychowania przedszkolnego w projektach, w których prawdopodobne jest dostosowywanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz w projektach oraz w projektach w przypadku których nie ma informacji o dostosowywaniu miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekty, w których prawdopodobne jest dostosowywanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami identyfikowane były na dwa sposoby:

- na podstawie danych SL2014 – projekty w których jednocześnie tworzono miejsca wychowania przedszkolnego i dostosowywano obiekty do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (11 projektów),
- na podstawie badania CAWI z beneficjentami – projekty, w przypadku których respondenci wskazywali na podejmowanie działań w postaci dostosowania istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami i/lub

realizacji dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym (4 projekty).

Na kolejnym wykresie przedstawiono wyniki porównania kwoty dofinansowania przypadającej na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego.

Wykres 33. Średnia kwota dofinansowania przypadająca na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych systemu SL2014 oraz wyników badania CAWI z beneficjentami

W projektach, w przypadku których prawdopodobne jest dostosowywanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami kwota dofinansowania przypadająca na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego wynosi 27,6 tys. zł, natomiast w przypadku projektów, dla których nie ma informacji wskazujących na przeprowadzanie dostosowania jest ona wyraźnie niższa i wynosi 19,8 tys. Obserwowana różnica w kwocie 7,8 tys. zł może wynikać z dostosowywania tworzonych miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co generuje dodatkowe koszty, które nie są konieczne w projektach, gdzie tego rodzaju dostosowań się nie przeprowadza. W projektach, w których prawdopodobne jest dostosowywanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb osób niepełnosprawnościami wyróżnionych na podstawie SL2014 na 1 utworzone miejsce przypada 29,4 tys. zł kwoty dofinansowania, natomiast w przypadku projektów wyróżnionych na podstawie badania CAWI jest ona o ponad 10 tys. zł niższa i wynosi blisko 19 tys. zł. Różnica ta może wynikać z charakteru przeprowadzanych dostosowań. W projektach wyróżnionych na

podstawie CAWI tylko w 1 przypadku sprawozdawany był wskaźnik dot. dostosowywania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawności (stanowiący o wyróżnieniu projektu na podstawie SL2014), co wskazuje, iż przeprowadzane były innego rodzaju – być może mniej kosztochłonne – dostosowania. Odpowiednie przygotowanie obiektu może być jednak w wielu przypadkach elementem niezbędnym dla dostosowania miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, dlatego uznać należy iż, przeprowadzanie dostosowań ma istotny wpływ na efektywność kosztową, przy czym dodatkowe koszty są w tym przypadku w pełni uzasadnione.

7.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZY- I WEWNĄTRZPROGRAMOWA INTERWENCJI W OBSZARZE EDUKACJI W RAMACH RPOWŚ 2014-2020

W niniejszej części raportu przeprowadzono ocenę dotyczącą komplementarności międzyprogramowej oraz wewnątrzprogramowej (pomiędzy EFRR i EFS) interwencji dotyczącej obszaru edukacji realizowanej w ramach RPOWŚ 2014-2020.

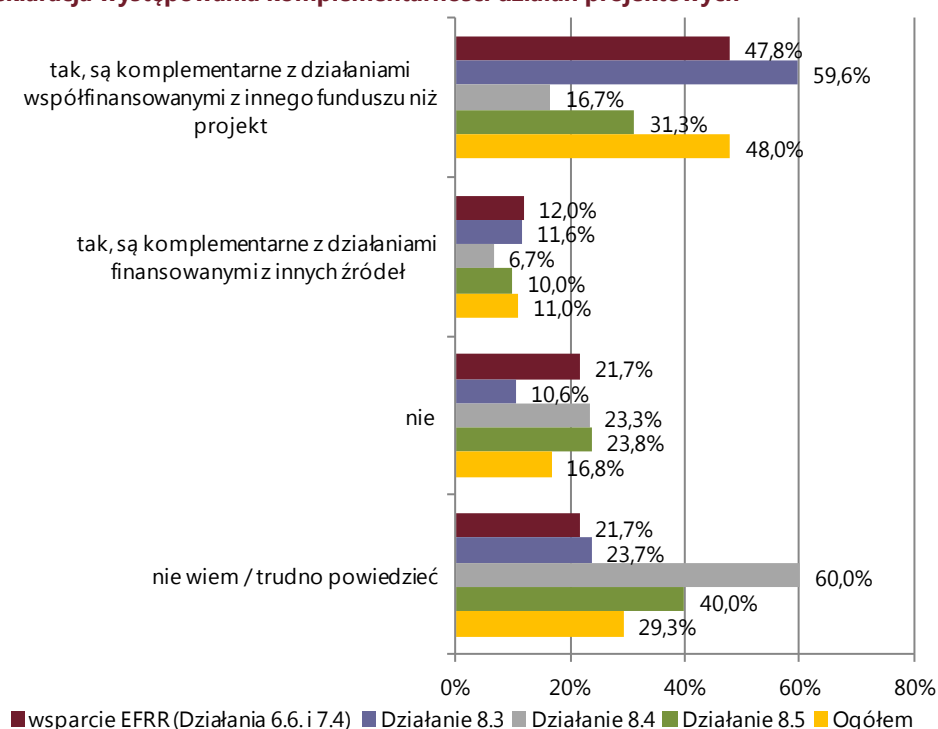
W przypadku komplementarności międzyprogramowej, w samym Programie (a mówiąc bardziej precyzyjnie w SZOOP), wskazano na fakt powiązania poszczególnych rodzajów interwencji z innymi rodzajami wsparcia, wskazując przede wszystkim na PO WER, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, czy Erasmus. W badaniu jakościowym uzupełniono katalog powiązań wskazując dodatkowo m.in. na takie rodzaje wsparcia i inicjatywy pomocowe dostępne dla projektodawców z obszaru woj. świętokrzyskiego i dotyczące obszaru edukacji jak: Ogólnopolska Sieć Edukacyjna, Program Cyfrowa Szkoła, Centrum Mistrzostwa Informatycznego, Maluch+, wsparcie ze środków Ministerstwa Sportu na dofinansowanie budowy boisk i sal gimnastycznych, PFRON, projekt pn. „Wspieranie podnoszenia jakości edukacji włączającej” sporządzony na wniosek Ministra Edukacji Narodowej, w ramach Programu Wsparcia Reform Strukturalnych Komisji Europejskiej, Program Edukacja powstały na mocy międzynarodowej umowy dotyczącej wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014-2021, zawartej pomiędzy Islandią, Księstwem Lichtensteinu i Królestwem Norwegii a Rzeczpospolitą Polską,, Program eTwinning, Program „Dostępna Szkoła”, programy edukacyjne finansowane przez podmioty komercyjne.

Generalnie jednak podkreślano, że w relacji do RPOWŚ 2014-2020 wszelkie identyfikowane inicjatywy nie mają charakteru konkurencyjnego, trudno je też traktować w kategoriach

ewentualnego dublowania pomocy, nawet jeśli zakres i charakter oferowanego wsparcia jest zbliżony. Wynika to z faktu, że zapotrzebowanie w sektorze edukacji na wszelkie inicjatywy pomocowe jest tak duże, że duża ilość dostępnych form pomocy powinna być oceniana pozytywnie. Problemem jest w tym przypadku ewentualna doraźność działań podejmowanych w szkołach w oparciu o wsparcie w formule projektowej, a nie stałe finansowanie ze strony organu prowadzącego.

O kwestię komplementarności zapytano także samych projektodawców. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej.

Wykres 34. Deklaracja występowania komplementarności działań projektowych



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; wsparcie EFRR (Działania 6.6. i 7.4) - n=92, Działanie 8.3 - n=198, Działanie 8.4 - n=30, Działanie 8.5 - n=80, Ogółem - n=400, pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość realizatorów projektów (48%) deklaruje występowanie komplementarności ich przedsięwzięcia z projektami finansowanymi z ich źródeł, przy czym chodzi tu o finansowanie z innego funduszu niż projekt. Innymi słowy, w przypadku badanych przedsięwzięć dominuje komplementarność międzyfunduszową.

Komplementarność międzyfunduszowa jest wspierana w ramach interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 przede wszystkim w odniesieniu do EFRR (Działanie 7.4), gdzie

sformułowano kryterium dotyczące tego, by inwestycje z EFRR z dziedziny edukacji możliwe były wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS. Analizując zapisy wniosków o dofinansowanie w ramach tego Działania znajdujemy potwierdzenie takiej komplementarności – w większości projektodawcy deklarują powiązanie swoich przedsięwzięć właśnie z planowanymi działaniami finansowanymi z EFS.

Jednocześnie, w badaniu jakościowym podkreślano różnego rodzaju trudności dotyczące zapewnienia komplementarności międzyfunduszowej, co uzasadniałoby w przyszłym okresie finansowania wprowadzenie dodatkowych rozwiązań w tym zakresie.

REKOMENDACJA 8

Podjęcie w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zwiększenie komplementarności międzyfunduszowej:

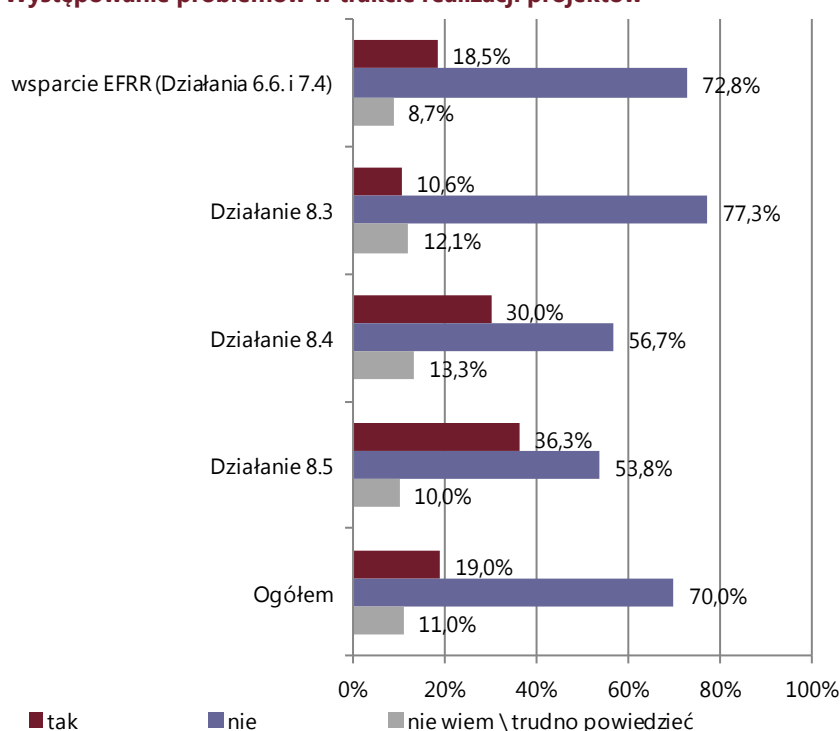
- a) Zwiększenie – w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS – możliwości dofinansowania działań inwestycyjnych, poprzez podwyższenie obecnego dopuszczalnego poziomu cross-financingu (przy założeniu, że takie rozwiązanie będzie możliwe w kontekście regulacji na poziomie wspólnotowym i krajowym oraz z uwzględnieniem założeń regionalnych, które również mogą warunkować wysokość dopuszczalnego poziomu cross-financingu lub wartości środków trwałych). W przypadku edukacji zawodowej zapewnienie odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego dla realizacji działań zorientowanych na podwyższenie poziomu wiedzy / uzyskanie kwalifikacji jest niezbędne dla skuteczności tych działań.
- b) W przypadku utrzymania podejścia bieżącego polegającego na próbie wiązania projektów współfinansowanych z EFRR i EFS – wprowadzenie rozwiązania bazującego na „miękkiej”, a nie obligatoryjnej komplementarności międzyfunduszowej. W ramach tego rozwiązania projektodawca otrzymujący wsparcie w ramach jednego funduszu otrzymywałby „premię” w postaci otrzymania preferencji na etapie aplikowania o wsparcie (przy spełnieniu wymaganych kryteriów wyboru projektów) z drugiego funduszu.

7.5 BARIERY I TRUDNOŚCI W REALIZACJI PROJEKTÓW Z OBSZARU EDUKACJI

W ramach niniejszego podrozdziału przeprowadzono analizę dotyczącą barier i trudności w realizacji w ramach RPOWŚ projektów z obszaru edukacji, odpowiadając tym samym na pytanie badawcze dotyczące zarówno rzeczonych barier i trudności, jak i podejmowanych w odniesieniu do nich działań zaradczych.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane obrazujące skalę występowania problemów trakcie realizacji projektów.

Wykres 35. Występowanie problemów w trakcie realizacji projektów

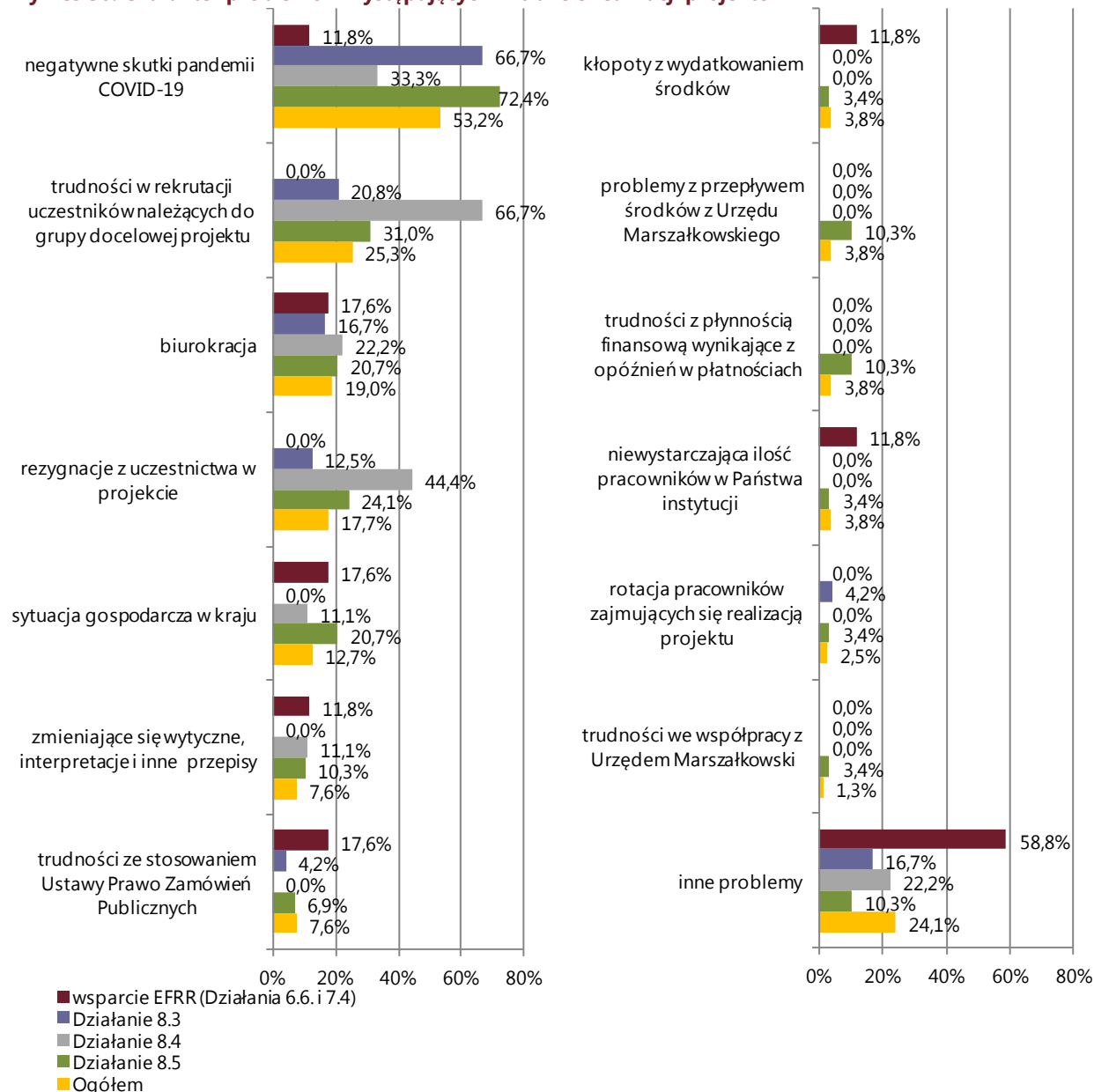


Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; wsparcie EFRR (Działania 6.6. i 7.4) - n=92, Działanie 8.3 - n=198, Działanie 8.4 - n=30, Działanie 8.5 - n=80, Ogółem - n=400

Jak się okazuje, w przypadku większości przedsięwzięć mamy do czynienia z brakiem problemów w trakcie realizacji projektu. Oczywiście nie oznacza to braku jakichkolwiek trudności, raczej brak takich problemów, które w sposób znaczący wpłynęły na przebieg realizacji projektu i skalę osiągniętych efektów. Z największą skalą zjawiska występowania problemów realizacyjnych mamy do czynienia w przypadku Działań współfinansowanych z EFRR oraz Działania 8.3 – w obu przypadkach odsetek beneficjentów deklarujących występowanie problemów przekroczył 70%. W przypadku Działań: 8.4 i 8.5 odsetek wskazań dotyczących występowania problemów w realizacji projektów wyniósł nieco ponad 50%.

Respondentów, którzy potwierdzili występowanie problemów realizacyjnych w ramach swoich przedsięwzięć dotyczących obszaru edukacji i współfinansowanych ze środków RPOWŚ 2014-2020 poproszono o doprecyzowanie charakteru tych problemów. Poniżej przedstawiono zestawienie deklarowanych trudności.

Wykres 36. Charakter problemów występujących w trakcie realizacji projektów



Źródło: opracowanie własne na podstawie badania Mixed-mode z beneficjentami; wsparcie EFRR (Działania 6.6. i 7.4) - n=17, Działanie 8.3 - n=24, Działanie 8.4 - n=9, Działanie 8.5 - n=29, Ogółem - n=79; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%; pytanie zadawane osobom, które zadeklarowały występowanie problemów

W odniesieniu do całości interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 dominujące znaczenie okazały się mieć problemy związane z negatywnymi skutkami pandemii

COVID-19, które ponad połowy (53,2%) projektów, przy czym w szczególności chodzi tutaj o przedsięwzięcia realizowane w ramach Działań: 8.3 i 8.5. Z jednej strony pokazuje to, w jaki istotny sposób pandemia oddziałuje na realizację interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020, z drugiej jednak strony, skoro najpoważniejszy okazuje się problem, który nie jest w sposób bezpośredni związany z samym zakresem wsparcia, czy sposobem jego wdrażania, to świadczy to pozytywnie o założeniach interwencji, funkcjonującym systemie realizacji, ale także potencjale samych projektodawców. Działania zaradcze podejmowane w odniesieniu do niniejszego problemu dotyczyły przede wszystkim: wydłużenia okresu realizacji projektów, zmiany sposobu realizacji zadań projektowych (prowadzenia ich w formule zdalnej), czy stosowania określonych elementów rygorystycznego reżimu sanitarnego. Działania te ocenić pozytywnie w kontekście ich adekwatności do trudności, jakie spowodowała pandemia COVID-19. Jednocześnie, podkreślić należy, że zmiany wprowadzane w ramach Programu (częściowo uwarunkowane wprowadzeniem regulacji centralnych) pozwoliły zmniejszyć skalę negatywnego oddziaływania pandemii COVID-19 na przebieg projektów, szczególnie tych, które bazują na uczestnictwie odbiorców wsparcia. Chodzi tutaj przede wszystkim o możliwość zmiany ram czasowych projektu, czy modyfikację sposobu realizacji poszczególnych zadań.

Drugi najważniejszy problem również dotyczy przede wszystkim wsparcia w ramach EFS, ze szczególnym uwzględnieniem Działania 8.3. Chodzi tutaj o problemy związane z rekrutacją (66,7% realizatorów projektów wskazało na tę kwestię) i utrzymaniem (44,4%) uczestników projektów. Z deklaracji respondentów wynika, że wśród podejmowanych działań zaradczych zdecydowano się przede wszystkim na: podejmowanie dodatkowych działań rekrutacyjnych, niejednokrotnie wspomaganych dodatkowymi działaniami informacyjno-promocyjnymi; utrzymywanie kontaktu i działania motywujące adresowane do uczestników projektów lub ich opiekunów; wydłużanie okresu realizacji projektu. Relatywnie duża skala problemów dotyczących uczestnictwa w projektach współfinansowanych z EFS może częściowo wynikać z faktu, że na etapie aplikowania o wsparcie wymagane lub premiowane jest uczestnictwo w projekcie przedstawicieli grup docelowych określonych cechach (lub ich konfiguracjach), które mogą utrudniać skuteczną rekrutację. W przyszłym okresie finansowania należałoby rozważyć – w miarę możliwości – ograniczenie stosowania tego rodzaju wymagań i preferencji.

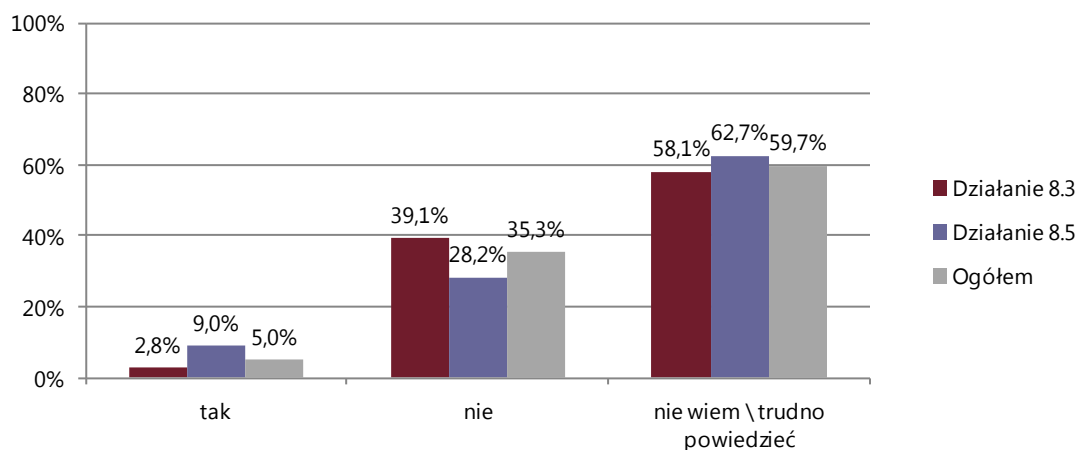
W przypadku wsparcia w ramach EFRR szczególnie istotne okazały się problemy „niesklasyfikowane” (58,8% wskazań), co świadczy o dużej różnorodności i specyficznym

charakterze tych trudności. W ramach tych „innych” problemów akcentowano przede wszystkim kwestie związane ze pozyskaniem i współpracą z wykonawcami usług (gł. budowlanych) oraz zmianami cen kupowanych usług i materiałów.

Mniej więcej jedna piąta (19% wszystkich realizatorów projektów) respondentów wskazała na to, że problemem utrudniającym realizację projektów jest biurokracja. Problem ten traktować należy jako horyzontalny, tj. niemający charakteru specyficznego dla interwencji w obszarze edukacji, przy czym podkreślić należy, że w przypadku tego rodzaju wsparcia mamy do czynienia z dodatkowymi obciążeniami administracyjnymi związanymi z funkcjonowaniem szkół i placówek oświatowych, dlatego też całościowa skala problemów biurokratycznych może być w przypadku projektów w obszarze edukacji relatywnie większa. Tym bardziej, że na występowanie problemów biurokratycznych wskazują pośrednio także ci respondenci, którzy akcentowali problem zmieniających się wytycznych, interpretacji i innych przepisów (7,6%), których również w obszarze edukacji jest szczególnie dużo.

Identyfikację problemów w badaniu ilościowym podjęto także w odniesieniu do uczestników projektów, prosząc ich o wskazanie, czy podczas ich udziału w projekcie doświadczyli oni określonych problemów.

Wykres 37. Występowanie problemów podczas udziału w projekcie



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z uczestnikami; Działanie 8.3 – n=327, Działanie 8.5 – 177, Ogółem – n=504

Tylko co dwudziesty respondent wskazał na występowanie określonych problemów w projekcie, w którym uczestniczył. Najczęściej wskazywano na problemy lub trudności związane z niedogodnym planem zajęć przewidzianych w projekcie, czy kwestiami techniczno-

informatycznymi, jednak zdecydowanie najpowszechniejsze okazały się, tak jak w przypadku beneficjentów, problemy wynikające z pandemii COVID-19.

W badaniu jakościowym generalnie wskazywano na problemy realizacyjne podobne do tych, które zidentyfikowano powyżej. Wyniki badania jakościowego pozwalają jednak na pogłębienie analizy pewnych aspektów najczęściej występujących trudności. I tak, w przypadku problemów wynikających z pandemii COVID-19 wskazywano np. na to, że działanie zaradcze (trudne do uniknięcia i jak najbardziej uzasadnione) polegające na przesunięciu realizacji działań projektowych może doprowadzić do późniejszych trudności w osiągnięciu wszystkich zaplanowanych zadań (przykładowo, jeśli dany realizator projektu przewidział realizację staży w horyzoncie dwuletnim, to w chwili obecnej będzie musiał skumulować całość staży w krótszym czasie). Z kolei, w kontekście problemów z rekrutacją uczestników projektów, zwracano uwagę, że w szczególności dotyczy to zajęć nie dotyczących bezpośrednio określonych przedmiotów nauczania, tylko zajęć pozapredmiotowych (np. zajęć z psychologiem).

Na potrzeby identyfikacji barier i trudności w realizacji projektów z obszaru edukacji w RPOWŚ 2014-2020 przeprowadzono także analizę informacji zawartych we wnioskach o płatność, które dotyczą kwestii problemów napotkanych w trakcie realizacji projektu. Informacje te pozostają spójne z powyższymi wnioskami, zarówno w tym sensie, że w wielu przypadkach nie wskazywano na występowanie jakichkolwiek problemów, jak i ze względu na charakter deklarowanych problemów.

REKOMENDACJA 9

Podejmowanie w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zniwelowanie skali problemów dotyczących uczestnictwa w projektach:

- a) Wprowadzenie określonych rozwiązań na etapie oceny i wyboru projektów, których celem jest zmniejszenie ryzyka trudności z rekrutacją i utrzymaniem w projekcie jego uczestników:
 - Ograniczenie – w miarę możliwości – stosowania kryteriów dostępu i premiujących, które dotyczą szczegółowych charakterystyk grup docelowych.
 - Zwiększenie wagi punktowej i/lub wyodrębnienie kryterium dotyczącego rekrutacji grupy docelowej.

- Premiowanie przedsięwzięć realizowanych przez podmioty spełniających warunków doświadczenia w pracy z grupą docelową, której dotyczy projekt na obszarze, na którym ma być realizowany planowany projekt.
- b) Stworzenie mechanizmów zwiększających sprawność procesów rekrutacyjnych – baza praktyk dla projektów z obszaru edukacji zawodowej.

7.6 STOPIEŃ REALIZACJI WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW REZULTATU

W ramach badania Mixed-Mode z beneficjentami prowadzony był pomiar postępu realizacji trzech wskaźników rezultatu:

- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS,
- Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych,
- Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

O podanie wartości osiągniętych od początku realizacji projektu proszeni byli realizatorzy projektów, którzy sprawozdawali w ramach SL2014 wskaźniki produktu analogiczne do wymienionych wyżej wskaźników rezultatu, nie sprawozdając jednocześnie wartości samych wskaźników rezultatu. Chodzi tu o następujące wskaźniki produktu::

- Liczba utworzonych miejsc w wyniku realizacji projektów,
- Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych,
- Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wyniki pomiaru wartości wskaźników. Ze względu na sposób doboru próby (badanie było realizowane z unikalnymi beneficjentami – respondenci realizujący więcej niż 1 projekt udzielali odpowiedzi w stosunku do tylko 1 projektu) oraz niewypełnienie ankiet przez wszystkich realizatorów projektów mimo monitów telefonicznych, prezentowane wartości dotyczą tylko części projektów. Należy spodziewać się, iż rzeczywista realizacja wskaźników na poziomie Programu kształtuje się na wyższym poziomie niż wskazano to w poniższej tabeli.

Tabela 5. Wartości wybranych wskaźników rezultatu dla Działania 8.3

Nazwa wskaźnika rezultatu	Dane sprawozdane w ramach badania Mixed-mode			Postęp realizacji wskaźnika na podstawie danych z badania Mixed-mode oraz SL2014	
	Zrealizowana liczebność próby – liczba beneficjentów sprawozdających wartości	Wartość osiągnięta wskaźnika	Udział wartości osiągniętej wskaźnika rezultatu w wartości osiągniętej analogicznego wskaźnika produktu (w %)	Wartość osiągnięta wskaźnika	Stopień realizacji wartości docelowej
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	50	1476	98,2% ¹³	1476	100,6%
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	59	97	99,0% ¹⁴	152 szt. (98,7%) ¹⁵	101,8%
Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	44	74	100,0% ¹⁶	118 szt. (100,0%) ¹⁷	103,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami oraz danych SL2014

W ramach badania Mixed-Mode z beneficjentami 50 beneficjentów sprawozdało, iż 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS funkcjonowało 1476 miejsc wychowania przedszkolnego, co stanowi 98,2%¹⁸ sprawozdanych przez tych beneficjentów utworzonych

¹³ % liczby dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego

¹⁴ % liczby szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych

¹⁵ Przy obliczaniu wartości osiągniętej wskaźnika w ujęciu procentowym wykorzystano 154 jako liczbę szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Jest to wartość osiągnięta wskaźnika produktu w projektach, w których sprawozdano wartości wskaźnika rezultatu za pomocą SL2014 lub badania Mixed-mode.

¹⁶ % liczby szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie

¹⁷ Przy obliczaniu wartości osiągniętej wskaźnika w ujęciu procentowym wykorzystano 118 jako liczbę szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie. Jest to wartość osiągnięta wskaźnika produktu w projektach, w których sprawozdano wartości wskaźnika rezultatu za pomocą SL2014 lub badania Mixed-mode.

¹⁸ W przypadku 4 projektów mieliśmy w badaniu Mixed-Mode do czynienia z podaniem przez respondentów większej liczby miejsc wychowania przedszkolnego funkcjonujących 2 lata po uzyskaniu dofinansowania niż sprawozdali oni dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego. Sytuacja ta wskazuje na zwiększenie się liczby miejsc w placówkach objętych wsparciem. W przedmiotowych 4 projektach liczba miejsc po 2 latach przewyższa liczbę dofinansowanych miejsc przedszkolnych o 109 szt. Uwzględniając definicję badanego wskaźnika rezultatu i sposób jego pomiaru, dla tych projektów przyjęto realizację wskaźnika

miejsc w wyniku realizacji projektów. Odnosząc się do obecnej sytuacji dotyczącej miejsc wychowania przedszkolnego 47 beneficjentów wskazało, iż miejsca te funkcjonują obecnie, 1 beneficjent wskazał na brak funkcjonowania tych miejsc, a 2 przyznało, iż nie mają wiedzy w tym zakresie. Funkcjonowanie 1476 miejsc wychowania przedszkolnego 2 lata po uzyskaniu dofinansowania implikuje realizację wartości docelowej wskaźnika na poziomie 100,6%.

Wartość wskaźnika *Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (6 miesięcy po zakończeniu projektu)* sprawozdana w ramach badania Mixed-mode przez 59 beneficjentów wynosi 97. Szkoły i placówki wykorzystujące sprzęt TIK do prowadzenia zajęć stanowią 99,0% sprawozdanych przez tych beneficjentów szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych. W konsekwencji niemal wszystkie szkoły wyposażone w sprzęt wykorzystują do go prowadzenia zajęć. Odnosząc się do obecnego wykorzystywania sprzętu TIK 55 beneficjentów wskazało, iż jest on obecnie wykorzystywany, a 4 beneficjentów przyznało, iż nie mają wiedzy w tym zakresie. Rozpatrując postęp realizacji łącznie (na podstawie danych z badania Mixed-mode oraz SL2014) wartość osiągnięta *Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych* wynosi 152 szt. (98,7%) i przekłada się na osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika na poziomie 101,8%.

Zgodnie z informacjami sprawozdanymi przez 44 beneficjentów w badaniu CAWI, po 4 tygodniach od zakończenia realizacji projektu w 74 szkołach pracownie przedmiotowe wykorzystywały wyposażenie do prowadzenia zajęć. Są to wszystkie szkoły, w których beneficjenci ci sprawozdali, iż wyposażone zostały pracownie przedmiotowe. Nie występują zatem sytuacje braku wykorzystywania wyposażenia pracowni przedmiotowych. Odnosząc się do obecnej sytuacji wykorzystywania sprzętu TIK 55 beneficjentów wskazało, iż jest on obecnie wykorzystywany, a 4 beneficjentów przyznało, iż nie mają wiedzy w tym zakresie. Odnosząc się do obecnego wykorzystywania wyposażenia pracowni 41 beneficjentów wskazało, iż jest ono obecnie wykorzystywane, a 3 beneficjentów przyznało, iż nie mają wiedzy w tym zakresie. Rozpatrując postęp realizacji łącznie (na podstawie danych z badania Mixed-mode oraz SL2014)

rezultatu na poziomie 100%. Gdyby jednak w przypadku tych 4 projektów uwzględnić wartości faktycznie podane przez beneficjentów (a więc wykraczające ponad 100% miejsc sprawozdawanych w ramach wskaźnika produktu), to zamiast wartości wskaźnika rezultatu 98,2% mielibyśmy do czynienia z wartością 105,2%, co stanowiłoby 108% wartości docelowej wskaźnika rezultatu.

wartość osiągnięta *Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych* wynosi 118 szt. (100%) i przekłada się na osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika na poziomie 103,1%.

W każdym z analizowanych wskaźników rezultatu wartości są bliskie wartościom osiągniętym w analogicznych wskaźnikach produktu. Ze względu na bardzo dużą liczbę projektów uwzględnionych w badaniu (w relacji do całkowitej liczby dofinansowanych przedsięwzięć objętych niniejszą ewaluacją) jest prawdopodobne, iż podobna sytuacja występuje w całej populacji projektów. W przypadku wszystkich trzech wskaźników dotychczasowy postęp realizacji pozwala na osiągnięcie zaplanowanych w Programie wartości docelowych.

8. Wnioski i rekomendacje

W poniższej tabeli przedstawiono wnioski i rekomendacje z przeprowadzonej ewaluacji. Zgodnie z oczekiwaniami Zamawiającego, w tabeli uwzględniono informacje o treści danego wniosku i rekomendacji, wskazano adresata danego zalecenia, określono proponowany sposób wdrożenia rekomendacji i jej termin, a także dokonano klasyfikacji każdej rekomendacji (z uwzględnieniem kategorii: operacyjna, strategiczna, horyzontalna) oraz przypisania jej do konkretnego obszaru tematycznego.

Zgodnie z oczekiwaniami Zamawiającego część dodatkowych, uszczegółwiających, informacji odnoszących się do sposobu wdrożenia poszczególnych rekomendacji została zawarta w zasadniczej części raportu.

Uwzględniając obecny stan realizacji interwencji w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020 w procesie formułowania rekomendacji skoncentrowano się przede wszystkim na zaleceniach dotyczących przyszłego okresu finansowania. W tym kontekście podkreślić należy, że wszystkie rekomendacje będą musiały zostać poddane weryfikacji w momencie opracowywania diagnoz stanowiących podstawę kierunkowania diagnoz odnoszących się do perspektywy finansowej na lata 2021-2027, tak by sformułowane zalecenia pozostały spójne z wynikami tych diagnoz. Dotyczy to w szczególności tych rekomendacji, które związane są z kwestią kierunkowania interwencji (zapewnienie wsparcia dla określonych typów projektów lub obszarów kształcenia).

Tabela 6. Tabela wniosków i rekomendacji

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
1.	W bieżącym okresie finansowania należy pozytywnie ocenić samą konstrukcję logiki wsparcia i jego struktury, przy czym występują problemy szczegółowe, w przypadku których należałoby dążyć do ich uniknięcia w przyszłej perspektywie finansowej. (s. 45-50)	Wprowadzenie w przyszłym okresie finansowania zmian dotyczących konstrukcji logiki i struktury wsparcia, szczególnie w zakresie obligatoryjności wsparcia i jego zawężania. <i>Rekomendacja dotycząca EFRR i EFS</i> (s. 45-50)	Instytucja Zarządzająca	a) Rezygnacja z obligatoryjności określonych form wsparcia (lub ich konfiguracji) poza sytuacjami wynikającymi z dokumentów nadrzędnych, unikanie zawężania wsparcia w przypadku, gdy brak jest w tym zakresie nadrzędnych wymagań. b) Dążenie do możliwie najbardziej precyzyjnego określenia kwalifikowalnych typów projektów lub też rezygnacja z enumeratywnego określania dopuszczalnych form wsparcia na rzecz definiowania kwalifikowalnego zakresu wsparcia poprzez odniesienie do planowanych do osiągnięcia efektów. c) Wprowadzenie	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				szczegółowych rozwiązań odnoszących się do: zakresu wsparcia zapewniających dostępność wsparcia dotyczącego TIK, w takim samym zakresie w edukacji ogólnej i zawodowej; zastosowania trybu pozakonkursowego dla przedsięwzięć współfinansowanych ze środków EFS realizowanych z zastosowaniem instrumentów terytorialnych.			
2.	W ramach interwencji dotyczącej edukacji mamy do czynienia z generalnie właściwym określeniem logiki interwencji i katalogu kwalifikowalnych form wsparcia.	Utrzymanie, co do zasady, w przyszłym okresie finansowania zakresu interwencji odnoszącej się do sfery edukacji, z ewentualnymi modyfikacjami tego zakresu polegającymi	Instytucja Zarządzająca	Zapewnienie w poszczególnych obszarach dostępności określonych form wsparcia (z zastrzeżeniem, że ostateczny zakres przewidzianego wsparcia musi pozostawać spójny ze wskazaniami dokumentów diagnostycznych opracowanych na potrzeby przyszłego okresu finansowania): (a) wsparcie w zakresie infrastruktury	I kwartał 2022	Strategiczna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
	(s. 61)	przede wszystkim na ewentualnym zwiększeniu elastyczności i możliwości ich stosowania (z uwzględnieniem możliwości, jakie dla interwencji w obszarze edukacji stworzą regulacje nadrzędne, o charakterze krajowym lub wspólnotowym). <i>Rekomendacja dotycząca EFRR i EFS (s. 61-62)</i>		szkolnej (dot. EFRR) – zapewnienie wsparcia dotyczącego infrastruktury szkolnej (ze szczególnym uwzględnieniem działań modernizacyjnych – należy rozważyć podział alokacji na działania w zakresie: budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury szkolnej, tak by zapewnić możliwie jak największą dostępność wsparcia na działania modernizacyjne) oraz wyposażenia / doposażenia pracowni szkolnych (jako elementu uzupełniającego działania w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury szkolnej; (b) wsparcie w obszarze edukacji ogólnej (dot. EFS) – utrzymanie możliwie szerokiego zakresu wsparcia obejmującego cztery główne kategorie pomocy: wsparcie w zakresie tworzenia			

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				<p>miejsc wychowania przedszkolnego, wsparcie dotyczące oferty zajęciowej dla uczniów, wsparcie zorientowane na doskonalenie nauczycieli i pracowników oświatowych, doposażenie szkół i placówek oświatowych; uproszczenie i skrócenie – w miarę możliwości – katalogu kwalifikowalnych typów projektów przy jednoczesnym zwiększeniu elastyczności merytorycznego charakteru pomocy (ograniczenie zawężeń przedmiotowych, branżowych, tematycznych); (c) wsparcie w obszarze edukacji zawodowej (dot. EFS) – utrzymanie dotychczasowego zakresu wsparcia obejmującego trzy główne kategorie pomocy: wsparcie dotyczące oferty zajęciowej i stażowej dla uczniów, wsparcie zorientowane</p>			

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				na doskonalenie nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego; zwiększenie znaczenia tych form pomocy, które dotyczą współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym; (d) wsparcie w obszarze kształcenia ustawicznego (dot. EFS) – utrzymanie dwóch głównych komponentów wsparcia, które obejmują procesy, odpowiednio: kształcenia oraz walidacji / certyfikacji uzyskiwanych kwalifikacji.			
3.	W związku z pandemią COVID-19 pojawiły się w obszarze edukacji nowe problemy i wyzwania, które wymagają odpowiedniego	Wprowadzenie – zarówno w ramach bieżącej, jak i przyszłej perspektywy finansowej – rozwiązań zorientowanych na	Instytucja Zarządzająca	a) Bieżąca perspektywa finansowa – rozważenie, w przypadku planowania przyszłych naborów dla Działania 8.3 lub 8.5 – zawężenia ewentualnego naboru wyłącznie do przedsięwzięć	<ul style="list-style-type: none"> ▪ I kwartał 2021 (podpunkt a) ▪ I kwartał 2022 (podpunkt b) 	Operacyjna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
	zaadresowania w ramach realizowanej lub planowanej interwencji. (s. 82)	zapewnienie adekwatności interwencji w obszarze edukacji wobec problemów i wyzwań spowodowanych pandemią COVID-19 oraz innych sytuacji kryzysowych. <i>Rekomendacja dot. EFS</i> (s. 82-83)		zorientowanych na wsparcie działań związanych z przeciwdziałaniem i łagodzeniem skutków pandemii COVID-19 lub wprowadzenie w ramach naborów realizowanych bez takiego zawężenia możliwości finansowania działań projektowych dotyczących takich kwestii jak: zakup środków dezynfekujących, wdrażanie zdalnych form nauczania (w tym: zakup sprzętu informatycznego, szkolenia dla nauczycieli); w przypadku braku planowania kolejnych naborów w ramach Działania 8.3 i 8.5, rozważenie – w przypadku dostępności środków w ramach Osi Priorytetowej 8 – przeprowadzenia dodatkowych naborów dla			

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				<p>Działań 8.3 i/lub 8.5, z uwzględnieniem powyższych zaleceń dotyczących kierunkowania wsparcia i kwalifikowalności wydatków.</p> <p>b) Przyszła perspektywa finansowa – w przypadku utrzymania – zgodnie z wcześniejszym zaleceniem – ogólnej struktury i zakresu wsparcia o charakterze zbliżonym do RPOWŚ 2014-2020, w przypadku, gdy na etapie uruchamiania procesu wdrażania Programu na lata 2021-2027 aktualne pozostawałyby potrzeby wynikające z pandemii COVID-19, rozważenie w odniesieniu do pierwszych konkursów z nowej perspektywy wdrożenia ww. działań w zakresie kierunkowania wsparcia; wprowadzenie mechanizmu</p>			

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				przekierowania środków finansowych w obszarze edukacji w przypadku wystąpienia określonej sytuacji kryzysowej.			
4.	W ramach interwencji dotyczącej edukacji realizowanej w RPOWŚ 2014-2020 mamy do czynienia z relatywnie wysokim poziomem adekwatności wobec aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, niemniej jednak występują obszary optymalizacji adekwatności wsparcia. (s. 72-81)	Podjęcie w ramach przyszłego okresu finansowania działań zorientowanych na zapewnienie optymalnego poziomu adekwatności interwencji w obszarze edukacji do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. <i>Rekomendacja dot. EFRR i EFS</i> (s. 83-85)	Instytucja Zarządzająca	a) Zapewnienie odpowiedniej jakości diagnoz stanowiących podstawę określenia założeń projektowych (<i>dot. EFS</i>). b) Zapewnienie odpowiedniej skali wsparcia z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych w zakresie wdrażania interwencji dotyczącej edukacji (z rozważeniem zwiększenia alokacji w stosunku do bieżącej perspektywy finansowej), przy jednoczesnym rozważeniu zastosowania formuły pozakonkursowej dla tego rodzaju interwencji (<i>dot. EFRR i EFS</i>) c) Wprowadzenie	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				szczegółowych rozwiązań zwiększających adekwatność interwencji w jej szczegółowych obszarach – z zastrzeżeniem wymogu ich zgodności z diagnozami i kierunkami wsparcia odnoszącymi się do przyszłego okresu finansowania (<i>dot. EFS</i>).			
5.	W części naborów w ramach EFS obowiązywało kryterium odwołujące się do wyników egzaminów zewnętrznych osiągniętych przez uczniów podmiotów starających się o dofinansowanie. Kryterium to budzi wątpliwości w zakresie jego	Niestosowanie w przyszłym okresie finansowania kryterium odwołującego się do wyników egzaminów zewnętrznych osiągniętych przez uczniów podmiotów starających się o dofinansowanie lub ew. jego optymalizacja. <i>Rekomendacja dot.</i>		Niestosowanie kryterium wyboru projektów odwołującego się do uzyskiwanego wyniku egzaminów zewnętrznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych mechanizmów kierunkowania wsparcia do podmiotów, które cechuje relatywnie niższy poziom kształcenia.	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
	celowości i skuteczności. (s. 86-90)	<i>EFS</i> (s. 90)					
6.	W przypadku edukacji przedszkolnej mamy do czynienia z wyraźną poprawą dostępnością miejsc wychowania przedszkolnego w ostatnich latach, przy określonym udziale w tym trendzie wsparcia z RPOWŚ 2014-2020. Rozwój systemu wychowania przedszkolnego cechują jednak znaczące dysproporcje terytorialne. (s. 100-104)	Utrzymanie w przyszłym okresie finansowania wsparcia w zakresie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego przy jednoczesnym stosowaniu mechanizmów terytorialnego kierunkowania wsparcia, zapewnienia trwałości tworzonych miejsc wychowania przedszkolnego oraz prowadzeniu bieżącego monitoringu stopnia zaspokojenia	Instytucja Zarządzająca	a) Zapewnienie dostępności środków na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego (przy jednoczesnym zapewnieniu określonej części alokacji na rozwój i podnoszenie jakości oraz różnorodności oferty zajęciowej w placówkach wychowania przedszkolnego). b) Zastosowanie określonych narzędzi kierunkowania wsparcia w zakresie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego.	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
		potrzeb w zakresie wychowania przedszkolnego w województwie. <i>Rekomendacja dot. EFS</i> (s. 104-105)					
7.	W ramach przeprowadzonej analizy zidentyfikowano określone czynniki skuteczności realizacji przedsięwzięć projektowych w obszarze edukacji. (s. 105-109)	Uwzględnianie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie oraz premiowanie tych przedsięwzięć, w których stosowane są mechanizmy powiązane z czynnikami skuteczności realizacji przedsięwzięć edukacyjnych. <i>Rekomendacja dot. EFRR i EFS</i> (s. 109)	Instytucja Zarządzająca	Premiowanie przedsięwzięć, w których uwzględnione są następujące czynniki sukcesu przedsięwzięć edukacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> - oparcie projektu o trafnie przeprowadzoną diagnozę problemową; - zapewnienie kompleksowości wsparcia (szczególnie z uwzględnieniem elementów wsparcia niezwiązanych bezpośrednio z nauczaniem przedmiotowym); - położenie nacisku na zdobywanie nowych kompetencji, a szczególnie – kwalifikacji; - zapewnienie – w ramach 	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
				<p>kształcenia zawodowego – współpracy z sektorem przedsiębiorstw;</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie – w ramach formuły wsparcia stypendialnego dla uczniów szczególnie zdolnych – katalogu instrumentów pomocowych o dodatkowe elementy (obozy naukowe, opieka tutorów itp.); - stosowanie instrumentów indywidualizacji i różnicowania wsparcia dotyczących takich kwestii jak: liczba grup w projekcie, sposób przeprowadzenia diagnozy początkowej uczestników projektu, liczebność kadry prowadzącej zajęcia, zapewnienie możliwości indywidualnej pracy z uczniem / uczestnikiem. 			

L.p.	Wniosek wynikający z badania (strona w raporcie)	Proponowana rekomendacja (strona w raporcie)	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie rekomendacji (adresat rekomendacji)	Proponowany sposób wdrożenia rekomendacji	Proponowany termin wdrożenia rekomendacji (kwartał)	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
8.	W badaniu zidentyfikowano częściową skuteczność działań w zakresie komplementarności międzyfunduszowej. (s. 119-120)	Podjęcie w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zwiększenie komplementarności międzyfunduszowej. <i>Rekomendacja dot. EFRR i EFS</i> (s. 120)	Instytucja Zarządzająca	a) Zwiększenie w ramach projektów EFS możliwości wykorzystywania <i>cross-financingu</i> b) Wprowadzenie preferencji dla podmiotów realizujących projekty komplementarne międzyfunduszowo.	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja
9.	W projektach realizowanych w ramach EFS jednymi z głównych problemów realizacyjnych są trudności z rekrutacją i utrzymaniem w projekcie jego uczestników. (s. 123-125)	Podejmowanie w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zniwelowanie skali problemów dotyczących uczestnictwa w projektach. <i>Rekomendacja dot. EFS</i> (s. 125-126)	Instytucja Zarządzająca	a) Wprowadzenie określonych rozwiązań na etapie oceny i wyboru projektów, których celem jest zmniejszenie ryzyka trudności z rekrutacją i utrzymaniem w projekcie jego uczestników. b) Stworzenie mechanizmów zwiększających sprawność procesów rekrutacyjnych – baza praktyk dla projektów z obszaru edukacji zawodowej.	I kwartał 2022	Operacyjna	Edukacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań

9. Infografika

BADANIE ZREALIZOWANE W OKRESIE LIPIEC - GRUDZIEŃ 2020

Ocena wsparcia w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADANIA



NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY / TRUDNOŚCI W DZIEDZINIE EDUKACJI

- braki w wyposażeniu szkół w sprzęt / pomoce dydaktyczne
- zbyt małą ilość szkoleń dla nauczycieli
- problemy dydaktyczne wynikające z pandemii COVID-19

DOPASOWANIE WSPARCIA DO POTRZEB

- wsparcie RPOWŚ 2014-2020 odpowiada na wszystkie najważniejsze potrzeby w dziedzinie edukacji
- realizatorzy oraz uczestnicy projektów pozytywnie ocenili adekwatność wsparcia do potrzeb

ADEKWATNOŚĆ WSPARCIA



Badanie zrealizowane przez:
Pracownię Badań i Doradztwa "Re-Source"
 na zlecenie

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

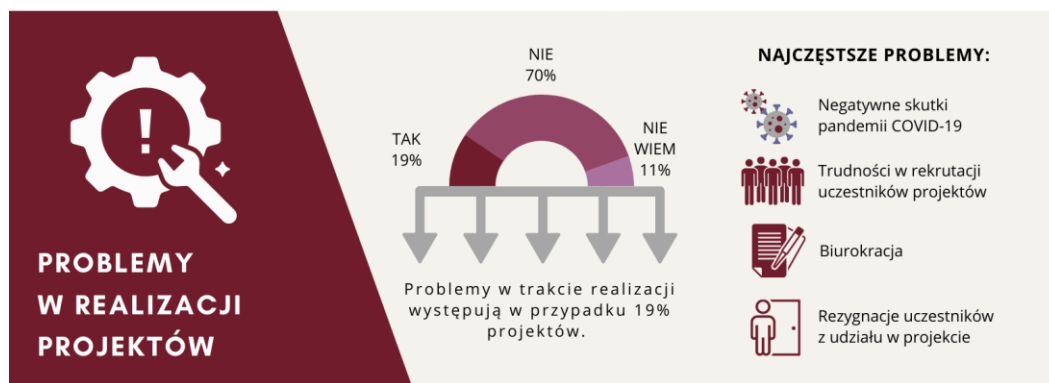


Badanie realizowane w ramach Działania 11.1 Skuteczny i efektywny system wdrażania RPOWŚ 2014-2020, Osi Priorytetowej 11 Pomoc Techniczna RPOWŚ 2014-2020 współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego










BADANIE ZREALIZOWANE W OKRESIE LIPIEC - GRUDZIEŃ 2020

Ocena wsparcia w obszarze edukacji w ramach RPOWŚ 2014-2020

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADANIA



W oparciu o przeprowadzone w badaniu analizy sformułowano następujące rekomendacje:

-  Wprowadzenie w przyszłym okresie finansowania zmian dotyczących logiki wsparcia, szczególnie w zakresie obligatoryjności wsparcia i jego zawężania.
-  Utrzymanie w przyszłym okresie finansowania zakresu interwencji w sferze edukacji, z ewentualnymi modyfikacjami (zwiększenie elastyczności).
-  Wprowadzenie rozwiązań zapewniających adekwatności interwencji wobec problemów i wyzwań spowodowanych pandemią COVID-19 i sytuacjami kryzysowymi
-  Podjęcie w ramach przyszłego okresu finansowania działań zapewniających optymalny poziom adekwatności interwencji do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu.
-  Niestosowanie w przyszłym okresie finansowania kryterium odwołującego się do wyników egzaminów zewnętrznych lub ewentualna jego optymalizacja.
-  Utrzymanie w przyszłym okresie finansowania wsparcia w zakresie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego przy jednoczesnym stosowaniu mechanizmów terytorialnego kierunkowania wsparcia i zapewnienia trwałości oraz jego monitorowaniu.
-  Uwzględnianie w procesie oceny projektów oraz premiowanie projektów, w których stosowane są mechanizmy powiązane z czynnikami skuteczności realizacji przedsięwzięć edukacyjnych.
-  Podejmowanie w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zniwelowanie skali problemów dotyczących uczestnictwa w projektach.
-  Podjęcie w przyszłym okresie finansowania działań zorientowanych na zwiększenie komplementarności międzyfunduszowej.

REKOMENDACJE POBADAWCZE



Badanie zrealizowane przez:

Pracownię Badań i Doradztwa "Re-Source"
na zlecenie

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego



Badanie realizowane w ramach Działania 11.1 Skuteczny i efektywny system wdrażania RPOWŚ 2014-2020, Osi Priorytetowej 11 Pomoc Techniczna RPOWŚ 2014-2020 współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

10. Spisy ilustracji

Poniżej zawarto spisy ilustracji zamieszczonych w raporcie, tj. wykresów i tabel.

10.1 SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 7.4	50
Wykres 2. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 8.3	53
Wykres 3. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 8.4	55
Wykres 4. Charakter działań podejmowanych w projektach Działania 8.5	56
Wykres 5. Charakter pracy zawodowej uczestników projektów	58
Wykres 6. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów.....	59
Wykres 7. Najważniejsze problemy i potrzeby systemu szkolnictwa w województwie świętokrzyskim.....	65
Wykres 8. Częstość występowania barier utrudniających prowadzenie wysokiej jakości kształcenia	68
Wykres 9. Stopień oddziaływania barier utrudniających prowadzenie wysokiej jakości kształcenia	70
Wykres 10. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 7.4.....	74
Wykres 11. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 8.3.....	75
Wykres 12. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 8.4.....	76
Wykres 13. Ocena działań projektowych pod względem stopnia dopasowania do aktualnych potrzeb grupy docelowej w ramach Działania 8.5.....	77
Wykres 14. Ocena poziomu dopasowania wsparcia do potrzeb związanych z doskonaleniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji związanych z nauczaniem / pracą w placówce oświatowej.....	79
Wykres 15. Dostrzeganie przez uczestników form wsparcia lepiej dopasowanych do potrzeb niż wsparcie oferowane w projekcie.....	80

Wykres 16. Ocena zasadności stosowania kryterium uzależniającego możliwość uzyskania wsparcia od wyników egzaminów w danej szkole.....	87
Wykres 17. Sytuacja szkół, które w 2016 r. osiągały wyniki egzaminów niższe niż średnia dla województwa.....	89
Wykres 18. Efekty osiągnięte w projektach Działania 7.4.....	93
Wykres 19. Efekty osiągnięte w projektach Działania 8.3.....	94
Wykres 20. Efekty osiągnięte w projektach Działania 8.4.....	95
Wykres 21. Efekty osiągnięte w projektach Działania 8.5.....	96
Wykres 22. Efekty uzyskane przez uczestników projektów	97
Wykres 23. Oddziaływanie projektów na pracę dydaktyczną uczestników projektów	98
Wykres 24. Stosunek uczestników projektów do stwierdzenia „Dzięki mojemu udziałowi w projekcie uczniowie mogą osiągać lepsze wyniki w nauce”	99
Wykres 25. Ocena skali zaspokojenia przez projekt potrzeb na usługi opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym na terenie gminy lub gmin stanowiących obszar realizacji projektu.....	101
Wykres 26. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego w województwie świętokrzyskim przypadająca w na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat.....	102
Wykres 27. Ocena wpływu realizacji projektu w formule ZIT na skalę efektów w projekcie	108
Wykres 28. Ocena możliwości realizacji działań projektowych w przypadku nieotrzymania dofinansowania	110
Wykres 29. Ocena możliwości osiągnięcia w projekcie zbliżonych efektów przy zaangażowaniu mniejszych środków finansowych	111
Wykres 30. Ocena przez uczestników projektów możliwości osiągnięcia bez uzyskania wsparcia efektów podobnych do uzyskanych w projekcie.....	112
Wykres 31. Porównanie skali postępu rzeczowego i finansowego	114
Wykres 32. Średnia kwota dofinansowania przypadająca na 1 utworzone w projekcie miejsce wychowania przedszkolnego	115
Wykres 33. Średnia kwota dofinansowania przypadająca na 1 utworzone miejsce wychowania przedszkolnego	117
Wykres 34. Deklaracja występowania komplementarności działań projektowych.....	119
Wykres 35. Występowanie problemów w trakcie realizacji projektów.....	121
Wykres 36. Charakter problemów występujących w trakcie realizacji projektów	122
Wykres 37. Występowanie problemów podczas udziału w projekcie.....	124

10.2 SPIS TABEL

Tabela 1. Liczebność i struktury próby badania ankietowego Mixed-Mode uczestników ewaluowanych projektów.....	28
Tabela 2. Stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego w Działaniach: 6.6, 7.4, 8.3, 8.4 i 8.5	91
Tabela 3. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego przypadająca w na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat oraz liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	103
Tabela 4. Wpływ czynników na efekty osiągnięte przez uczestników projektów	106
Tabela 5. Wartości wybranych wskaźników rezultatu dla Działania 8.3.....	127
Tabela 6. Tabela wniosków i rekomendacji	131